ఆంధ్రగ్రంథములు.

	ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
మార్కండేయపురాణము, మారనకృతము	1	12
మనుచరిత్ర, సటీక, వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యానముతో చిన్నసైజున మేలుకాకితములమీఁద స్ఫుటమైన అక్షరములతో చక్కఁగ ముద్రించియున్నాము	2	8
వసుచరిత్రవిమర్శనము, శ్రీ చినసీతారామస్వామిశాస్త్రికృతము అత్యద్భుతములగు క్రొత్తవిషయము లనేకము లిందుగలవు	1	0
వసుచరిత్ర, సవ్యాఖ్యానము, చక్కనికూర్పు	3	8
ఆముక్తమాల్యద, వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యానముతో మేలుకాగితములమీఁద చక్కఁగ మరల ముద్రించియున్నారము	3	8
కళాపూర్ణోదయము, దళసరికాకితములు	2	4
రాఘవపాండవీయము, సటీక, చక్కనికూర్పు	2	4
శృంగారనైషధము, శ్రీనాథకవిది, క్రొత్తకూర్పు	1	0
కాశీఖండము, చక్కనిక్రొత్తకూర్పు	1	8
కవికర్ణ రసాయనము, మాంధాతచరిత్ర	1	8
హారవిలాసము ,, ...	0	12
సారంగధరచరిత్రము, చేమకూర. వేంకటకవికృతము	0	10
నరసభూపాలీయము, అట్టబైండు	0	10
విజయవిలాసము, చేమకూర వేంకటకవి	0	8
రంగారాయచరిత్ర, దిట్టకవి నారాయణకవిప్రణీతము	0	8
రామాభ్యుదయము, అయ్యలరాజు, రామభద్ర కవికృతము	1	4
నిరంకుశోపాఖ్యానము, రుద్రకవికృతము	0	6
నీలాసుందరీపరిణయము, కూచిమంచి తిమ్మకవికృతము....	0	4
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంకరకవిప్రణీతము	0	12
అనిరుద్ధచరిత్ర, కనుపర్తి. అబ్బయామాత్యప్రణీతము....	0	8
విక్రమార్కచరిత్ర, జక్కనకవిప్రణీతము	1	4

రామరాజీయము.

RAMARAJIYAMU

OR

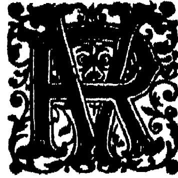
NARAPATIVIJAYAMU

BY VENKAYYA

EDITED FOR THE FIRST TIME

BY

GUSTAV OPPERT, PH.D.,
Prof. of Sanskrit and Comparative Philology, Presidency College, Madras,

V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS
292, ESPLANADE, MADRAS.
1923.

Printed by
V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS
at the "VAVILLA" PRESS,
Madras.—1923.

PREFACE.

THE poem entitled *Rámarájìyamu*, and known also as *Narapativijayamu*, in honor of the brave Ràmarája, contains a genealogy of the Narapati princes who ultimately swayed the destinies of the Kingdom of Vijayanagar. The Ràmaràjìyamu was composed at the beginning of the second half of the 16th century by Súrayya's son Venkayya, the court-poet of Kòdandaràmaràja. This prince, better known as Rámaràja, and son-in-law of the famous king Krishnaràja, was like his father-in-law, a great patron of Telugu literature. I have elsewhere shown that there existed two Krishnaràjas who had as their sons-in-law princes of the name of Ràmaràja.[1]

The Ràmaràjíyamu was written previously to the battle of Tàlikóta, in which Kódandaràmaràja was defeated and killed by the united armies of the Muhammedan Chiefs of Bijapur, Golkonda, Ahmadabad and Bedar. [2]

The narrative is continued nearly up to the period of this catastrophe, and leaves Ràmaràja in the plenitude of his power occupying his throne with his sons round him.

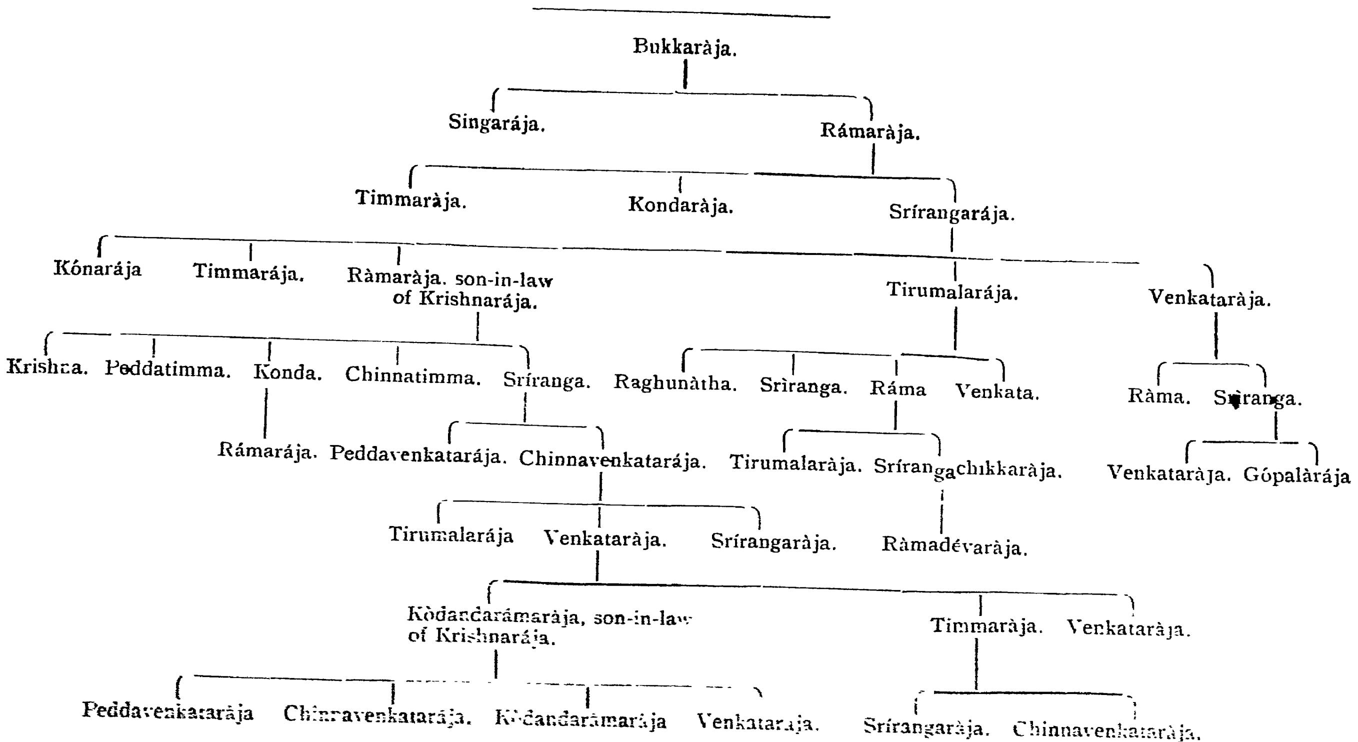
As is usual with work of this kind, the book traces the descent of the Naraptis from Nàràyana through Chandra, the Moon, to the Bharatas, hence to Nanda and from him to the Chàlukyas and through Vijala of Kalyàna to Kódandaràmaràja, the hero of the poem.

The descent is traced as follows:—From Nàràyana, Brahman, Atri, Chandra, Budha, Purúravas, Ayu, Nahusa,

1 See my *Contributions to the History of Southern India*, Part I, p. 43.

2 See Wilson's *Descriptive Catalogue of the Mackenzie Collection*, Second Edition, Madras, 1882, p. 268,

Genealogical Table of the Narapatis from Bukkaraja.

Yayàti, Puru, &c., descended the Bharatas, and the 83rd in descent from Arjuna was Nanda; his 9th descendant was Chàlukya, and from him was descended Vijala or Bijjala of Kalyàna. His grandson was Víra Hemmaliràya; Hemmaliràya's son was Tàtapinna. Tàtapinna was succeeded by Sómadèva, Ràghavadèva, Pinnasauri and Bukkaràja. This Bukkaräja had two sons Singarâja and Ràmaràja the latter of whom was the father of Timmarája, Kondaràja and Sríraṅgaràja. The sons of the last-named prince were Kònaràja, Timmarája, Ràmaràja or Aliràmaràja, son-in law of Krishnaràja, Tirumalarája, Venkataraja or Venkatàdriràja. Of these, the fourth son, Tirumalaràja, had four sons: Raghunàtharâja, Sriraṅgaràja, Ràmaràja and Venkataràja. The third of these, Ramaràja was the father of Tirumalaràja and Sriraṅgachikkaräja, the son of the last being Ràmadévaràja. The fifth son of Sríraṅgaràja, Venkataràja, had two sons Ràmaràja and Raṅgaparàja or Sriraṅgarâja, the latter of whom had in his turn two sons Venkatàdriràja and Gôpàlaràja. Rámaràja, the third son of Sríraṅgaràja and the son-in-law of Krishnaràja, had also five sons: Krishnaràja, Peddatimmaràja, Kondarája, Chinnatimmaràja and Sríraṅgaràja of whom Kondaràja had a son named Ràmaràja, and Sriraṅgaràja had two sons Peddavenkataraja and Chinnavenkataràja, the sons of the latter being Tirumalaràja, Venkataràja and Sríraṅgaràja. Venkataràja had three sons named Kôdandaràmaràja or briefly Rämaràja, Timmarája and Venkatàdrirája, the eldest of whom Kôdandaràmaràja became the son-in-law of the famous Krishnaràja of Vijayanagar. This Kódandaràmaràja, who appropriated the regal power had four sons: Peddavenkataràja, Chinnavenkataràja, Kòdandaràmaràja and Venkataràja, and Timmaräja the younger brother of Kódandarämaräja had two sons: Sríraṅgaräja and Chinnavenkataräja. Thi

Kòdandarämaräja the son-in-law of king Krishnaräja, fell, as has already been mentioned previously, in the battle of Tälikòta, but Venkayya closes his Rämaràjíyamu previously to this event

The annals of the Narapati family contain thus many important and interesting accounts concerning the Telugu country, to some of which I have alluded in previous publications of mine.

The poem is written in classical Telugu, in a choice and superior style. It abounds, as is usual in works of this kind, in Alankäras and other rhetorical figures so highly esteemed by the people of this country.

The book is compiled from two MSS. in the Government Oriental MSS. Library, and I am greatly indebted to the learned Pandit M. R. Ry., Kokkonda Venkataratnam Pantulu Gäru for the valuable assistance he rendered me in the publication of it, and also to M.R.Ry., D. Rägha-vayya Pantulu Gäru, who kindly helped me in revising the proofsheets.

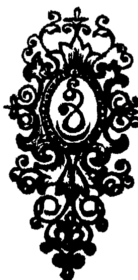
GUSTAV OPPERT.

MADRAS,
30th January, 1893.

శ్రీ

రామరాజీయము.

రామామణినిస్తుల స్తనయుగశ్రీగంధపంకాంకవి
స్తారోరస్స్థలుఁ డార్తరక్షణచమత్కారప్రచారుండు స
త్కారుణ్యాంబుధి యారమాపతి కృతార్థత్వప్రభావంబు చే
కూరం జేయుచుఁ బ్రోచుఁగాతఁ గృపచేఁ గోదండరామాధిపున్. 1

మ. వనజాక్షీసుమబాణు రామమహీంద్రు న్వజ్రిం గృపాదృష్టిచే
ననిశంబుం దగఁ బ్రోచుఁగావుత విహారాత్ముండు పుత్రాంగనా
జనగంధేభతురంగవీరభటభూసౌధాఢ్యమాణిక్యకాం
చనవస్త్రాదిసమస్తసంపదల నిష్టాయుంబు వర్ధిల్లఁగన్. 2

ఉ. ముద్దియ సంభరించునలు మోములఁ బెల్లుపుఁ బెద్ద దమ్మిపూ
గద్దియనీఁ దనుండి త్రిజగంబులు వేడ్కఁ సృజించుజాణ యే
ప్రొద్దును నాలుమోముల నిరూఢిగఁ దెచ్చినలోకనేత బ
ల్పుద్దుల ప్రోడ రామవిభుఁ బ్రోచుఁ జిరాయురుపేతుఁగాఁ గృపన్. 3

ఉ. మున్నుగ నీరుమందటను ముద్దులుగుల్క నటించుచున్నమా
యన్నడె వచ్చెనంచు నలినానన పార్వతి విల్వఁ బోయి తాఁ
జన్నని పట్టి కౌఁగిలిడుసామజవక్త్రుఁడు గోరకోరికల్
చెన్నుగఁ దనరామనృపశేఖరుకీవుత సత్కృపామతిన్. 4

ఉ. భూవినుతాత్మనిశ్చలతఁ బొల్పుముఖంబు మదం దలిర్పఁగా
భావజుఁ గన్నతల్లి మురభంజనుపట్టపుదేవి యాశ్రయం
తీవరుముద్దుపట్టి రజనీపతికూరిమి చెల్లెలైనల
క్ష్మీవనజాక్షి రామవిభుగేహమున న్విహరించుఁగావుతన్. 5

ఉ. మది మదనాంతకుం ద్రిపురమర్దను నిల్పి తపంబొనర్చి యా
సదయుని చెట్టఁబట్టి మయిసామున నిల్చి జగంబులెల్ల స
మ్మదమున నేలుసర్వగుణమండన గౌరి దయామతి న్నభా
స్పదునిఁగఁ జేయుఁగాత రిపుభంజను నార్వీటిరామభూవిభున్. 6

తే. కవులహృత్పద్మవనవాటిఁ గలయ మెలఁగు, సైకతశ్రోణి వారిజజాతురాణి
వాణి ఘనవేణి రామభూవల్లభాఖ్యు, తాను నెప్పుడు వాగ్విభవాఢ్యుఁ జేయు. 7

క. ఈరీతి నఖిలభువనా,ధారులు నైనట్టి దేవతాపరులలస
త్కారుణ్యాలబ్ధసంపద, నారూఢిగ రామనృపతి యలరుచు వేడ్కన్. 8

తే. ఒక్కనాఁ డంబురుహబాంధవోదయమున, స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానదానవిధులు
నిష్ఠఁ గావించి హరిపదనీరజముల, నిచ్చ నిశ్చలభక్తిచే నిరవుకొల్పి. 9

సీ. కస్తూరికాగురుకాశ్మీరమిళితమౌగంధంబు మై నిండఁ గలయ నలఁది
జాజులు మల్లెలు జతఁగూర్చినట్టి సంపఁగిపూవు బెత్తులు సిగను జుట్టి
దిక్కులఁ గాంతిచేఁ దేజరిల్లఁగఁ జేయు రమణీయమణిభూషణములఁ దాల్చి
బంగారుజిలుగుదుప్పటి హొయల్జిగిబిగి నీటు మీఱఁగ నల్లెవాటు వేసి
తే. నవవసంతజయంతుల గెలువఁజాలు, రూపమున సతుల్కుసుమచాపబాణ
భగ్నహృదయాబ్జ లగుచు విభ్రాంతిఁ దనర, వసుమతీనాథ నేత్రోత్సవంబుగాఁగ.

సీ. రాజవంశాంబుధిరాకాసుధాకర రాజాధిరాజ వీరప్రతాప
కామ హన్నిబ్బరగండ సన్నుత మహారాజ చాళుక్యనారాయణాంక
హత్తుమున్నూరగండ హత్తుహన్నిబ్బరగండ రాయవరగండ చండశౌర్య
యరిరాయమర్దన ధరణీవరాహ గండరగండ యని భట్లు సరసమధుర
తే. వాగ్విజృంభణ మీఱఁ గైవారములను, జేయ నిరువంకలను సతుల్ సేరి మెలఁగ
భూసురాశీర్నినాదము లుబ్బరిలఁగ, శంఖభేరీమృదంగనిస్వనము చెలఁగ. 11

సీ. భూరిబాహాబలస్ఫూర్తిచేత మహాప్రచండులౌ జెట్టులు కైదండలిడఁగఁ
జెలఁగుచు సదుపజీవులు వెంటరా నిర్మలముక్తామణిచ్ఛత్త్రములు ధరింప
నంతంతఁ గదిసి సారాన్వయాధీశ్వరులు బడెపంబుఁ గత్తిఁ బావడలఁబట్ట
వలనొప్పఁగఁ దదాప్తాయులు గిండిఁ గాళాంజిఁ బాదుకల్సురటి దర్పణముఁ బూన
తే. నమ్రులగుచున్న ధారుణీనాథవరుల, సందడి రువంకఁ బాయ నందందవేత్ర
ధరులు సాహోనినాదులై తఱుచు మోయఁగ, నగరు వెలువడి మొగసాల నడచివచ్చి.

సీ. ప్రాకటహేమచిత్రవిచిత్రితంబులై కొమరొందునవైదూర్యకుడ్యములను
రమణీయమౌక్తికరంగవల్లికలతో విలసితంబగువేదికలనురహి
ఘనపద్మరాగసంఘటితోన్నతములునై తనరారువిద్రుమస్తంభములను
వితతపార్శ్వద్వయాశ్మకృతకరికరముల రూఢించుమరకతారోహణములఁ
తే. గలిగి లక్ష్మీనివాసాఖ్యఁ జెలఁగి చూచు, జనులకెల్లను రోహణాచలవిధంబు
మదినిఁ గదురఁగఁజేయుచు ముదమొనర్పఁ, జాలినట్టిమహాసభాసదనమునను. 13

క. కోరికలీరికలెత్త మ, హీరమణులుదెలుపుమనవులెల్లను నెంతేఁ
గారుణ్యమతిని వినుచును, బేరిమి మణిఖచితసింహపీఠస్థుండై. 14

తే. చెలులు బాంధవజనములుఁ జేరి తత్త, దుచితవందనసల్లాపరచనలలర
మన్ననలఁజాలఁగాంచి చేసన్నఁ జూప, నర్హకనకాసనాసీనులై చెలంగ. 15

సీ. కోసలు గెలిచి కైకొన్నయేనుఁగులివె సాళ్వుఁడిచ్చినజవాశ్వంబులివియె
పాండ్యుఁడేఁ జేఁటను బనుపుముత్యములివి ద్రవిళుఁడంపినయట్టిద్రవ్యమిదిగో
చోళుచేఁదెచ్చినసుందరీచయమిది కాళింగుఁడొసఁగినకనకమిదిగో
మగధునిచేఁగొన్నమండలాగ్రంబిది సూరసేనుండంపుసొమ్ములివిగో
తే. యనుచు సచివులు దెలుపఁ గైకొనుచు యువతి, వారకరమణికంకణక్వణనకలిత
చామరోద్ధూతపవనసంచలితఫాల, కుంతలుండౌచు రాజసంబంత మెఱసి. 16

చ. నరవరసంఘమౌళిఘననవ్యకిరీటమణిప్రభాలస
చ్చరణసరోజుఁడౌచుఁ గనుసన్ననుపేంద్రునిమాడ్కిఁ దిమ్మభూ
సరమణి కార్యదక్షుఁడయి వర్తిల రామనరేంద్రుఁడంతయున్
గురుకవిసౌమ్యయుక్తముగఁ గొల్వునుండె సురేంద్రుకైవడిన్. 17

క. ఈలీల రామధరణీ, పాలుఁడు సకలనృపకములభాస్కరుఁడై పే
రోలగమున మృదుగానం, బాలించుచుఁ గావ్యసరణులరయుచు వేడ్కన్. 18

క. నగుమొగమున ననుఁ గనుఁగొని, జగతీసురవంశమణివి సత్కవివగుటన్
దగుదువు మామన్ననకుఁ బొ, సఁగంగ నందుగుల సూరసచివుని వెంగా. 19

క. రారమ్మనుచును మిక్కిలి, గారవమునఁ బిలిచి చెంత గద్దియపై న
న్నారూఢునిఁగా నొనరిచి, తోరముగాఁ జేలములను దొడవులనొసఁగెన్. 20

క. ఈవిధమున బహుమానముఁ, గావించి మదీయవంశకర్తలచర్యల్
భూవలయంబున వ్యాసవ,చోవిరచితలీల సర్వశుభకరమగుచున్. 21

క. పంచమవేదంబని బుధు, లెంచం దగి భారతాఖ్య నెసఁగినదానిన్
మించినభక్తిని సాక, ర్ణించనె నామదికి నెపుడుఁ బ్రీతి జనించున్. 22

ఆ. తారలెన్నవచ్చు వారిధినవలీల, దాటవచ్చు గిరుల మీటవచ్చు
భారతార్థ మెఱిఁగి పలుకంగవచ్చునె, చిలువఱేనికైన నలువకైన. 23

క. కన్నంత బుధులచేతను, విన్నంతయు నంధ్రభాష వివరింపఁబడెన్
జెన్నలరఁగ భారతమా, నన్నయభట్టాదికవిజనంబులచేతన్. 24

క. ఆవిద్వత్కవులాదిగ, భూవలయంబందుఁ గలుగుపూర్వకవీంద్రుల్
మావంశజులగురాజుల, నేవిధమునఁ జెప్పినారొ యితరకృతులలోన్. 25

క. నీవును సంక్షేపముగా, నావిధమును దెలిసి పేరులాఘనచర్యల్
గావింపుము కృతిరూపము, గా వినవలెననెడువాంఛ గలిగెను మాకున్. 26

తే. అనిన నౌఁగాకయని సంస్కృతాంధ్రకవుల, వినుతు లొనరించి తత్పాదవనరుహముల
డెందమున నిల్పి మృదువచోబృందగరిమ, రామరాజీయమను కృతి రహిరచింతు. 27

వంశావళి.

సీ. నారాయణునినాభినలినగర్భంబున నాలుగుమొగములనలువ వొడమె
నాభారతీమనోహరుపదాంగుష్ఠంబువలన దక్షుం డూరువులను గలహ
భోజనుండును నాభిఁబులహుండు కర్ణములను బులస్త్యుండు త్వక్కునను భృగువు
కరములవలనను గ్రతువు ముఖంబుల నంగిరసుఁడు ఘ్రాణమందు వలవ
తే. సిష్ఠుఁడును మనమున మరీచియును నేత్రములను నత్రియు ననఁగను గలిగి రలమిఁ
బదుగురు తనూజులురుబాహుబలులు భవవి, దూరులనలార్కతేజులు వారిలోన.

చ. జగదభినంద్యపాదజలజాతుఁ డమేయుఁ డజేయుఁ డాలస
న్నిగమరసాతిలోలకమనీయమనోంబుజుఁ డుగ్రపాపదు
ర్నగబలసూదనుం డలఘురమ్యతపోధనుఁ డర్కభాస్వరుం
డగణితపుణ్యమూర్తియగు నత్రిమహామునిఁ జెప్పనొప్పదే. 29

క. ఆయత్రికి ననసూయకుఁ, దోయజభవతోయజాక్షధూర్జటులతుల
శ్రీయుతులై జనియించిరి, తోయజవిద్వేషిదత్తదుర్వాసులనన్. 30

ఉ. వారలలోన నొప్పె ననవద్యగుణాకరుఁ డాత్రి తాంబుదో
దారుఁడు దారితప్రకటతామసచక్రుఁడు చక్రవాకని
స్సారకరుండు సౌరకరజాతరుచిస్ఫుటనవ్యమోదక
ల్హారసరోవరుండు వరభాహ్యతచంద్రుఁడు చంద్రుఁడున్నతిన్. 31

క. అతనికి రోహిణికి గుణా, న్వితుఁడగుబుధుఁడుదయమయ్యె నీరేజవనీ
హితపరిసరవర్తనచే, క్షితితలజనతతికి మిగుల క్షేమకరుండై. 32

క. ఆరోహిణేయునకిళాం, భోరుహనేత్రకును సతతబుధనుతశౌర్యో
దారుండు సరసగుణా, ధారుండు పురూరవుండు దగ జనియించెన్. 33

సీ. అసహాయశూరతనవనిలోన శాత్రవగణముల నెల్లను గడఁకనణఁచి
వితతత్రయోదశద్వీపంబులెల్లను బాహుబలస్ఫూర్తిఁ బరఁగనేలి
కరమర్థిఁ గ్రతువుల సురలఁ దన్పుచుఁ బ్రజలభ్యుదయంబుల నలరుచుండ
ధర్మస్థితినిఁ బ్రోచి ధనదుతోనెనయగుసంపదలను జాల సొంపుమిగిలి
తే. గరుడగంధర్వకిన్నరవరులతోడ, నెయ్యమొనరించి మెలఁగుచు నిర్జరేశు
మన్ననలఁ గాంచెఁ దత్సభాసన్నవిబుధ, చయము వొగడఁ బురూరవశ్చక్రవర్తి.

తే. ఆపురూరవుఁడూర్వశియందుఁ బ్రేమ, దనరనాయువు ధీమంతుఁడును వసువు దృ
ఢాయువుఁజిరాయువుశతాయువనఁగవరుసఁ,గనియెనార్వురుగొడుకులవినుతయశుల.

క. ఆయవనీశులలోపల, నాయువు ధరనీతిబాధలందకయుండన్
న్యాయముగనేలె శాత్రవ, నాయకవరసేవితాంఘ్రినలినుం డగుచున్. 36

సీ. అమరేంద్రుఁడాదిగా నమర సంఘమువచ్చి తమహవిర్భాగసంతతులఁ గొనఁగ
నవరత్నమయభూషణముల గోచయముల భూసురప్రతతికి భూరియొసఁగి
రాజసూయంబులు వాయపేజంబులు మొదలుగాఁగల మఖములనొనర్చి
రాకేందుకీర్తిసురభిదామముల దిగంగనలకు శృంగారమును ఘటించి
తే. యాయువును గాంచె స్వర్భానుయందు నహుషు
క్షత్రవృద్ధు ననేనసుఁ గరభు రజి సు
యశుల బాలార్కతేజుల నలఘుమతుల
వరకుమారుల నేవుర వారిలోన. 37

మ. మఖములెన్నెక్కలొనర్చి దేవతల సన్మానంబుఁ గావింపుచున్
లఘుమార్గేతరుఁడై కవిప్రతతికి నశ్లాఘ్యత్వ మొందించి ని
త్యఘనోదారత భూజనంబులకు నత్యంతప్రమోదంబుగా
నఘుదూరంబుగ ధాత్రినేలె నహుషుండాఖండలుండోయనన్. 38

తే. ఆనహుషునకుఁ బ్రియవాసయ నెడి ముద్ది
యకును యయాతి సంయాతి ప్రయాతి యాన సు

తులు జనించిరి వారిలోపల యయాతి
చిరయశోహారి రాజ్యాభిషిక్తుఁ డయ్యె. 39

సీ. పాకారి దోడాసపడ దేవదైత్యసంగరమునఁ బెక్కురక్కసులఁ దునిమి
హయమేధరాజసూయాతిరాత్రాదియాగంబుల సురలయాఁకలినడంచి
తనకనియమునుపక ధరఁగలయట్టియర్థము బ్రాహ్మణులకు దానముగ నొసఁగి
వర్ణాశ్రమంబుల వరుసనడపుచు జలనిధిమేఖలను నలంకరించి
తే. సకలపురరాజ మాప్రతిష్ఠానపురము, దనకు వరరాజధానిగాఁగను యయాతి
ధర్మమెంతయు నాల్గుపాదముల నడచి, పెంపు సొంపు వహింపంగఁ బృథ్వి నేలె.

క. కవివృషపర్వతనూజుల, సవినయులను దేవయానశర్మిష్ఠల భా
ర్గవునసుమతి ననురక్తినిఁ, బ్రవిమలమతి యాయయాతి పరిణయమయ్యెన్. 41
తే. ఆసతులయందు సకలసౌఖ్యావహులు, నగుచు యదుతుర్వసుల దేవయానవలన
ననఘు శర్మిష్ఠయందు ద్రుహ్యానుపూరు, లనఁగ సుతులను నేవురఁ గనె యయాతి.

క. వారలలోపల నెంతయుఁ, బూరుఁడు సదసద్వివేకభూషణుఁ డరిసం
హారుఁడు హాటకభూధర, ధీరుఁడు నయమార్గవిజితధిషణుం డొప్పెన్. 43

సీ. జనకుండు వేఁడ యౌవనమొసఁగి తదనుమతిని రాజ్యాభిషిక్తత వహించి
సకలధాత్రీశ్వర మకుటాగ్రరత్నరుగ్భ్రాజితపాదసరోజుఁడగుచుఁ
దనపంపుఁబూర్వజు లొనరింప నయముచే నాలుగుచెఱఁగుల నేలనేలి
హరి మెచ్చ బహుదక్షిణాన్వితముగ శతక్రతువుల సురలకా మెతలొనర్చి
తే. క్షితినిఁ గలిదోషమేమియుఁ జెందకుండ, నరసి రక్షించి ప్రజలకాహ్లాదమొసఁగి
పరమధర్మజ్ఞుఁడనుచు దిక్పాలసభల, గణనకెక్కుచుఁ బూరుభూకాంతుఁ డలరు.

క. ఆపూరునకును గౌస, ల్యాపంకజవదనకుదయ మయ్యెను గరుణా
కూపారుఁడు జనమేజయు, భూపాలుఁడు రాజవంశభూషణుఁ డగుచున్. 45

సీ. అదనుదప్పకయుండ నరసి నీరదములు నింపుసొంపుగను వర్షింపుచుండ
వేళ్లను గొలుచని వినుతిసేయఁగఁ దగి సకలసస్యములు దున్నకయె పండ
ముదముతో ధేనుసమూహముల్ముప్పొద్దులందును జేపి చన్నవిసి పిదుక
వ్యాకులత్వములేక ప్రాకటసంతోషభరితులై నూఱేండ్లు ప్రజలు మనఁగ
తే. నఖిలధర్మంబు లభ్యుదయాభివృద్ధిఁ, దనరఁగను జనమేజయమనుజభర్త
రాజ్యమేలుచుఁ బెక్కధ్వరంబు లొనరఁ, జేసి విప్రులనెల్ల దక్షిణలఁ దనిపె.

క. ఆజనమేజయనరపతి, రాజాస్యయనంతపలనఁ బ్రాచీశమహా
రాజేంద్రుఁగాంతివైభవ, రాజేంద్రుంగనియె విబుధరాజి నుతింపన్. 47

సీ. చండవిక్రమమున సాధించి నిష్కంటకంబుగాఁ బూర్వదిగ్భాగమెల్లఁ
బ్రాభవంబున నేలి ప్రాచీశనామంబుఁ దనకునెంతయును సార్థముగఁజేసి
మనుమార్గవర్తియై యనుదినంబును సర్వజనపతుల్గనుసన్నఁ బనులొనర్ప
భూరిదక్షిణలిచ్చి పురుషోత్తముని రమాకాంతునిఁగూర్చి యాగములొనర్ప
తే. జారచోరులబాధలు మారిభయము, దొలఁగ ఘనధాన్యసమృద్ధియుఁ గలితపుణ్య
ధర్మతత్పరవృత్తియుఁ దనరఁ బ్రజలు, వినుతిసేయంగఁ బ్రాచీశవిభుఁడు వెలఁగె.

క. ఆప్రాచీశాత్మకులకు, భూప్రణుతయశోధనుండు పొడమెను సంఖ్యా
తిప్రభున్నృపభుం డప్రతి, మప్రకటపరాక్రమద్యుమణియోయనఁగన్. 49

శా. ఏలెన్వార్ధిపరీతభూమివలయం బేకాతపత్రంబుగాఁ
దోలెన్విద్విషులద్రిగహ్వరములందున్భీతిచే డాఁగఁగాఁ
జాలెన్సంతతయాగకృత్యములనస్వప్నావళిం బ్రోవఁగాఁ
బోలెంబూర్వనరేంద్రకోటికెనగాఁబోల్పంగ సంఖ్యాతిగాన్. 50

క. శీతకరవంశవర్ధనుఁ, డాతతధర్మస్వరూపుఁ డనఁదగునాసం
ఖ్యాతికి వరాంగికిని నహు, యాతిమహీపాలకామృతాంశుఁడు పుట్టెన్. 51

సీ. అసదృశబాహుగర్వాతిరేకోన్నతి ఖండనభూమినిఁ బగఱనడఁచి
హితమతితోఁ బ్రీతినెదురేగుదెంచిననృపకులాధీశులఁగృపను మనిచి
నిరుపమనయవృత్తి నిష్కంటకంబుగా ధరణీతలంబును స్థిరతనేలి
యరయిక గడుఁగల్గియనురక్తజనులను సంపన్నులైయుండ సంతరించి
తే. యశ్వమేధాదిముఖములనమరపతికిఁ, బ్రమదమొనరించి కాంచె భానుమతియందుఁ
బ్రీతిదళుకొత్తఁగను నహుయాతిభూత, లాధిపేంద్రుండు సార్వభౌమాఖ్యసుతుని.

ఉ. చండవిరోధివీరనృపసంఘముఁ ద్రుంచి తదీయమత్తవే
దండతురంగరత్నఘనధాన్యముఖాఖిలవస్తుసంతతుల్
మెండుగ సార్వభౌమనృపమిత్రుఁడు గైకొని నిత్యవైభవా
ఖండలుఁడై ప్రజల్గడు సుఖస్థితినుండఁగనేలె రాజ్యమున్. 53

మ. యమునాదేవధునీతటంబుల సరోజాక్షున్ హరింగూర్చి యా
గములున్నూఱు సుదక్షిణాన్వితముగాఁగావించి యాసార్వభౌ

మమహీశుండు సునంద నాఁగఁదగుభామారత్నమందుం బ్రమో
దము దళ్కొత్తఁగఁగాంచె దండితరిపూత్సాహున్ జయత్సేనునిన్. 54

శా. నానాభూపతులెల్ల నిష్కపటులై నానాఁటనుం బ్రేమపెం
పూనస్వైరములేక కొల్వ రతిచేనొప్పారుచెంతే జనుల్
దానోత్సాహముచేఁ జెలంగ మిగులన్ ధర్మంబుతోడం జయ
త్సేనుండేలె ధరిత్రి యాగములచే జేజేలఁబోషింపుచున్. 55

తే. ఆజయత్సేనుఁడును విదర్భావనీత, లాధిపేంద్రుని ప్రియపుత్త్రియౌ సుభద్ర
యనుపయోరుహపత్త్రాయతాక్షినెలనఁ, గనియెఁ బ్రీతి సురాచీనమనుజవిభుని. 56

ఉ. మానవనాథులెల్లనని మార్కొని యోడి సమస్తవస్తువు
ల్గానికలిచ్చి కొల్వ నవఖండవసుంధరనేలుచు న్సురా
చీనుఁడు భానుజాదివిజసింధుతటంబుల నూఱుయజ్ఞముల్
మానితనిష్ఠఁజేసెఁ బలుమాఱు నిలింపులకింపుసొంపుగన్. 57

క. ఇననిభుఁడైనసురాచీ, నునకు విదేహక్షితిపతనూజారత్నం
బనఁదగుమర్యాదాఖ్యన, యనకు మహాభౌమనరవరాగ్రణి పుట్టెన్. 58

మ. బలవద్వైరులఁద్రుంచి శత్రువనుశబ్దంబేమి లేకుండ దో
ర్బలగర్వోన్నతిచేనొనర్చుచు మహాభౌమావనీనాయకుం
డిలనేలెం బ్రజలెప్పుడున్సుఖముచేనెంతే ఘనంగీర్తి ది
క్కుల రాజిల్లఁగఁజేసె జన్నములు పెక్కుల్దేవతల్మెచ్చఁగన్. 59

తే. ఆమహాభౌమసర్వంసహాతలాధి, పాధ్యునకును బ్రసేనజయౌసుపుష్ప
యనుసుధాకరబింబాస్యకునుజనించె, ఘనుఁడునయుతానియుతుఁడనుమనుజవిభుఁడు.

క. భయభక్తి నఖిలభూవర, చయమనిశముగొలువ రాజసంక్రందనుఁడై
నయమున ధరఁబాలింపుచు, నయుతానియుతుండు చేసె నానాధ్వరముల్. 61

క. మానితచరితుండగునయు, తానియుతునకుఁ బృథువాసతనయామణియౌ
భానుమతికి నక్రోధన, భూనాథుండుదయమయ్యె బుధమతులెసఁగన్. 62

క. బంటులెనంబున నాము, క్కంటగునక్రోధనుండు కదనస్థలిలోఁ
గంటకులఁదునిమి ధర ని,ష్కంటకముగనేలి చేసెఁ గ్రతుశతమెలమిన్. 63

క. ధీనిధియక్రోధనభూ, జాని జగద్విదితపుణ్యచరితోకాళిం
దైనకరందపయతిదును; మానుగ దేవాపియనుకుమారునిఁ గాంచెన్. 64

సీ. కడిమి దిగ్విజయంబుఁ గావించుచో నిషధతురుష్కశకయుగంధరయవనులు
రథికతురంగవారణపదాతులతోడ నెదిరింపనందఱు మదములడఁచి
యెదురెందులేక తుహినమహీధ్రసేతుమధ్యోర్విఁగలసర్వమనుజపతులు
నిటలతటాగ్రసంఘటితకరపుటులై చేరి నమస్కృతుల్సేయుచుండ
తే. రాజ్యమంతయుఁదానేలి ప్రజల నీతి, మార్గమునఁ బ్రోచి దేవాపిమనుజవిభుఁడు
రాజసూయాశ్వమేధాధ్వరములొనర్చి, మణులుదక్షిణలుగను బ్రాహ్మణులకొసఁగె.

క. ఆదేవాపి విదేహ,క్ష్మాదయితునితనయయైనమర్యాదాఖ్యా
తోదరియందునుగాంచెను, మోదంబున రుచికుఁడనెడుముద్దుకుమారున్. 66

క. రుచికమహానరవరహిమ, రుచి సాధువిరోధివరుల రూపడఁచి నయ
ప్రచురతను నిఖిలభూవర, నిచయము సేవింప ధారుణీతలమేలెన్. 67

క. నిజభుజదర్పముచే ది,గ్విజయార్జితమైనధనము విప్రులకిడి పం
కజనాభుఁగూర్చి రుచికమ,నుజనాథుఁడు యాగములను నూఱునొనర్చెన్. 68

తే. ఆరుచికునకును వరాంగియైనదేవి, యనువధూటీమణికి ఋక్షుఁడనఁగఁబరఁగు
నందనుఁడు పుట్టెనతఁడెదురెందులేని, కడిమిపెంపున-బుడమినొక్కఁడెయేలె.

చ. సరసిజగర్భసూతియనిశంబును ఋద్ధశస్త్రక్కఁదానజా
తరిపుఁడునాఁ బ్రజన్గడుముదంబలరారఁగఁ బ్రోచి ధర్మత
త్పరతఁజరించి యజ్ఞములఁదాపురసోదరుగూర్చి చేసి భూ
సురులకొసంగె ఋక్షనృపసోముఁడు శుద్ధసువర్ణరాసులన్. 70

క. ఆఋక్షేశుఁడు తక్షకు, కూరిమిసుతయైనజ్వాలను గులపాలికగాఁ
గోరి వరియించి తద్రా, మారత్నంబందుఁగాంచె మతివరనృపతిన్. 71

ఉ. మండితఘోరవీరరణమండలిఁగిట్టి విపక్షధారుణీ
మండలనాథకోటిఁబరిమార్చి పరాక్రమరేఖనెన్న రు
ద్రుండనఁబోలునామతివరుండిలనొక్కఁడుఁడేలి వైభవా
ఖండలుఁడై ప్రజన్మనిచె గౌరవమొప్ప దయార్ద్రబుద్ధితోన్. 72

క. మతివరుఁడు చేసెఁ గ్రతువుల, శతములనొకటొకటికొసఁగె జాంబూనదని
ర్మితరథకరిహయముల వి,ప్రతతికి దక్షిణలుగాఁగఁ బరమప్రీతిన్. 73

క. మతివరనృపతి జగద్వం,దిత సుచరితయాసరస్వతీనదియందున్
హితమతిఁగాంచెను ద్రసు భూ, పతినినతండేలె వసుధఁ బరహితమలరన్. 74

చ. వినయముతో సమస్తపృథివీరమణుల్ సతతంబు నేర్పమైఁ
బనులొనరింప ధర్మపరిపాలనకాత్మజనుల్ సెలంగ స
జ్జననుతుఁడై త్రసుండు సురసంఘములెల్లను వచ్చి వేడ్కతోఁ
గనుఁగొని సన్నుతింపఁగ మఖంబులు నూఱును జేసెఁబల్మఱున్. 75

తే. ఆత్రసుండును గాళిందియాకరంద, యనఁగఁబరఁగుమదేభేంద్రయానఁ గాంచి
రథికసంతోషభరితాత్ములగుచు నీలుఁ, డనుకుమారు మహోదారు నఘవిదూరు. 76

మ. సకలక్షోణితలంబునేకధవళచ్ఛత్రంబుగా ధర్మమున్
బ్రకటంబౌచును నాల్గుపాదములనున్ రాణించి వర్తింప రా
జకులోత్తంసులు గొల్వ నీలుఁడును రాజ్యంబేలె గీర్వాణయా
చకభూదేవుల యాగదక్షిణలచే సంతుష్టినొందింపుచున్. 77

క. కాంతాజనమణియైనర, థంతరకును నీలభూతధాత్రీపతిక
త్యంతగుణాన్వితుఁడగుదు, ష్యంతుఁడు జన్మించె సకలజనసన్నుతుఁడై. 78

క. ఆదుష్యంతుఁడు సకలమ, హీదయితులుగొల్వ రాజ్యమేలుచు నెంతే
మేదినికనురాగము సం, పాదించె సమస్తవర్ణపరిపాలకుఁడై. 79

క. శరనిధిపరీతవిశ్వం, భరయందలి ప్రజలు హర్షభరితులగుచు మా
కరయఁదలిదండ్రి దుష్యం, తరసావల్లభుఁడె యనఁగ దయతోఁ బ్రోచెన్. 80

క. అరులం బోరిగొని తెచ్చిన, సిరులన్ భూసురులకొసఁగి చేసెను నానా
ధ్వరముల దుష్యంతుఁడు నిర్జరులనిశము పారణనుచు సంతోషింపన్. 81

క. తేజోనిధి దుష్యంతో, ర్వీజాని శకుంతలను వరించి కనియెఁ ద
ద్రాజనిభాననవలనన్, క్ష్మాజనజేగీయమానచరితు న్భరతున్. 82

సీ. శైశవంబందును శరభాదిసత్త్వసంఘములను దమియించి కణ్వమౌని
గనుఁగొని సర్వదమనుఁడవుగమ్మని పేరిడి ప్రేమచేఁ బెనుపఁ బెరిగి
కడిమిచే శత్రులగర్వంబు వారించి సింహాసనస్థుఁడై చెలఁగి ప్రజలు
సంతతాభ్యుదయంబులెంతేనిఁ దనరఁ బెన్నేలదాఁనొక్కరుఁడేలుచుండి
తే. తిగ్మకరజాసరస్వతీదేవతాత, రంగిణీతీరములననురక్తిఁ బెక్కు
రాజసూయాశ్వమేధాధ్వరములఁ జేసి, బ్రాహ్మణుల దక్షిణలఁ దన్పె భరతవిభుఁడు.

క. శ్రీ మించఁగ భరతమహా, భూమీశుఁడు కేకయేంద్రపుత్త్రి సునందా
భామను వరించె వారికి, భూమన్యుండుదితమయ్యె బుధజననుతుఁడై. 84

శా. కోపోద్రేకదయాభరంబున రిపుక్షోణీతలాధీశులన్
సంఘుల్మాఘుచు భూజనంబులకు నాయూర్ణోన్నతిన్నష్టదం
బాపాదింపుచుఁ గీర్తియే ఘనముగా నార్జించి భూమన్యుధా
త్రీపాలుండిలయేలెఁ దాఁ గుహీనభూభృత్సేతుపర్యంతమున్. 85

క. భూమన్యుఁడు దాశార్హ్వమ, హేమనుజపతిసుత విజయయనుసతివలనన్
బ్రేమఁగనియెఁ బూర్వహరి, త్రిపుంవలనాథనిశచరత్రు సుహోత్రున్. 86

సీ. చతురబ్ధివేష్టితక్ష్మాచక్రమేలుచు సద్భక్తి విప్రపూజల నొనర్చ
ప్రతిదినంబును జేయు వ్రతముల ముదితుఁడై పర్జన్యుఁ డేఁ జేఁటఁ బసిఁడిఁ గురియ
నయ్యర్థమునను శాలాదిసాధనములఁ గాంచనమయములు గాఁగఁ జేసి
ధాత్రీశ్వరోచితాధ్వరముల నేకము ల్గావించి సురల వేడ్కలను దేల్చి
తే. క్రతువుక్రతువుకుఁ గనకంబు రాశిఁబోసి, భూరిదక్షిణగాఁగను భూసురులకు
నలసినట్టుగఁ గొనిపోవ నెలవుఁ బెట్టి, వినుతికెక్కె సుహోత్రపృథ్వీవరుండు. 87

క. రాకేందుబింబముఖిని, ఇక్ష్వాకుప్రియపుత్రియౌ సువర్ణను సతిఁగాఁ
జేకొని ప్రేమ సుహోత్రుం, డాకామినివలనఁ గాంచె హస్తికుమారున్. 88

సీ తనపంక్తిజాలసును దనకును వరరాజధానిగాఁ దనపేరఁ దనరఁ బురముఁ
గావించి నిష్కంటకంబుగ నువయాస్తగిరులు మేరగఁగలధరణియస్వ
రపరమునకుఁ జెల్లఁ జేసియేలుచు నయమార్గమున భూజనముఁ బ్రోచి
భాగీరథీతీరభాగంబునం దశ్వమేధాదియాగసమితి సుదక్షి
తే ణాన్వితంబుగ నొనరించి యమరతతిని, విప్రులను బ్రోచి హస్తిపృథ్వీవరుండు
పూతచరిత త్రికర్తకపుత్రియైన యా, శోదవలన నికుంభాఖ్యపుత్రుఁగనియె. 89

ఉ. ఆలములోన శత్రులు నిజాసిపథంబున నిత్రమస్తపం
డాలజవాశ్వవీరసుభటప్రకరంబులతోడఁ గాలు పె
న్బ్రిలికిఁబంచి భూప్రజలఁ బ్రోచుచునొప్పె నికుంభధారుణీ
పాలుఁ డశేషభూభరణభాగ్యమహోజ్జ్వలబాహుదండుఁడై. 90

ఉ. అచ్చుగ నానికుంభవసుధాధిపచంద్రముఁ డేలు రాజ్యమం
దెచ్చటఁ జూచినం బరహితేచ్ఛయు నిర్మలపుణ్యవర్తనం
బచ్చపుటొకింతలేనికరుణోజ్జ్వలభావములుల్లసిల్లఁగా
నిచ్చలు భూప్రజల్గనిరనింద్యశుభోచితవైభవంబులన్. 91

తే. జాహ్నవీతీరమునను నిష్ఠాగరిష్ఠ, చిత్తమున నికుంభుండు దక్షిణాంగసంగి

ధారుణీనాయకోచితాధ్వరములెల్ల, బరుసఁగావించి సురలు భూసురులుఁ దనిపె. 92

క. జంభద్విణ్ణిభుఁడైనని, కుంభనృపాగ్రణికి సరసగుణఖని వసుదే
వాంభోజముఖికి శౌర్యవి, జృంభుఁ డజామీఢధారుణీశుఁడు పుట్టెన్. 93

మ. నతులై కాన్కలొసంగి సంతతము భూనాథోత్తముల్గొల్వఁగాఁ
జతురంభోధిపరీతభూమి ఘనసద్భక్త్యాచర్యుండజామీఢుఁ డం
చితదోర్గర్వమెలర్ప నేలెను బ్రజల్ జేజేయనన్ధర్మమూ
ర్జితమై మిక్కిలి నాల్గుపాదములచేఁ జెన్నొంది వర్తింపఁగన్. 94

క. హెచ్చుగఁ దనకత్తిమొనన్, దెచ్చినసిరి నెచ్చపెట్టి దితిజారి మదిన్
మెచ్చ నజామీఢుండు వి, యచ్చరులనుదనిపె సత్క్రతాధ్వరుఁడగుచున్. 95

తే. ఆయజామీఢమనుజనాయకునకుదయ, మైరి కౌసల్య శిశు వినాయుఁడనుసు
తులవలన నూటయిరువదినలువురు సుతు, లందు సంవరణుండు రాజయ్యె నరసు. 96

సీ. అనురక్తులై సర్వమనుజేశ్వరులుగొల్వ ధరణి నేకాతపత్రముగ నేలి
దహనసమీరణగ్రహచారదోషసంభవములౌ భయములేపట్ల లేక
పరహితాచరణ భూసురసురారాధనఁ బరమధర్మజ్ఞతఁ బ్రజలు మనఁగ
నమరసరిత్తీరమందు వసిష్ఠుఁడధ్వర్యుఁడుగాఁగ సంవరణుఁడశ్వ
తే. మేధదశకంబు మఱియును మేదినీవ, గోచితాధ్వరములఁ జేసి ఖేచరులను
ధరణిసురులను బ్రోచి భాస్కరజయైన, తపతిని వరించి కురుధరాధపునిఁ గనియె. 97

సీ. విద్విషుండను పేరు వినఁబడకుండ ధరాచక్ర మేలుచుఁ బ్రజల ధర్మ
మార్గంబుచేఁ బ్రోచి మహనీయనిష్ఠ యజ్ఞాలయార్థంబు దానవని దున్న
చున్నచో సురలు ప్రసన్నులై వరమిత్తుమననిందు మృతిఁబొందు ప్రాణికోటి
నాకనివాసంబునందు సుఖంబుండ వరమిండనినవిచ్చి వారు నిలిచి
తే. తమహావిర్భాగముల సంతసమునఁగొని భు, జింపఁగా శతమఖములఁ జేసి దక్షి
ణలుగ మణులిచ్చి సకలవిప్రులనుదనిపి, వినుతకెక్కెనుగురుమహీవిభుఁడు మిగుల.

క. అనఘుఁడు కురుభూపతి మగ, ఘనరసరుసుత సుబలయనుతామరసనిభా
ననవలనఁగనెఁ బరిక్షి, జ్జనపాలు ఘహోయశోవిశాలు దయాళున్. 99

మ. అనిశంబున్సకలావనీశ్వరులు పాదాక్రాంతులై కొల్వ భూ
జనులత్యంతవిభూతిఁ జెన్నెసఁగ రాజ్యంబేలి సన్మార్గవ
ర్తన రాణించి పరిక్షితుండెపుడు గీర్వాణద్విజవ్రాతమ
త్యనురాగంబుదలిర్పఁజేసె హయమేధాదైనయజ్ఞావళిన్, 100

తే. ఆపరీక్షిన్మహానృపాలాన్వయాంశు, నకును బహుదానసుత సంయామకు జనించె
భీమసేనుండు ప్రాలేయధామవంశ, భూషణుఁడు బాంధవాశ్రితపోషణుండు. 101

చ. పరనృపతుల్భయాకులతఁబాఱి హిమాచలవింధ్యధారణీ
ధరగుహలన్వసింపఁబ్రమదంబున భూప్రజలొప్ప నేలెను
ర్వరఁదగ భీమసేననృపవర్యుఁడు సంతతసర్వమానవే
శ్వరమకుటాగ్రరత్నరుచిజాలవిరాజితపాదపద్ముఁడై. 102

క. లోకేశు హరినిఁగూర్చి య,నేకక్రతువులనొనర్చి యెంతయుఁ బుణ్య
శ్లోకుఁడగుభీమసేనధ,రాకాంతుఁడు జాహ్నవీతరంగిణిచెంతన్. 103

క. కువలయవనబాంధవవం,శవనధిశశి భీమసేనజనవరుఁడు సుభ
ద్రవలనఁగనియె సకలవిబు,ధవరసన్నుతయశఃప్రతాపుఁ బ్రదీపున్. 104

చ. హితమతితో సమస్తధరణీశులుఁగొల్వఁ బ్రదీపధారుణీ
పతియెదురెంగులేనిపటుబాహుబలంబున నేలె రాజ్యమా
తతముగ ధర్మతత్పరతఁ దామరతింపరయై ప్రజల్మహో
న్నతి విలసిల్ల యజ్ఞముల నాకనివాసులఁ దుష్టిఁజేయుచున్. 105

తే. ఆప్రదీపుండు భీమరాజాత్మజను సు,నందను వరించి తత్సతియందు ధర్మ
పరుల దేవాపి శంతను బాహ్లికులను, వరతనూజులఁగాంచెను వారిలోన. 106

క. శంతనుఁడు గర్వితారిక్ష్మా,కాంతుఁడు సింహాసనస్థుఁడై భూజనుల
త్యంతవిభూతినిఁ జెలఁగఁగ, నెంతయు నయవృత్తి నేలెనిల సకలంబున్. 107

క. సర్వేశుఁగూర్చి ధరఁగల, సర్వధనము ద్విజులకొసఁగి శంతనుఁడును దా
నుర్వీశోచితమఖములఁ, బర్వములొనరించెఁదగ సుపర్వుల కెపుడున్. 108

సీ. జనకునాజ్ఞాంబుచందంబునను జహ్నుతనయను వరియించి తత్త్రిపథగ
యందు భీష్ముండనునందనుఁగాంచెఁ బదంపడి కడుఁబ్రేమ దాశరాజ
వరతనూభవ సత్యవతినుద్వాహమై కనియె నాయోజనగంధివలనఁ
దనయులఁ జిత్రాంగదవిచిత్రవీర్యులనిరువుర వారిలో నిద్ధచరితుఁ
తే. డావిచిత్రవీర్యుండు రాజ్యధురకు, భీష్మననుమతి సకలపృథ్వీవరేంద్రు
లనిశము నుగతుల విన్యస్తహస్తులగుచు, గొలువఁ బ్రజలెల్ల సుఖములనలరుచుండ. 109

క. సరసిజదళనేత్రు రమా, వరుఁ గూర్చి విచిత్రవీర్యవసుధాధిపుఁడ
ధ్వరములు నూఱునొనర్చెను, బరమోత్సవమొంది సురలు ప్రణుతులొనర్పన్. 110

ఆ. ఆనృపాలుభార్యలంబికాంబాలిక, లనువికచజలజనయనలు వ్యాసు ...

వరమువలనఁగనిరి వరుసను ధృతరాష్ట్రి, పాండురాజవరుల భవ్యయశుల. 111

క. వారిరువురలోఁ బాండుఁడు, ధారమణుఁడొనర్చె భుజపరాక్రమరేఖన్
మీరి ధరఁగలుగు సకలము, హేరాజులనెల్లనన్న కరిగాపులుగాన్. 112

తే. దానజపహోమదేవసంతర్పణముల, మగఁటిమిని నీతిబాధల మట్టుపెట్టి
పేదసాదలవిన్నపంబాదరించి, ప్రజలఁబాలించె నయమునఁ బాండునృపతి. 113

క. ఎక్కువ కడిమిని నాలుగు, దిక్కులఁగలనృపుల గెలిచి తెచ్చినధనమిం
పెక్కనమది దక్షిణల, మ్మక్కననిడి చేసెఁ బాండుఁడశ్వరశతముల్. 114

తే. రాజకులవర్ధనుఁడు పాండురాజు కుంతి, సుతన ధర్మజభీమార్జునులను మాద్రి
యందు నకులుండు సహదేవుఁడనఁగనమలు, వరుసపరమున సుతులేవురనుగనిరి.

క. వారలలోనర్జునుఁడు ధ, రారమణులనెల్లఁ బటుపరాక్రమమునఁదాఁ
బోరులను గెలిచి తద్ధన, మారూఢిగఁగొని ధనంజయాఖ్య వహించెన్. 116

సీ. అనిమిషాధిపు గెల్చి హవ్యవాహనునకు ఖాండవంబాహుతిగాఁగనొసఁగి
జగడంబు నడఁగోరి చనుదెరఁబందికై పెనఁగి ముక్కంటికిఁ బ్రియమొనర్చి
జంభారి ప్రార్థింపఁజని కాలకేయాదిదితిజాలఁదునిమి దేవతలఁ బ్రోచి
గోగణంబు మరల్చి కుంభజప్రముఖులతలపాగలడుగ నుత్తరకునిచ్చి

తే. చండగాండీవనిర్ముక్తసాయకములఁ, గురుబలంబెల్లఁబఱిమార్చి ధరకు రాజు
గా యుధిష్ఠిరుఁజేసి వేడ్కలనుదేల, నర్జునుండర్జునయశోధనార్జనుండు. 117

చ. సవనతురంగరక్షణకుఁజాలి వసుంధరఁజుట్టి వచ్చుచో
బవరమొనర్చి భూవరులఁబల్వుర గెల్చి హయంబుఁదెచ్చి పై
భవమునఁదత్క్రితుత్రయముఁ బాండుసుతాగ్రజుఁజేయఁజేసి దా
నవరిపుతోడ ఫల్గునుఁడొనర్చె ననారతసఖ్యమున్దగన్. 118

క. వనధిగభీరుఁడు సజ్జన, వినుతచరితుఁ డమరనిభుఁడు విజయుఁడు పొందం
బునను సుభద్రను బనఁగాం, చెను నభిమన్యుని విభవవిజితశకలమన్యున్. 119

క. ఆయభిమన్యుఁడు చాపా, ద్యాయుధవిద్యాప్రవీణుఁడు ప్రతిహతవై
ర్యాయతభుజుఁడార్యజనవి, ధేయుఁడనుచు జనులు సన్నుతింపఁగఁదనరున్. 120

సీ. కృప గురు గురుసుత కృతవర్మ బాహ్లీక కర్ణ సౌబల శల్య కౌరవేంద్ర
భీష్మప్రభృతియోధబృందంబుతోఁ బోరి వరచిత్రదృఢలాఘవములు మెఱయ
శరములఁబఱపి జర్జరితశరీరులఁ గావించి రథరథ్యకార్ముకముఖ ...
సాధనంబులఁ ద్రుంచి జయముఁ గొల్వ దనకు బృహద్బలుఁడాదిగాఁగ రాజులను బనిచి

తే. ధర్మనందనుమదికి మోదంబు మిగుల, బ్రథనమొనరించి బాహుసంరంభమునను
వాసుదేవార్జునుల కెనవచ్చుననుచు, సమరులెన్నంగ నభిమన్యుఁ డలరె మిగుల. 121

క. గురుతనయునిశరవేదన, హరికరుణను దొలఁగ నుదయమయ్యెఁ బరిక్షి
ద్వరుఁ డభిమన్యువునకును, త్తరకును సద్బుధజనప్రతతినుతులెసఁగన్. 122

తే. చక్రధరభక్తిఁ బ్రహ్లాదుసాటియనఁగఁ, దగుపరీక్షిన్నృపాలుఁడు ధరణినేలెఁ
జతురుదధివేష్టితావనిచక్రమందుఁ, గలుగునృపులెల్లఁ దనకరిగాపులుగను. 123

సీ. విక్రమంబునను దిగ్విజయంబుఁ జేయుచో నుర్వియు ధర్మంబు నొక్కరుమొడను
గోవృషాకృతులఁ గైకొనియున్న రాజపక్షంబు శూద్రరూపంబుఁ గలి వహించి
వచ్చి వానిని దన్నఁ గ్రచ్చఱఁ గని హేతి వ్రేయఁ బూనిన వాఁడు వెఱచి మ్రొక్కి
శరణన్నఁ బ్రోచి రసాధర్మదేవతలను మగుడ స్వస్థులనునయించి
*తే. ప్రీతి ధర్మదేవునకుఁ బరిక్షితుండు, తనకథనంబులైనట్టి వినుతశౌచ
ఘనదయానూనతపములు నెడుమూడు, పాదములనిచ్చి నాలుగుపాదములను
నడవఁగాఁ జేసి వేడుకఁ బుడమి కొసఁగె. 124

సీ. అమరసరిత్తటమందుఁ గృపాచార్యు నాచార్యుఁ గాఁగొని హరినిఁ గూర్చి
నముచిసూదనుఁడాదినాకసంవాసులు ముదముతో వచ్చి కన్నెదుట నిలిచి
తమతమ యజ్ఞభాగములందుకొనుచుండ భూరిదక్షిణలచే భూసురులను
దనుపుచు నశ్వమేధత్రయంబొనరించి మఱియు రాజోచితమఖములెల్ల
తే. జేసి కడుఁ బ్రేమ నాపరిక్షితుఁ డుత్త, రునితనూభవయగు మాద్రియనువధూటి
యందుఁ గాంచెను జనమేజయ శ్రుతసేన, భీమసేనోగ్రసేనుల బిరుదుమగల. 125

క. ఆజనపాలురలో జన, మేజయరాజేంద్రుఁ డఖిలమేదినికెల్లన్
రాజై యొనర్చె జనకుని, యోజ న్గలినడఁచి ధర్మమున్నతిఁ జెందన్. 126

సీ. తక్షకుపయి నల్గి దక్షుఁ డై సర్పాధ్వరమును జేయ నింద్రునిఁ గని యతండు
శరణుఁ జొచ్చుట విని జంభారి నెడఁ బాసి తక్షకు డా వేల్వ నాక్షణమున
నంబరవీధి నాయహి రా నిల్వ నాస్తికుఁ డగుటెంచి స్వస్తిపూర్వ
కంబుగా దీవించి క్రతువు మాన్పను మాని హరిఁ గూర్చి జనమేజయావనీశుఁ
తే. డనిమిషవ్రాతమరుదెంచి యధ్వరోత్స, వంబున న్మాఱ్కు నిలిచి నెయ్యంబుతోన
తమహవిర్భాగములఁ గొనన మరలటిని, చెంత మూఁడశ్వమేధముల్ సేసె వేడ్కన్. 127

---

* ఇది పంచపాదతేటగీతి.

క. దినదినమును వైశంపా, యనుచే వ్యాసప్రణీతమహాభారతమున్
వనజోదరశివచర్యలు, జనమేజయుఁ డాలకించి సర్వముఁ దెలియన్. 128

క. వనజాహితకులమణియగు, జనమేజయమనుజవరవృషభుఁడు వపుష్టం
దును శంఖశతానీకుల, ననఘులనిరువురనుగనియె నతిమోదమునన్. 129

తే. ఆకుమారులలో శతానీకనృపతి, యాజ్ఞవల్క్యునిశిష్యుఁడై యతఁడు సెప్ప
సాంగములుగాఁగ వేదముల్సదివి కృపుని, వలన దివ్యాస్త్రశస్త్రలాభంబుఁ బడసె.

ఉ. లోక పెనంగుశాత్రవులఘోఁడిమియెల్లనడంచి యాశతా
నీకుఁడు బాహుపీఠి ధరణీభరమెల్ల వహించి సజ్జనా
నీకముఁ బ్రోచి దుష్టజననిగ్రహముం దగఁజేసి యజ్ఞముల్
ప్రాకటలీలఁ జేయుచు సుపర్వులకా మోఁతఁ జేయు నెప్పుడున్. 131

క. ప్రాకటయశుఁడైనశతా, నీకునకు విదేహధారుణీధపసుతకున్
శ్రీకరమూర్తి సహస్రా, నీకుఁడు జన్మించె విబుధనికరము వొగడన్. 132

శా. శ్రీనారాయణభక్తుఁడున్నతజయశ్రీమంతుఁడౌ నాసహ
స్రానీకుండొకరుండెయేలెను మహాసర్వంసహాచక్రమున్
భూనాథోత్తములెల్లఁ గొల్వఁ బ్రజలున్ భూత్యాయురారోగ్యస
ద్దానోత్సాహులునై సుఖింప మిగులన్ ధర్మంబు వర్ధిల్లఁగన్. 133

క. శ్రీకాంతుఁ గూర్చి మఖముల, నేకంబులు సేసె విప్రులెల్లఁ దనియ న
స్తోకధనమిడి సహస్రా, నీకనృపతి సురతరంగిణీప్రాంతమునన్. 134

సీ. ఆసహస్రానీకుఁ డశ్వమేధజుఁ గనె నతఁడుర్విఁ బాలించె హితుఁడె కాని
యహితుఁడౌ భూపతి నరసిన లేకుండె లేమి భూజనులందు లేమిఁ జెంద
ద్రవ్యసంపన్నత ధనదుతో నెనయయి పరమేశభక్తితత్పరతఁ జెలఁగి
క్రతువులఁ జేసి దేవతలతృప్తియొనర్చి వరకీర్తి దిక్కులఁ బరఁగఁ జేసి
తే. యాదినృపచర్య వర్తించి యార్యవసులు, పొగడ నవిశనకృష్ణాఖ్యపుత్త్రుఁ గాంచె
నాతఁ డెనుగంను లేనిసాహసముకడిమిఁ, బుధమినేలెను ధర్మవిస్ఫురణ మెఱసి. 135

క. అవిశనకృష్ణధరిత్రీ, ధవుఁ డచ్యుతుఁ గూర్చి యాగతతులొనరించెన్
దివిజులు పూర్వనృపాలుర, సవనంబుల కెనయటంచు సన్నుతిసేయన్. 136

క. ఆయవిశనకృష్ణక్ష్మా, నాయకునకుఁ జక్రుఁ డనెడినరపతి గలిగెన్
ధీయుతుఁ డతఁ డిలఁ దేలుచు, న్యాయంబున ప్రజలఁ బ్రోచి యహితులనడఁచెన్.

క. ఆచక్రనృపతి కెంపస, యాచక్రధరుంధు సద్గుణావళినిపటం

చాచక్రవాళపరివృత, భూచక్రజనములచేతఁ బొగడఁబడియెన్. 138

క. ఫణితల్పుఁ గూర్చి నిర్మల, మణులం బుజగర్భవంశమణులకుఁ గడు ద
క్షిణలొసఁగుచుఁ జక్రన్నృపా, గ్రణి చేసె మఖంబు లొప్పఁగ నియోన్వేడ్కన్.

క. ఆవసుధేశబిడౌజుఁడు, భూవలయం బాదిరాజపుంగవచరితం
బై వెలయ నేలె ధర్మ, ప్రావీణ్యము మెఱసి బాహుబలగర్వమునన్. 140

ఉ. అండజరాజతల్పు నలినాక్షు రమావరుఁ గూర్చి యాగముల్
చండవిరోధిరాజమదసామజయూథమృగేంద్రమూర్తి స
త్త్వం డొనరించె దక్షిణల భూసురకోటులకుం దనర్ప వేడ్కనా
ఖండలముఖ్యనిర్జరనికాయము నొంగ మహావిభూతితోన్. 141

క. వానికిఁ జిత్రరథుండను, భూనాథుం డుద్భవించె భూమి సకలమున్
దానొకరుఁడేలె ధర్మము, నూనముగా జనులకెల్ల నుత్సవమొదవన్. 142

సీ. ఆచిత్రరథనరాధ్యక్షునందు బహురథుఁడను తనూభవుఁ గాంచె నానృపాల
కావతంసము సంతతాధ్వరరతుఁడై మహాసుకృతియై పొల్చి వసుమతి దనర
రాజ్యమేలుచు నిందిరాపతిప్రీతిగాఁ గ్రతువులొనర్చుచు వితతకీర్తి
దిక్కులం బరఁగించి దేవేంద్రసన్నిభుఁడై యొప్పె సృష్టిమదాహ్వయుండు

తే. నైన ప్రియనందనునిఁ గాంచె నాతఁ డుర్వి, పాలనముఁ జేసె ధర్మతత్పరత మెఱసి
బాహుబలగర్వమున రిపువ్రాతమడఁచి, చేసెఁ గ్రతువులు పెక్కు దక్షిణలొసంగి.

ఉ. మానుగ సృష్టిమత్సుగుణమండనుఁ డుంగనె నిర్జితద్విష
త్సేనుని సత్యసంధుని సుషేణుని నాతఁ డజాతశత్రుఁడై
దానపరుం గ్రతౌఘ్వరులు దారుణులై జనులుల్లసిల్లనం
భోనిధివేష్టితంబయిన భూతలమేలి యొనర్చె జన్నముల్. 144

తే. ఆసుషేణుఁడు సునిభనరాధిపేంద్రుఁ, గాంచె నతఁ డుర్వి గలకలికల్మషంబు
గాఁగఁ బాలించి రిపులను గర్వమడఁచి, సురహరునిఁ గూర్చి చేసె నధ్వరశతంబు.

క. ఆసునిభునకు నృచక్షుఁడు, వాసవనిభమూర్తి గలిగి వరధర్మగుణో
ద్భాసియయి బాహుబలమునఁ, దా సర్వధరిత్రి నేలె దళితాహితుఁడై. 146

తే. ఆనృచక్షునృపాలకుఁ డాగమోక్త, దక్షిణల నొసంగి రాజోచితంబులైన
యాగములఁ జేసె హరిఁ గూర్చి యష్టమహిత, తనుఁడును గాంచె రిపుదవానలుని నలుని.

మ. అహితవ్రాతము ఘోరయుద్ధములఁగి భృత్యామాత్యపుత్రాంగనా
సహితంబై చని వింధ్యగహ్వరములన్ సహ్యాచలాగ్రంబులన్

మిహికాహార్యమునందు డాఁగి ప్రజకల్మినెల్ల ధర్మంబునన్
మహిఁబాలించె నలుండు నెంపసనభత్మానాయకుండో యనన్. 148

మ. పరమాత్మున్ వగుచక్రిఁగూర్చి నలభూపాలుండు చేసె న్వయా
తిరఘూర్తంసులమాడ్కిఁ బెక్కుమఖముల్దివ్యప్రవంతీస్థలిం
జిరపుణ్యుండు పరిప్లవుండు జనియించెం దన్మహీజానికిన్
ధరణీచక్రము నాపరిప్లవన్నపాఖ్యాతుండు దానేలుచున్. 149

ఉ. గర్విలవైరివీరన్నపఖండనుఁడై పరకీర్తి దిక్కులన్
బర్వఁగ వర్ణధర్మపరిపాలనగల్గి కృతాధ్వరంబులన్
సర్వనిలింపకోటులకు సంతలమున్బ్రిమదంబొనర్చుచుం
బూర్వనరేంద్రచర్యకెనఁబోలుచునొప్పెఁ బరిప్లవుండిలన్. 150

తే. ఆపరిప్లవనరనాయకాధిపునకుఁ, గలిగె మేధావియనుమహీకాంతుఁడతఁడు
కడిమిపెంపున నిష్కంటకముగ వసుధ, ధర్మమున నేలి క్రతువుఁదనిపె సురల.

క. ఆమేధావికి సునయ, క్ష్మామండలపతి జనించె శౌర్యస్ఫురణన్
దా మహి నేలెను శ్రీరఘు, రాముని చందమునఁ బ్రజలు ప్రణుతులొనర్పన్. 152

క. అతనికి నృపంజయుండను, సుతుఁడుగలిగెనాఘనుండు క్షోణీతలమం
చితధర్మస్థితి నేలుచుఁ, గ్రతువులనొనరించె దూర్వఁగనియెం బ్రీతిన్. 153

సీ. ఆదూర్వుఁడుర్వి నేకాలపత్రంబుగ ధర్మంబుతో నేలి దానవాంత
కునిఁగూర్చి జన్నంబులొనరించె నప్పుణ్యతమునకు జన్మించె నిమినృపాలుఁ
డతఁడు భూమీశులనాహవంబున గెల్చి వారలు భయభక్తిఁజేరి కొలువ
వసుధఁబాలింపుమనసదృశనైభవంబలరనక్వరమునలనిమిషులను

తే. దనివినొందించెఁగనె బృహద్రథునతండు, ధరణికధిపతియై ప్రజనరయికలను
నరసి రక్షించి చేసెను హరినిఁగూర్చి, యాగశతమునుగనె సుదాసాఖ్యసుతుని.

సీ. ఆసుదాసనరవరాగ్రణి ముదమునఁగనియె శతానీకమనుజవిభుని
నతఁడు దుర్దమనధరాధీశుఁగాంచె నమ్మాననేశునకు విహీనకరుఁడు
పుట్టెను దద్రాజపుంగవునకు దండపాణిగల్గెను దండపాణికుదయ
మయ్యెను నిమియమ్మహారాజునకు క్షేముఁడాక్షేమనృపతికి ననఘమూర్తి

తే. యాబృహత్క్షత్రుఁ డాతనియనుఁగుఁదమ్ముఁ
డగుబృహద్రథుఁ డాభూతలాధిపునకుఁ
బొడమెను బురంజయుండనుభూవరుండు
వానికుదయించె శిశునాగవర్ధనుండు. 155

తే. వానికిని బుట్టె శృంగుఁడా వసుమతీశు, పేర శృంగాఖ్యకుల ముర్విఁ బెంపుఁ గనియెఁ
గనియె నారాజచంద్రుండు కాకవర్ణు, నతఁడు గాంచెను క్షేమవర్మ నెడిసుతుని. 156

సీ. ఆక్షేమవర్మకు సుక్షేత్రుఁ డుదయించె నతనికి విధిసారుఁ డనెడుసుతుఁడు
జనియించె నావిధిసారునకును బర్బకుఁడు పుట్టె మఱి బర్బకునకు వాజ
నేయుఁడాధారుణీనేతకు నందివర్ధనుఁ డట్టినందివర్ధనుఁడు గాంచెఁ
బ్రీతి మహానందినాతండు గనె శిశునాగపార్థివుని నానరవరునకుఁ

తే. గలిగె సుజ్యాఁడు సుజ్యభూకాంతునకును, వసువు వసునకు భద్రకవసుమతీశుఁ
డమ్మహాత్మునకును బుళిందాభిధానుఁ, డామహారాజునకు ఘోషుఁ డనఁగ సుతుఁడు.

వ. కలిగె నాఘోషునకు ద్విపిమిత్రుండు, ఆరాజచంద్రునకు భగవంతుండు, ఆమహీపాలాగ్రణికి దేవభూమి, ఆభూసన్మణికి భూమిత్రుండు, ఆనృపకంఠీరవునకు నారాయణుండు, ఆసతతదానోత్సవునకు సుశర్మకృష్ణులు, ఆయశోధనులందుఁ గృష్ణునకు శ్రీశాంతతనుండు, ఆబంధుసుందరునకుఁ బౌర్ణమాసుండు, ఆమహావీరునకు లంబోదరుండు, ఆప్రతాపమార్తాండునకు బలిశుండు, ఆవైరిసంహారునకు మేఘుండు, ఆభోగదేవేంద్రునకు స్వాతి, ఆసుగుణాభిరామునకు దండమానుండు, ఆచండవిక్రమునకు నరిష్టకర్మండు, ఆపుణ్యమూర్తికి హాలేయుండు, ఆశూరాగ్రణికిఁ దిలకుండు, ఆశ్రితజనావనునకుఁ బుషితోరుండు, ఆధర్మాత్మునకు సునందుండు, ఆసుమతికి వృకుండు, ఆనీతిపరునకుఁ జటకుండు, ఆయఖండలక్ష్మీప్రసన్నునకు వివస్వాతి, ఆసతతకృతాధ్వరోత్సాహునకు నరిదమనుండు, ఆమేరుధీరునకు గోమతి, ఆహరిహరభక్తునకుఁ బురిముండు, ఆకలుషవిదారునికి శ్వేతుండు, ఆయనఘునికి వేతాసితుండు, ఆయతిరథశ్రేష్ఠునకు స్కందుండు, ఆమహోరస్కునకు యజ్ఞశాంతుండు, ఆభూభుజునకు విజయుండు, ఆపయోధిగంభీరునకుఁ జంద్రబీజుండు, ఆచంద్రవత్ప్రియదర్శనునకు మనువు, ఆమనుమార్గచరితునకు నందుండు, ఆనందనందనపదారవిందసేవాసక్తునకు భూతనంది, ఆచిత్రజసమానాకారునకు నంది, ఆరాజపరమేశ్వరునకు శిశునంది యశోనంది యన నిర్వురు జనియించిరి. ఆసింహపరాక్రము లిరువురకుఁ బదునలుగురు సుతు లుదయించి వారలు బాహ్లికదేశాధీశులైన, వారితోఁ బుత్రమిత్రుండు దుర్మిత్రుండు ననురాజు లిరువు రేకస్థులై కయ్యంబు నంబొదివిన నాపదునలుగురోపినంత పెనంగి యొక్కకాలంబున నం బాహ్లికదేశంబు విడిచి యేడ్గురు కోసదేశాధిపతులైరి. మఱియు నేడ్గురు నాంధ్రదేశాధీశ్వరులైరి. అందు నందక్ష్మాపాలవర్యుండు దన పేర నందపురం బను పురంబుఁ గావించి యదిదనకు రాజధానిగా నసదృశపరాక్రమంబున సేతుగోదావరిపర్యంతమహీమం

డలంబునకంటకంబుఁగావించి యదిదనకునేలుబడిగాఁ బ్రతిదినవిరచితషోడశమహాదానపరతంత్రుండై ప్రతాపనిర్జితాశేషభూపాలుండై ప్రవర్ధమానయశస్సకర్పూరపూరితాజాండకరండుండై సకలవిద్యావిశారదుండై పరఁగుచుండె. 158

తే. అహరహము యోగపాదుకామహిమచేసు,రాపగను స్నానమొనరించియరుగుదెంచు
చున్నచో వేఁడుకొని సతియొక్కనాఁడు, వెంటనంటిన నందభూవిభుఁడుసనియె.

క. సతితోనిట్టనియె నంద, క్షితిపాలుఁడుగాశికేగి చేసెను స్నానం
బతివ రజస్వలయైనను, గతి మునుపటివలెను బాదుకల లేకున్నన్. 160

క. చింతించి నందుఁడటుఁదన, చెంతనుగలపంచశతము క్షితిసురులకునే
కాంతమునఁదెలిపెఁ దనస్వ,త్వాంతము వారందు కాత్మనలరుచుఁబల్కెన్. 161

క. మంచిదిగాకవనీశ్వర, పంచాస్యా భూమిసురులప్రార్థన వ్యథగా
వించునె నీవేలెడుపుర, మంచితగతి మాకొసంగుమననిత్తునసెన్. 162

క. వారందుకునొడఁబడియా, భూరమణునినారితోన పురిఁదొంటిగతిన్
జేరఁదమమహిమఁజేసిరి, యారాజీవోద్భవాన్వయావళియంతన్. 163

క. చనుదెంచి నందమహిపతి, తనపురమాద్విజులకొసఁగి తానొండు పురం
బున నిలిచియేలె ధారుణి, జనసన్నుతుఁడగుచు సకలసౌఖ్యోన్నతుఁడై. 164

వ. ఆనందమహీమండలేశ్వరునకుఁ దొమ్మిదవవాఁడై చళుక్యభూపాలుం డుదయించెనతండు సహస్రబాహుండువలె విదళితాహితచతురంగబలాలంకృతరణరంగవిజయరమాకరగ్రహణోత్సాహుండును, సహస్రఫణాధరుండువలె సర్వసర్వంసహాభారభరణుండును, సహస్రకిరణుండువలె నిఖిలదిక్ప్రకాశితతేజుండును, సహస్రలోచనుండువలె భువనవృత్తాంతాలోకనపరత్వరుండునునై, శరణాగతరక్షణమొనర్చుచు సతతంబును మఖంబులఁజేయించుచు ధర్మమార్గంబున ధరణిఁబాలించె. 165

తే. ఆచళుక్యవంశజులయినట్టినృపతు, లవనిఁబెక్కండ్రు పాలించిరంత నాకు
లాంబునిధిశశియగుబిజ్జలాఖ్యనృపతి, పుట్టి ధరనేలె వైరుల మట్టుఁబెట్టి. 166

సీ. క్ష్మాభరణంబగుకల్యాణపురమేలి కల్యాణబిజ్జలాఖ్యను వహించి
దుష్టనిగ్రహమును శిష్టరక్షణమును బూనికావించుచు భూజనముల
నయమార్గమునఁబ్రోచి నాల్గుపాదముల ధర్మము పరిక్షితురీతి మహిని మెలఁగఁ
జేసి దీనార్థుల శ్రీదులఁగావించి ఘనమగుకీర్తి నర్జించి
తే. యసదృశపరాక్రమక్రీడనతిశయిల్లి, భగతకురునృగనలధరాపతులఁబోలి
వితరణాదిగుణాళిచే వినుతికెక్కి, వెలసెఁగల్యాణబిజ్జలవిభుఁడు మిగుల. 167

బిరుదగద్యము.

జయజయ, స్వస్తి, సమదగజ పంచమహాశబ్ద, మహామండలేశ్వర, కల్యాణపుర వరాధీశ్వర, ఆత్రేయసగోత్ర, క్షత్రియాచారకులపవిత్ర, చాళుక్యనారాయణ, చాళుక్యచక్రవర్తి, మండలీకరధరణీవరాహ, వెంగత్రిభువనీమల్ల, పాయకాభరణు పయిలేజుజ్జారుబొల్లితే జొల్లియాన్, సాములామణివిలె మణివియాన్, సాములా జక్కిడివరాజాయతెక్కిడీలు మన్నియాన్, సాములా తాకు ఉత్నాయి బాహు అల వీతో మన్నియాన్, సాములా జాళుకాళుపడుకాయితే మన్నియాన్, సాములాయ బాలుతలెసలితె మన్నియాన్, సాములాబయిత్నాస్నైత్నాతవిసాపాణవితే మన్నియాన్, సాములాకాలేఖిడిపాడ్రిపాతుకాయీతు మన్నియాన్, సాములాభర్త రూదిగుడావుంజకాశాఘోరాసాశాబాహుత్తువర్న మన్నియాన్, సాములాసామొరు దావతే సప్పుసాళు తేభాగియా తే ముత్తిశియోసరితే మన్నియాన్, సాములాసోడు ఊరగలాశి ఉపరిదేఖితేమన్నియాన్, సాభర్తారు, శ్రీరాజ, రాజపరమేశ్వర, శ్రీరాజరాజేశ్వరదివ్యశ్రీపాదపద్మారాధకాది మహాబిరుదాపదానోజ్జ్వల, కల్యాణబిజ్జలేశ్వర, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ. 168

తే. అని పొగడ్తకు నెక్కెఁ గల్యాణబిజ్జ, లక్షితీశుఁడా రాజబలాముఁ నసును
మనుమఁడైనట్టి వీరహొమ్మాళిరాయఁ, డవనిఁ బాలించె సకలజనాళి మెచ్చ. 169

క. కలనైననలజడనియెడి, పలుకాభూవరుఁడు జనులు పలుకకయుండన్
విలుకోఁపునఁ గావించెను, బలశౌర్యములఖిలనృపులు ప్రణుతియొనర్పన్. 170

వ. ఆవీరహొమ్మాళిరాయమహీపాలుం డొక్కనాఁడు నూఱువేలరథంబులు లక్షయేనుంగులన్నిగుఱ్ఱంబులు నాలుగుసహస్రాయుతపదాతివర్గంబును గొలిచిరా, జయదుందుభిస్వన ప్రకుపితాచలకందరకంఠీరవుండై, సర్వాలంకృతాభిరామంబై సకలసంపదలకునికిపట్టై పరమభాగవతజనాకీర్ణంబై పరాభేద్యంబై వీరనారాయణదేవనివాసంబై యొప్పు షృగంగాపురాఖ్యకుఁ బ్రతినామంబుగల మాయాపురంబునకు రగుదెంచి, పౌరులెదురుకొన రాజగృహంబుఁ బ్రవేశించి యుచితకరణీయంబులొనరించి యారాత్రిసుఖనిద్రఁ జెంది, మఱునాఁ డరుణోదయంబున స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానంబులొనర్చి, మున్ను తనచేఁ బ్రతిష్ఠచేయఁబడిన చెన్నకేశవస్వామి దేవాలయంబునకరిగి యద్దేవునకు సద్భక్తినురంబున నున్నపదకమలంబులు చ్యుతిగాఁ గరయుగంబునఁ గర్ణయుగళంబు మూసికొని ప్రవరాన్వితసగోత్రనామసహితసాష్టాంగనమస్కారంబులాచరించి, తత్ప్రసాదంబు మౌళినిడి యహర్ముఖాదారభ్య సాయంసమయావధి దేవాలయంబు

ప్రదక్షిణంబుఁ గావింతునని విద్వజ్జనసమక్షంబున సంకల్పంబుఁ గావించి, చెన్న కేశవస్వామిదివ్యశ్రీపాదపద్మంబులు నిండుడెందంబనునరవిందమధ్యంబునం బొందు పఱిచి, మందమందగమనమున శ్రీహరిసహస్రనామంబులు చర్చించుచుఁ బెద్దలగు బ్రాహ్మణులు వెంట రాఁ దన్మధ్యంబునఁ దనుక్లేశంబునకోర్చి ప్రదక్షిణం బొనరించు నెడఁ బ్రదక్షిణప్రదక్షిణంబునకు గరుడస్తంభోపకంఠభూమి నుదురంట సాష్టాంగదండప్రణామం బొనర్చుచు దక్షిణంబుదుగక ప్రదక్షిణనమస్కారంబు సేయుచు, సాయంకాలసమయంబునం బ్రదక్షిణం బొనర్చి గరుడస్తంభంబు చెంత నిలిచి బ్రాహ్మణజనంబు లిరువంకలఁ దొలంగ సాష్టాంగదండనమస్కారం బొనర్చుచు నచ్చో శంఖచక్రముద్రితస్థాపితోపసంఘర్షణోపలక్షితశంఖచక్రలాంఛిత భుజయుగళుండైన నిరీక్షించి విద్వజ్జనంబులు పౌరులు బంధువులు మంత్రిసామంతపరివారనికరంబును విస్మయంబంది యితనిచరితంబు దివ్యంబని పలుదెఱంగులం గొనియాడిరంత నావీరహొంమ్మాళిరాయమహామండలాఖండలుండు నిజపురంబునకరుగుదెంచి వీరనారాయణదేవ చరణాంభోరుహారాధనానుసంప్రాపిత సకలసామ్రాజ్యవిశేషభోగంబులుం బరమభాగవతజనసఖిత్వంబునుం గల్గి పెద్దకాలంబు ధాత్రిఁ బాలించుచుండె. 171

తే. ఆమహారాజునకు సుతుఁడైనతాత, పిన్నమమహీశ్వరేశుఁడు పృథివి నేలె
రంతిహైహయనలసగరనృగపురూరు, భరతశశిబిందుకుమహీవరులఁ బోలి. 172

క. ఆతాతపిన్ననృపవరుఁ, డాతతభుజవిక్రమమున నహితోర్వీశ
వ్రాతముల గెలిచి ధర వి, ఖ్యాతిగఁ దక్షిణమొసంగి క్రతువులఁ జేసెన్. 173

బిరుదగద్యము.

స్వస్తి, సమస్తసద్గుణాభిరామ, రాజరాజాన్వయాబ్ధిసోమ, నిస్తులోదార్యవిరాకృతసూర్యనందన, వైరిభూపాలాభిస్పందన, సమస్తసురాచారఫలుపరాచనాయకరాజసప్తాంగహరణ, నతదిగంతరాగతనానాదేశికరమకుటమణిఘృణివిరాజితచరణ, శరణాగతవరద, మన్యపులిబిరుద, మహామణ్డలాధిగతకటకశాసన, సైన్యపాకశాసన, వీరహొంమ్మాళిరాయతనూజ, తాతపిన్నరాజ, జయ, విజయీభవ. 174

వ. అనియారాజేంద్రుండు వందిజనవందితుండగు. 175

ఆ. తాతపిన్ననృపసుధాధామవరకీర్తి, చన్ద్రికాభిరామసరణియమరుఁ
గాశిసేతుమధ్యకటకవనీవక, జనచకోరములకు సమ్మదముగ. 176

ఆ. తాతపిన్నరాట్ప్రతాపంబు మిక్కిలి నిండి పర్వఁగమలజాండమునర

విజయజలజనయన వేడ్క చేఁ గైకొన్న, కుంకుమంపుబరణికొమరునమరి. 177

చ. అతనికి సోమదేవవసుధాధిపుఁడుద్భవమంది నిర్జితా
హితుఁడయి తాల్చె భూభరమహీనపరాక్రమరేఖ నెన్నఁగా
క్షితిధరజామనోహరునికిం బ్రతియాచును నీతిచే బృహ
స్పతిసరిఁబోలి ధర్మమునఁ బాండుసుతాగ్రజుఁడు కోడరై. 178

క. సకలజనంబులు సిరులం, దొకటనునచ్చికములేకనుండఁబెనుచుచుం
బ్రకటముగ ధనము విప్రత,తికినిడి సవనములు సోమదేవుఁడొనర్చెన్. 179

సీ. బలవంతుఁడగునడబాలనాయకునిని పూరుఁడౌగుజ్జులవీరినేని
రౌద్రరసోన్నిద్రు రుద్రపాధిపు మహాశౌర్యు గౌరారెడ్డి సాహసాంకు
గంగినాయకుని సంగ్రామరంగంబున సింగంబు మత్తమతంగజములఁ
బట్టుకైవడిఁబట్టి చట్టలెత్తించి కిన్కనునసహుండునై గంగినేని
తే. కొండప్రాగ్ద్వారసీమనుద్దండమప్పు ట్టిఁ, గంబములఁ బాఁతి తోరణగాఁగఁగట్టి
వినుతికెక్కెను సకలభూజనులచేత, సోమదేవనృపాలసుత్రాముఁ డెలమి. 180

సీ. కదనరంగంబునఁ గరితురంగమవీరవితతితోఁ బలుమాఱు విఱుగఁదోలి
యమితోగ్రశౌర్య మహాత్ముఁ బట్టి నీపేరుఁబెట్టెదనుగుమారునకది
గాక భవత్పాదకమలంబు నుదురంట దండంబుఁబెట్టెదఁదన్నఁగాచి
విడువుమన్ననుగాచి విడిచియర్థులకును షష్టిశతంబునశ్వములవాని
తే. చేతనిప్పించి శరణన్నఁ బ్రీతిఁగాచు, బిరుదు తగునీతనికెయని ధరణిపతులు
సన్నుతింపఁగనాదిరాజన్యచర్యఁ, దేజరిలె సోమదేవధాత్రీశ్వరుండు. 181

సీ. దండెత్తి చని మహోద్దండతప్రవృత్తిని గంగినేనికొండనలీలగానుగట్టి
కందనవోలునుగలువకోలునుగోటరాచూరునెటువంటిరాజుకైన
సాధింపరానిమొసలిమడుగు మఱియూతగిరినగరము సాతానికోట
వరుసతో సాధించి విరమునాఙ్గంబునఁదత్తన్నృపజనతతులఁ బ్రోచి
తే. ధరకుఁదొడవని వినుతింపఁదగినయట్టి, యారవీటిపురాధ్యక్షుఁడగుచుఁ దాత
పిన్ననృపసోమదేవుండెయెన్నదగిరెయు, నఖలసత్కవిసురభూజమనుచు నెపుడు. 182

బి రు ద గ ద్య ము.

జయజయ, నిఖిలమహాభోగనిలముఖ్యవిఖ్యాతకీర్తి, ఏకదివసఘటికైకఘాటీహాతా
హృతకోటరాచూరు సాతానికోట కందనవోలు యాతగిరి కలువకొల్లు మొసలి
మడుగు గంగినేనికొండాభిధానసప్తదుర్గప్రవర్తి స్థలదుర్గ జలదుర్గ గిరిదుర్గ వనదుర్గ

చారాశిదుర్గ విఘాళ, సముద్ఘుష్యమాణబిరుదాపదాన హాళిహాళికాకర్ణనపులకితక పోల, నాకులపాటిముదుగంట్యానెగొందికుంతిసనవిజయలక్ష్మీసమక్షీకరణలక్షిత, నాకులపాటివీరక్షేత్రభారతీమల్ల ముదుగంటివీరక్షేత్రభారతీమల్ల ఆనెగొందివీర క్షేత్రభారతీమల్ల కుంతివీరక్షేత్రభారతీమల్ల వీరక్షేత్రభారతీమల్ల బిరుదభరితాను భావ, స్వభావగంభీరాంభోనిధి, సత్వగుణవాసుదేవ, సకలనరదేవచూడామణి, అసి భరణపటిమసహదేవ, ఆదిదేవ, సుపర్వరమణీమణిస్తుత, వరద, భయద, హాసబిరు దరగండ, వీరప్రతాపబిరుద, బిరుదుమన్నెరగండ, పురిగోలసురత్రాణ, శరణాగత త్రాణబిరుద, రాయరణరంగభీభత్స, రాయరాహుత్తరగండ, రాయవరగండ, గండర గండ, తాతపిన్నమరాజతనూజ, సోమదేవరాజ, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ. 183

వ. అని బిరుదులఁబొగడ మహీతలంబుఁ బాలించె. 184

మ. హరిశౌర్యుండగుసోమదేవవసుధాధ్యక్షునుసత్కీర్తి భా
సురతన్వ ద్దెసలెల్లనిండి తగఁబొల్చున్ భూజనస్తుత్యమై
హరమందారపటీరహీరకలశౌతాబ్జాహిరాట్పారదా
శరదభ్రాంబుజగర్భసూనులవలక్షుస్ఫూర్తి వారింపుచున్. 185

ఉ. ఇమ్మహి సోమదేవమనుజేంద్రుప్రతాపము నిండి దిక్కులన్
బమ్మినఁజాతపోతనవపల్లవబింబఫలారుణాంబుజా
తమ్ములటంచుఁగోకిలకదంబము కీరచయంబు చంచరీ
కమ్ములుగ్రమ్ముచుండునొడికంబుగ భ్రాంతివహించి పల్మరున్. 186

తే. సోమకులదీపకుండగుసోమదేవ, రాజవరునకునుదయించి రాఘవేంద్రుఁ
డఖిలనృపతులు ముకుళితహస్తులగుచుఁ, గొలువఁ ధరయేలెనతఁడు సౌర్గ్బలము మెఱసి.

సీ. ఎదిరించువైరులమదమడంపను శరణనినను రక్షింపనతఁడె నేర్చు
భావింప జనులకు భయముఁబుట్టింపనాహ్లాదమునొనరింపనతఁడె నేర్చుఁ
బరముధర్మమ్ముదప్పక నడవను జనతతిచేత నడపింపనతఁడె నేర్చుఁ
గమనీయనీతిమార్గము తెలివిగఁ దెలియను బోనుదప్పనునతఁడె నేర్చు

తే. నార్యజనులనుబోషింపనతఁడె నేర్చుఁ, గానియొరులందునీనేర్పు గానుపింప
దనుచు సకలజనంబులు వినుతిసేయ, వెలసెనెంతయు రాఘవోర్వీభుజుండు. 187

బి రు ద గ ద్య ము.

జయజయ, స్వస్తి, నిస్తులప్రతాపతపనోదయనిరస్తపరిపంథిసామంతాధికా రాంధకార, వసుంధరాభారభరణధురంధర, సీమంతినీజనమందహాస చంద్రికా

వికాస, అనన్యసామాన్యసకలగుణనివాస, యవనబలమర్దనోత్సాహ, తుళువబలసం
హారవిహార, శబరకులబలనిహననవినోద, వాసుదేవచరణకమలసేవాసక్తచిత్త, శర
ణాగతవజ్రపంజర, వీరవ్రతశీల, కవిపుంసరసకవితాకర్ణనకర్ణాభరణ, మహాదానకంక
ణమణికంకణ, ఉత్సాహసహాయ, శౌర్యసామ్రాజ్య, సోమదేవరాజతనూజ, రాఘ
వరాజ, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ. 189

వ. అని కవిభటానీకంబులు పొగడ, రాఘవమహీపాలుండు ధర్మంబున రాజ్యంబేలె.

సీ. జహ్నుతనూభవ జవగతినుడుగక కడునడిఁబఱచి సాగరముఁజేరెఁ
కల్పద్రుమములైదు కంపించి శాఖోపశాఖల మిగులనాకలకుఁబాలె
భుజగేశుఁడంతేని బుసచేత మలకలుమలకలుగా రసాతలముఁదూలె
సురధేనువొకవడిఁబఱుపున వనిఁజేరి పూరినిఁగరిచెను సారెసారె

తే. నౌర వీరారిగర్వవిదారియైన, సోమదేవునిరాఘవక్షోణిపాలు
దశదిశాత్యంతపరిపూర్ణధవళకీర్తి, లలితనిర్మలరుచిహాసాహాళికి బెదరి. 191

మ. అరయన్ రాఘవుపావకాంబకము మున్నావాహినీనాథునో
క్కురునిన్ స్రుక్కఁగఁజేసె రాఘవమహీకాన్తామనోహారిబం
ధురతేజంబనుపావకామ్బకము శత్రుక్షోణిభృద్వాహినీ
శ్వరులన్ బెక్కురనుక్కడంచుననుచున్ వర్ణింతురుర్వీజనుల్. 192

చ. పరబలభేది రాఘవనృపాలుఁడు పంకజనాభుఁగూర్చియ
గ్రామములునగ్రహారములుదాత్తమతిన్ దగఁజేసి ధారుణీ
సురులకొసంగెఁబర్వముల శుద్ధసువర్ణగవాదిదానముల్
గరిమనుబిన్నశౌరిని జగద్వినుతున్ ఘనుఁగాంచె వేడుకన్. 193

క. ఆపిన్నశౌరి శాత్రవ, భూపాలురనెల్లఁగెలఁబోరిగొని బాహా
టోపమున నేలె ధర సుఖ, మాపాదించుచును జనులకలజడి మాన్పెన్. 194

చ. కుపితవిరోధిరాజమదకుంజరసింహము పిన్నశౌరియే
యుపుడమియందు నెందుఁగలలోపల నైనను గేలి నైనను
గృపణవిషంబు లోభమును గిల్బిషవర్తనబొంకునోటమిన్
గపటమసూయగోపమును గర్వముఁబుట్టదు లేశమాత్రమున్. 195

చ. అనఘుఁడు పిన్నశౌరి సుజనావనదక్షత రూపరేఖలన్
వినుతపరాక్రమంబునను విశ్రుతదానగుణంబు పెంపునన్
వనజదళాక్షుఁడత్తనయుఁ వానివిరోధిని వానిమిత్రుఁ దా
నైనయగు దీటునచ్చు నతిరెయొంతయు సాటగుఁజూడఁజూడఁగన్. 196

తే. పిన్నశౌరియశము వెన్నుకేళాకూళి, విన్నవాఁకఁబలుకవేలఁదిఁబుడుకు
దొడుకు రిక్కలేని నొడలిచూపాడయని, మేటితేజిఁబోలు దీటు లేమి. 197

ఆ. వైరిధారుణీశవంశపారావార,ముల దహించు మిగులఁజెలఁగి జనులు
సన్నుతింపఁబిన్నశౌరిప్రతాపంబు, బాడబానలంబుకగిదిఁదనరి. 198

క. ఆరాజేంద్రుఁడు బుక్కధ,రారమణునిఁగాంచెనతఁడు రాజకులసుధా
పారావారనిశాకరుఁ,డై రాజిలె సరససత్కళాయాఢిమెయిన్. 199

చ. అతివిభవంబునన్దితిసుతాహితరాజు మహాపరాక్రమో
న్నతి మృగరాజు సోయగమునన్మరాజు సమస్తధర్మప
ద్ధతినలధర్మరాజు పటుధైర్యమునద్రిరాజు వాక్ప్రశ
స్తత ఫణిరాజు నిర్దళితశాత్రవరాజగు బుక్కరాజిలన్. 200

శా. చక్షుశ్శ్రోత్రనరాహకూర్మగిరిరాట్సాంగత్యమున్మాని సం
రక్షాపేక్ష మనంబునన్దలఁచి గోత్రాదేవియెల్లప్పుడా
నక్షీణాధ్వరయై మహాసుకృతయై యారూఢతంబొల్చె స
ర్వక్షేమంకరుఁడైనబుక్కవిభుశౌర్యస్ఫారదోఃపీఠిపైన్. 201

సీ. అడుగనిచ్చితినిష్ఫలంతియ లేదనుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన
గెలిచి నచ్చెటె కాని కలననోటమియనుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన
మనవెంతచెప్పిన విని పరాకుగఁజేయుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన
మొదటన చనవిచ్చి తుదనది వేఱగుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన
తే. ననుచు జనులెల్లఁబొగడఁగనారవీటి, పురము నేలుచుఁదనకులమునుదదాఖ్య
నలర వెలసెను సతతకృతాధ్వరుండు, రాజపరమేశ్వరుఁడు బుక్కరాజవిభుఁడు.

బి రు ద గ ద్య ము.

జయజయ, స్వస్తి, శ్రీసంతత వేంకటాచలపతిచరణారవిందసేవాకందళిత సామ్రాజ్యసుఖోపభోగ, సాళువనరసింహరాయరాజ్యప్రతిష్ఠాపనాచార్య, శౌర్య గరిష్ఠ, సకలకళావిశారద, దైనందినవితరణానానాదిగంతరాగతవనీపకజాలపరిపాలన గుణవిశేష, అసహాయశౌర్య, సుమేరుధైర్య, అష్టాదశవిద్యాప్రజ్ఞాప్రవీణ, రాజ కులాభరణ, రాజరాజేశ్వర, పిన్నశౌరిరాజతనూజ, బుక్కరాజ, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ. 203

క. అని సకలరాజసభలను, వినుతింపఁగ బుక్కరాజవిభుఁడొప్పెను స
జ్జనులనుగాచుచు దుష్టులఁ, దునుముచు ధరనేలె మిగుల దోర్బలశక్తిన్. 204

క. సోమాన్వయాబ్ధిరాకా, సోముండగుబుక్కరాజ సుత్రాముయశ
శ్రీమించెఁ దెగడె గెలిచెను, గామదుఘుఁ గామపాలుఁ గామవిదారిన్. 205

మ. పురముల్మూటినినొక్కపెట్టుగను రూపుమ్మాపునీశానుపెం
పరయంజాలినబుక్కరాజమణియత్యుగ్రప్రతాపంబు మే
దురమై దిక్కులనిండఁబర్వుచుఁగవిస్తోత్రక్రియాపాత్రమై
సారిదిక్ శాత్రవకాననంబుల దహించున్దావవహ్నిక్రియన్. 206

సీ. ఆబుక్కరాజేంద్రుఁడబ్బళదేవి బల్లాదేవియనుసతులను పరించి
యబ్బళదేవియందాత్మజులను సింగవిభుఁడాదిగాఁగను వేఱ్కఁగాంచి
నందేలయొసఁగనానందనులాపురిఁదమకును నిజరాజధానిగాఁగ
నేలుచుఁగులము నందేలపేర ధరిత్రిఁదనరఁగఁబుత్రపౌత్రాభివృద్ధి
తే. నతిశయిల్లిరి మఱియునున్నృపాలుఁ, డనసుతనుఁడు బల్లాదేవియందు రామ
భద్రవరలబ్ధజనితునత్యుద్రశౌర్యు, భానునిభతేజు రామభూపాలుఁగనియె. 207

సీ. మదకరికొకటికిర్వది గుఱ్ఱములు గుఱ్ఱమునకును విఱుకాండ్రు ముగుర విచ్చు
కత్తులవారికొకాండ్రట్లవర్లినిట్టియేనుఁగులనుజొట్టు మూడు
వేలయేనూఱునుద్వృత్తితోనడనంగఁగందనోల్సాధింపఁగాఁదలంచి
మొనఁద్రుంచి గట్టిగా ముట్టడిదిగినసాబిబ్బని మిక్కిలియుబ్బుటంచి
తే ప్రకటసప్తాంగములఁగొని రామవిభుఁడు, కందనోల్రాజధానియుఁగాఁగ వసుమ
తియును నేలి మహాహవదీక్షఁబూనె, బలిమికలిమినాశానకీసకులఁ బెనుప. 208

చ. పుగఁటిమికోర్వలేక దయమాలటు జ్ఞాతినియుక్తబుద్ధిచే
సగరతఁగన్నతీర్థమిడఁజాలకసర్భకుఁడున్నఁజూచి శ్రీ
నగధర నీవె దిక్కని జనంబులుగన్గొననంతఁగ్రోలియా
సగరునిఁబోలి రామన్నపచంద్రుఁడు చెందఁడు తద్వికారముల్. 209

బి రు ద గ ద్య ము.

జయజయ, స్వస్తి సమస్తప్రశస్తసమయ బలరజోమిళితసప్తసాగర ఘుంఘుమితకల్లోలజాల, శరణాగతపాల, హల్లిసుసేనోల్లాసితసప్తశతసైంధవగ్రహణపరాక్రమధుర్య, రత్నసానుధైర్య, దుర్వారతరసవ్వాయిసైనికహరణ, సవాబిబ్బిరాజసప్తాంగహరణమార్గచరణ, రణభయయానకజయాన కారవముఖరీకృతకులగిరిదరీనికర, పోషితావనిసురప్రకర, నిరవాపాదపనీదుర్గనివాసికాసపుడయ దుర్మదఖలనిర్మథన, కర్మధారేయ, దానగాధేయ, వీరరమాసమారోహణారంభసోపానదో

స్తస్తంభ, వాక్కుంభీనససార్వభౌమారంభ, పరిపంథినృపపుండరీకాధిపరాజమండల
కబళనవ్యగ్రమోదగ్రమండలాగ్రసింహికాతనూజ, రామరాజ, విజయీభవ, దిగ్వి
జయీభవ. 210

క. అని బిరుదు పొగడఁగా బుక్కనృపాలునిరామభూమికాంతుం డలరున్
వననిధిపరీతధాత్రీ, జనముల నయస్ఫూర్తిఁ బ్రోచి సన్నుతిఁ గనుచున్. 211

సీ. పరమధర్మంబున వరవిభవంబున సరి ధర్మతనయుండు హరిహయుండు
సత్కాంతిసొంపున సంపదపెంపునఁ బ్రతి యామినీరాజు రాజరాజు
కమనీయగుణమున ఘనవితరణమున నెన దశరథరాముఁ డినసుతుండు
విక్రమప్రౌఢి సద్విమలతేజోరూఢి సాటి నరుండు వైశ్వానరుండు
తే. గానియితరుల నెటు దీటుగా నుతింప, వచ్చు సతతనతసకలవసుమతీశ
మకుటమణిఘృణిసువిరాజమానచరణ, జలరుహుండగు రామరాజప్రభునకు. 212

సీ. జగడాలు పచరించుజడదారిఁ జౌదంతిఁ దలవాకిట నెపుడు మెలఁగుపోలఁతి
నల్లవలువ దాల్పుఁ జెల్లనిబలుఁ డీవిఁ గన్నులు చెవులుగాఁ గలుగు ఱేని
వెన్నునియన్నన్న వేల్పులదొరవాలు నపదిమోములనలరుసామిఁ
జుట్టుకైదువజోదు గట్టులరేకిమీనిఁ బుడుకుఁదోడుకుమతిపుడుకుఁ జెట్టు
తే. బొబ్బమెకమును నీరింకుమబ్బునుబ్బు, గెబ్బు సంతతవిజయజేగీయమాన
మగుచుఁ జాళుక్యనారాయణాంకుఁ డైన, బుక్కరాజేంద్రురామభూభుజునియశము.

మ. ఒకకందర్పునిఁ గూల్చె శంకరునికోపోద్రేకఫాలాక్షిపా
వకుఁ డే హెచ్చది రామభూవిభునిదుర్వారప్రతాపాగ్ని వా
రక విద్వేషిమనోజగర్వముల సంగ్రామక్షమామండలిన్
వికలత్వంబు వహింపఁ జేసె సకలోర్వీనాయకుల్ మెచ్చఁగన్. 214

చ. సరసిజసద్మతో మిగుల సాటగు లక్షణలక్ష్మిఁ బొంగి సై
పరఁగిన లక్కమాంబను వివాహము బుక్కనృపాలురామభూ
వరుఁడయి యాపులోమజను వాసవుఁ బోలి మహానురక్తి సు
స్థిరతరభోగభాగ్యములఁ దెప్పలఁ దేలెను లక్కమాంబతోన్. 215

క. ఆరామనృపతికి మహో, దారుండగు తిమ్మరాజు ధన్యుఁడు కొండ
క్ష్మారమణుఁడు బుధనుతస, చ్చారిత్రుఁడు రంగవిభుఁడు జనియించిరొగిన్. 216

క. ఆతతభుజబలమున రిపు, భూతలనాయకులఁ గలనఁ బొరిగొని కీర్తి
శ్రీతరుణిఁ గాంచె విద్వ, ద్వ్రాతములకుఁ దిమ్మనృపతి ధనమిడి వేడ్కన్. 217

క. ఆతిమ్మనృపతి భూకాం, తాతిలకంబైనయవ్వుకుఁదానేలుచు వి
ఖ్యాతిగనప్పూరిపేరన్, బ్రీతినిఁదనకులము వెలయఁబెంపొందె మహిన్. 218

క. ఖండనభూమిని సాళ్వా, ద్గాండీవిదలింపఁగొండధాత్రీనాథా
ఖండలుఁడగునని రిపుభూ, మండలపతులిత్తురరి నమస్కృతితోడన్. 219

క. దీనావనుఁడౌకొండము, హీనాఘుం డాదవేని నేలుచుఁ గరఁగెన్
దానును సుతులును దల్పం, తానంబాయాదవేనిధామము పేరన్. 220

క. ఆరాజన్యులతమ్ముఁడు, శ్రీరంగాధీశ్వరుండు శ్రితసంరక్షా
ధౌరంధర్యముచే నా, శ్రీరంగాధీశుఁడనఁగ క్షితి నుతిఁగాంచెన్. 221

సీ. అంతరంగకరణశుద్ధినైన నవ్వులకైన నాడినమాట సత్యంబు తేట
యనురక్తితోనైన నలకలనైన నింపొదవెడుచూపు సంపదలచూపు
కృతమతినైన సత్క్రీడానుగతినైన నలరెడుకేవి పుణ్యములతావి
మమతతోనైన నేమఱిరైయెనఁ దొడరుచు ర్తనపెంపుమిగుల ధర్మంబుసొంపు

తే. గాఁగనసదృశబాహువిక్రమనిరూఢిఁ, దనరెఁగర్ణాటరాజ్యపదస్థుఁడగుచు
దుర్జయాహితరాజవిధుంతుదుండు, రామరాజేంద్రుఁ శ్రీరంగరాజవిభుఁడు. 222

శా. రామాధీశసిరంగరాజవిభుఁడౌరా రాముతో సాటి సు
త్రామప్రోద్భవునుద్దియాచు శరవిద్యాప్రౌఢిచే మించియు
ద్దామామిత్రమహీశులం గెలిచి యుత్సాహంబుఁబుట్టించి సం
గ్రామోర్విన్ జయలక్ష్మికిన్విపులనారాచాతిహేలాగతిన్. 223

చ. అసదృశబాహుశౌర్యమున నారయ నెందునజాతశత్రుఁడై
వసుధ సిరంగరాజజనవల్లభుఁడేలెడి యాదినంబులన్
బిసరుహమిత్రమండలముభేద్యతనొంది చెలంగె రంభతో
నొసపరి బాగులంగదిసియుంటఁగగల్గెఁగు బేరసూతికిన్. 224

చ. అరయ సిరంగరాజమనుజాధిపునిర్మలకీర్తికాంతతో
సరిమెలఁగంగనోడి కద చాలనడంగి మడింగి భీతిచే
నురువడిఁబాటి కాలెచటనూదుటలేక మొగంబు వాంచి యా
యురగకులాధిభర్త మహినోరయి పోవుట పుట్టలెక్కుటల్. 225

మ. ఇల శ్రీరంగనృపప్రతాపముగడున్ హేరాళమై పర్వఁగా
నలఁగాంతాయుతులై చరించురిపుభూనాథుల్భయభ్రాంతిచేఁ
బ్రళయార్కాగ్నులు రెండునొక్కటయి భూభాగంబునంగప్పి రా
వలయుంజూడుఁడటంచునొండొరులతో వాక్రుత్తురల్లప్పుడున్. 226

తే. ప్రకటసాత్త్వికుఁడైనశ్రీరంగరాజు, లక్ష్మికెనయైనలక్షణలక్షితాంగి
యైనతిమ్మాంబనుద్వాహమై చెలంగె, నధికతరభోగభాగ్యంబులతిశయిల్ల. 227

చ. అతనికిఁదిమ్మమాంబకు గుణాఢ్యుఁడు కోనఘనుండు సత్కృపాం
చితమతి తిమ్మరాజు నృపసింహుఁడు రామవిభుండు నార్యస
న్నుతుఁడగుతిర్మలేంద్రుఁడు మనోజనిభాకృతియైనవేంకట
క్షితిపతి పుట్టిరంతయును శిష్టుల దుష్టులఁబెంపనొంపఁగన్. 228

ఉ. వారలలోననగ్రజుఁడు వారిసముద్భవుపై రిపంక్తి వి
స్తారుఁడు కోనభూపతి బుధప్రకరంబుల నైజదానదీ
క్షారతిఁజండబాహుబలశాత్రవసర్గము నైజదానదీ
క్షారతి దివ్యభోగములఁగల్గఁగఁజేయు దయాతిసారతన్. 229

క. హితమతియగుకోనమహీ, పతికి రికినుద్దిగాఁగఁ బఱతెంచి తదం
చితగరిమకోడి ఖ్యయమున, క్షితిధరజాధిపుఁడు మూలశిఖరి వసించెన్. 230

ఆ. అతనియనుఁగుఁదమ్ముఁడగుతిమ్మభూపాలు, ఐదుర్యుఁడలరుఁగీర్తిధుర్యుఁడుచు
ధైర్యుఁడార్యవినుతచర్యుఁడంభోధిగాం, భీర్యుఁడసదృశోరుశౌర్యుఁడనఁగ. 231

సీ. జేజేలరాయనిఁజెనకి కైకొనియెనో పర్ణితంబైనట్టిపౌఘంబుఁ
దలిరువిల్తునినోడఁదరిమి కైకొనియెనో సొగసైనయట్టినంటిసోయగంబుఁ
బుడమిదాల్పునకెనఁబోలి కైకొనియెనో యంచితంబైనవాక్సంచయంబు
నళికలోచనునటుగెలిచి కైకొనియెనో రహిఁగుక్కడునిబ్బరంపుఁగలిమి

తే. ననఁగఁద త్తిమ్మనఖ్యాతినతిశయిల్లె, సర్వసర్వంసహాజనసన్నుతప్ర
తాపనిర్జితపరిపంథిధరణిపాల, తేజుఁడైనట్టియాన్వీటితిమ్మనృపతి. 232

తే. తత్క్రమంబునఁబ్రాలేయధామవంశ, మతికృతోద్ధర్ష్యము [illegible] హారదలంచి
రామరాజనసుదయించెనామహీపు, నసజుఁదిరుమ [illegible]. 233

సీ. పిశితభుక్కటకృద్ధి [illegible] యైనపంకజాతుండు [illegible]వాఁడు
భవ్యసత్కమసంగరణుఁడై గంజల్లి [illegible] ప్రుండు [illegible]వాఁడు
కరినేభలేఖారిగిరిహ్యాపహారియాగరశరాసనుడు [illegible]రణివాఁడు
ప్రస్ఫుటకమజబాంధవుండైనట్టిజగదంబకుండు [illegible]సాటివాఁడు

తే. అతికృపానూనకాంతిమహావిభూతి, తేజములఁగాకయితరులు దీటెయనుచుఁ
గవిజనానీకవర్ణనఁగాంచు జగతి, రహి నహించెనుదిరుమలరాయమౌళి. 234

సీ. ఏఘనుసౌందర్యమిందిరానందనుసందమై సతులకానందమొసఁగు
నెవ్వనివితరణమిందీవరాప్తునిరీతినర్థులకతిప్రియమొనర్చు
నేరాజుభేరీభాంకారంబు రిపురాజతరుణులగర్భభేదనముఁజేయు
నేనృపాలునిసేనయెదిరించుఅట్టడిరాకుమారులనుజీకాకుపఱచు
తే. నతఁడు నృపమాత్రుఁడేయరయను సపాద, కుతుపశాహినిజామాదికుతలపతులఁ
గెంటెదోర్దర్పఖర్వితాఖండలుండు, రణజయవిహారి తిరుమలరాయశౌరి. 235

చ. సరసిజపత్రనేత్రుఁడగుశౌరి పయోనిధికన్యకన్వయ
చ్చరులు నుతింపఁజేకొనినచందమునన్సుగుణాభిరాముఁడా
తిరుమలరాయశేఖరుఁడు ధీనుతులొప్పఁగ వెంగళాంబనుం
బరిణయమయ్యె వేడుకనపారమహావిభవంబులొప్పఁగన్. 236

క. పతిభక్తిచేనరుంధతి, స్తుతి సంపదచే సరోజభవనసరిగ స
న్నుతిఁగన్న వెంగళాంబకు, నితరవధూజనము సరిగనెట్లెన్నఁదగున్. 237

శా. ఆరామామణియందుఁదిర్మలనృపాస్యత్తుండు ప్రేమున్గనెన్
నీరేజాప్తసమానులన్సుతుల నిర్ణిద్రప్రతాపారిసం
హారోగ్రప్రతిమానశౌర్య రఘునాథాఖ్యక్షమాభర్తనున్
శ్రీరంగాధిపు రామరాజవిభునిన్ శ్రీవేంకటాధీశ్వరున్. 238

క. ఆతిరుమలరాయతనూ, జాతచతుష్కమునన గ్రజనితుండును వి
ఖ్యాతయశుఁడు రఘునాథమ, హీతలనాథేశుఁడలరునినసన్నిభుఁడై. 239

మ. సమరోర్విన్రఘునాథరాజనరుఁడశ్వంబుద్ధతిన్ద్రోలి శౌ
ర్యమహాగ్రంథనవొప్పి త్రుంచెనుదురుష్కాధీశులస్త్రోతుఁబ
ల్లము గుల్మంబును నాఱుతుంటలయి ఢొల్లన్వేటువేటట్లుగా
నమరుల్గన్గొని మేల్మేబాపు భళియానౌనంచు వర్ణింపఁగన్. 240

సీ. నీరూపురేఖతో నేసరియంచుఁబెనంగి మీనాంకుఁడనంగుఁడయ్యె
నినాక్ష్మరణిరేన సేనిల్తునని మోడి నిలువనోపఁడు రసాతలముఁ దూరె
నీకీర్తికని జుసు నేనని గాటుగాక యుష్ణాంశు చిక్కెగా హరిణమునిచె
నీప్రతాపముతోడ నేనని నిలుపనికి ఖరకరుండుడుమపథఁబాఱనఁజొచ్చె
తే. నౌర నీసాటియెవరలట్లనఁగ నొప్పె, నష్టదిగ్రాజహృదయభయదపరాహ
విరుదనతనుఁబరగిరభిసురపాణి, యైనరఘునాథమేదినీజానియలరు. 241

క. ఆరఘునాథమహాధా, త్రీరమణునియనుజుఁడైన శ్రీరంగవిభుం

డారాముమాడ్కి వసుమతి, నారూఢిగనేలె నిర్జితాహితుఁడగుచున్. 242

సీ. తొలిపల్కుగుర్తాలఁదోలెడు నెఱజాణకూర్మిముమ్మనుమనికొడుకుకొడుకు
జాలుఁదొయ్యలి నేలుజాణయెన్నెడువాని కొమ్మపైదోడులోఁగొన్నయతఁడు
చిలువలఁదినుచుండుపులుఁగుఁద త్తడినెక్కునట్టి వేలుపుగేస్తురాలికొడుకు
చిలుకపైఁజనువానిచెలికానిచేరువపొరుగూరనుండెడిదొరసుతుండు
తే దానగాంభీర్యసౌందర్యధర్మములను, సాటివత్తురుగాకొరులన్సరెతలఁప
నారవీటిప్రఖ్యాతుఁడాతిరుమల, రాయదేవేంద్రు శ్రీరంగరాయమణికి. 243

సీ గడివిజాపురవరకామినీగర్భముల్ భేదించునెవ్వని భేరిరవము
దామిడిబోయి నిజాముపట్టణముల ధూళిగాఁజేయునేదొరబలంబు
గోలకొండనజీర్ల కోటులకాయముల్ చించునేరాజేంద్రు చేతికత్తి
సకలభూపాలకాస్థానసన్నుతిఁగాంచి వెలయునేశూరుని విజయలక్ష్మి
తే. యతఁడుకేవలనృపతియే యఘవిదూర, చర్యుఁడాశ్రితరక్షావిచక్షణుండు
జీర్ణకర్ణాటభూపునర్జీవనుండు, రమ్యగుణశాలి శ్రీరంగరాయమౌళి. 244

తే రాజగుణహారి శ్రీరంగరాయశౌరి, ప్రీతితోఁదిమ్మమాంబను బెండ్లియయ్యె
నావధూవరులఖిలసౌఖ్యముల మిగుల, వెలసిరవని ధరాత్మజేశులనుబోలి. 245

క. ఆవిభుతమ్ముఁడు రామన, రావల్లభుఁడలరు నాదిరాజులచర్యల్
ధీవరనుతరాకేందుయశో విస్తారతనునధికశూరత్వమునన్. 246

మ. ఘననిర్ఘోషము శైలరాజతనయాకాంతోరుషక్కాహళ
స్వనమున్గెల్చిన రామరాజవరునిస్సాణంపునాదంబులే
విని శూరేతరులై తురుష్కయవనోర్వీనాయకస్వామినీ
జనయుక్తంబుగ డాగియుందురు మహాశైలంబులన్గానలన్. 247

ఉ. రామమహీశ్వరుండు రణరంగమునందు నిజామునేనలన్
భీమపరాక్రమస్ఫురణఁబీఁచమణంపఁగ సాటికెన్నుచున్
రాముఁరణంబుచందమిది రాయితఁడాతఁడెయౌనటంచునా
తామరసోద్భవోద్భవుఁడు తాళములొత్తుచు నాట్యమాడుచున్. 248

క. కృతకృత్యుండగురామ, క్షితిపతి నరసింగమాఖ్యసీమంతినినం
చితధర్మవిధినిఁబరిణయ, మతిముదముదలిర్పనయ్యెనాసతివలనన్. 249

క. ఆజనపతి కాంతివిభవ, రాజేంద్రుని విజయనిభపరాక్రమరేఖా
రాజితఘను శ్రీతిరుమల, రాజునుగనియెఁదదనంతరంబున మఱియున్. 250

క. అతనికి శ్రీరంగమహీ, పతిగలిగెను నామహానుభావుఁడు శౌర్యో
న్నతి వేంకటపతిరాయన్నృ,పతిచేయువరాజపట్టబంధమునొందెన్. 251

చ. తిరుమలరాయరాజహిమదీధితి రామమహామహీమనో
హరుని సిరంగరాయవరునార్యజనస్తుతిచేఁదనర్చు నా
నిరుపమదానవైఖరుల నించె నజాండముఁ దత్క్రమంబుకై
శరనిధియప్పులంబొరలెఁజందురుఁడుంగడుఁగందె సారెకున్. 252

సీ. పాఱుదా రిపుకదంబము బెడాబెడలుగా నురువడి మొనలపై నుఱిమినపుడె
భయమందదా పద్మబాంధవుమండలంబరిఖండనోత్సాహ ముబ్బినపుడె
మోహంబుచెందదా ముగ్ధాంగనారాజి సోయగంబొక్కింత చూచినపుడె
సమ్మోదమందదా క్ష్మాజనానీకంబు కరుణార్ద్రదృష్టిచేఁ గనినయపుడె
తే. యారయసహాయశూరుఁడు నరికృతాంతుఁ, డంగనాజనమాత్మలతాంతశరుఁడు
ధర్మతత్పరుఁడనుచు భూనవులవినుతిఁ, గనియె శ్రీరంగచికరాయమనుజవిభుఁడు.

తే. రాజకులభూషణుఁడు చిక్కరాయభూప, శౌరి వరియించె జిల్లెళ్ల నారసింహ
రాజదేవేంద్రపుత్రియంభోజనేత్ర, యైనయోబమ్మదేవి నాయతినవలన. 254

తే. ఆవసుమతీశునకు రామదేవరాయ, లుదయమైనను రిపురాజులోడిఁగి శైల
గుహలఁజేరిరి రవిదోఁప ఘూకచయము, లతిభయంబున గొందులనణఁగుపగిది. 255

సీ. సింగనృపతి భీమసేనుఁడు రాయప్పశ్వేతాశ్వుఁడయ్యనచెన్నృపులు
మాద్రేయులితరభూమండలేశ్వరులు విరాటపాంచాలాదిరథికవరులు
రఘునాథనాయకాగ్రణియనుకృష్ణసహాయమ్ముగాఁగనునాజిఁజెంచు
వీరప్పయాచనవిభుమూకభూషదుశ్శాసనసౌబలశల్యకర్ణ
తే. యుక్తముగ జంగరాజదుర్యోధనుని స, ధించి సంతసమున రామదేవరాయ
ధర్మతనయుండు ప్రజలు మోదంబెలర్ప, ధరణిఁబాలించె ధర్మవిస్ఫురణ మెఱయ.

సీ. రాజాధిరాజవీరప్రతాపోజ్జ్వలుఁడగు రామదేవరాయన్నృపతుహీన
ధాముఁడు పోచిరాడ్రామరాజాత్మజయోబమదేవి గొబ్బూరివంశ
పావనుఁడరిగిరిపాకారి యతిరాజుసుత కొండమయుఁగులసతులుగాఁగ
వరియించి యోషితాద్వయమతిధర్మసహాయమై పర్తిల్ల నధ్వరములు
తే. భూసురోపనయనతులాపురుషకన్య, కాశ్వగజగోహిరణ్యవస్త్రాన్నభూము
ఖాదిదానంబులొనరించి యాదిరాజ, చర్య వర్తిల్లె భూజనుల్సన్నుతింప. 257

ఆ. రామదేవరాయరాజేంద్రుసత్కీర్తి, సాటివత్తునన భుజంగమకుల

పతికి జిహ్వ సరిగఁబగిలెనంచును భీతి, సిరి మేన నీలిచీరఁగప్పె. 258

తే. మనుచరిత్రనిట్లు సుతుఁడు పన్నఁడునుదనర, నలరురామావనీభర్తకనుజుఁడైన
వీరవేంకటపతిరాయవిభుఁడు వసుధ, కెల్లరాజయ్యె భూజనులెల్లఁబొగడ. 259

సీ. బలముగూడినఁజూచి నిలువనియిభరాముకొండుకుభీతికి గోలకొండ సాక్షి
వెన్నాడి తత్సేన వీఁగఁద్రోలుటకునుబ్రవహరక్తమునను బ్బుపెన్న సాక్షి
నీవాఁడననఁ బ్రోచి నిర్భయంబుగ వానికిని మేరయిడుటకుఁగృష్ణ సాక్షి
రెుదిరించువైరులపద మెల్లనవలీలఁదూలించుటకును నందేల సాక్షి

తే. గాఁగనసదృశబాహువిక్రమవిభూతి, దనకు వేలూరు నగరాజధానిగాఁగ
వీరవేంకటపతిరాయవిభుఁడు మిగుల, ధరణిఁబాలించె ధర్మతత్పరతఁ జెలఁగి. 260

సీ. వాఙ్మహావిభవంబు వర్ణింతునంటినా భావింపఁబన్నగభర్తయతఁడు
గుణములచెలువుఁ బేర్కొనియెదనంటినా వీక్షింప శేషాద్రివిభుఁడతండు
అతిధర్మవర్తన నుతియింతునంటినా రంపవయాధర్మజుండతండు
నీతిమార్గస్ఫూర్తిరీతిఁదెల్పెదనంటినా పరికింపఁగా బృహస్పతియతండు

తే. గాన బుధజనసన్నుతిఁగన్నయార, వీటి వేంకటపతిరాయవిభునినితర
మనుజనాథులరీతిని వినుతిసేయ, నలవియే యాఘనుండు కేవలుఁడె తలఁప. 261

సీ. పరమపాతివ్రత్యగరిమచే మిక్కిలియతిశయిల్లినవెంకటమ్మగారిఁ
జిరయశోనిధియైనజిల్లెళ్లరంగనృపాధిపుపుత్రి నోబమ్మగారి
జిల్లెళ్లకృష్ణరాట్ప్రీతమయూఖుప్రియాత్మజయైనకృష్ణమ్మగారి
భూరిశౌర్యోగ్రగొబ్బూరియోబళమాత్యుతనూజఁగొండమ్మగారి

తే. నెమ్మి వరుసఁబాణిగ్రహణమ్ముఁజేసి, వీరవేంకటపతిరాయవిభుఁడు వేడ్క
నలరునప్పద్మముఖులతో ననుదినంబు, నధికసౌఖ్యాంబునిధినోలలాడె మిగుల. 262

ఉ. ధీరసు మేరు వేంకటపతిక్షితినాథునిచారుకీర్తిదా
నారయఁబద్మజాండమున నంతట నిండి పొగడ్తఁగాంచె స
ద్ధీరులచేతనయ్యమృతదీధితికిన్బుజమధ్యపంబునన్
భూరికళంకమున్నొరపెఁ బోల్కకి సేసెనయంచుఁదోఁచినన్. 263

తే. రహినినిటువలె యామిసీరాజవంశ, వర్ధనుండగు తిరుమలవసుమతీశు
ననుజుఁడగు వేంకటాద్రిరాజావతంసుఁ, డలరునాదిమనృపచర్య మెలఁగి మిగుల.

ఆ. అసదృశోరుశౌర్యుఁడాహవగాండీవి, వేంకటాద్రిరాజవిబుధరాజు
అని బిరుదు గెలిచియాతనిబిరుదుమే, లమ్ముఁగొనిరెు భూజనమ్ము వొగడ. 265

సీ. కందుకక్రీడఁగాంగదనరంగస్థలిఁగడు వజీరులపుస్తకములఁదునిమి
హారులనుబోరిగొని కరులనుదునిమి తదారోహకులఁద్రుంచి వీరభటవి
దళనంబుసేసి దుర్ధరపతాకలఁగూల్పఁగనుఁగొని కాందిశీకత వహించి
వీఁకఁబట్టినునాస విడిచి నిజాము యేదులఖాను కుతుపశాహులదళంబు

తే. విచ్చ వెన్నిచ్చి కనుకనియిచ్చఁబఱచి, మెచ్చఁజొచ్చిననభయంబునిచ్చి విజయ
కాహళులుమ్రోయనియమించె క్ష్మాజనంబు, లభినుతులొనర్పఁగా వేంకటాద్రిరాజు.

ఉ. ఏలెనుగందనోలుపుర మింద్రసమానుఁడు వేంకటాద్రిభూ
పాలుఁడు ధర్మరీతినరివర్గము బీరముదక్కి మత్తశుం
డాలతురంగహేమఘననవ్యమణీచయమిచ్చి రేపగల్
ఫాలతరాగ్రసీమఁగరపంకజయుగ్మముఁజేర్చి కొల్వఁగన్. 267

చ. అనిశము గోహిరణ్యవసుధాశ్వతులాదిసమస్తదానముల్
వనరుహనేత్రుఁగూర్చి ద్విజవర్గము రాగిలనిచ్చి రంగమాం
బను మఱి కృష్ణమన్దగ వివాహమునై క్రమమొప్ప వారిన
ల్లనుగనె వేంకటాద్రినృపలక్ష్ముఁడు రంగపరామరాజులన్. 268

తే. దర్పితారాతిగర్వవిదారకాత్తి, చండదోర్దర్వమండితమండలాగ్ర
పాండితిని మించె రామభూపాలుఁడఖిల, రాజసన్నుతులెసఁగ ధరాతలమున. 269

ఉ. సంగరరంగమందు హరిశౌర్యమునన్బ్రవనైకదీప్తుఁడై
రంగపరాజశేఖరుఁడరాతిబలంబులనుక్కడంచె సా
రంగధరుండొ యాపరశురాముఁడొ స్కందుఁడొ రాఘవుండొ యు
న్నంగనితండటంచును జనమ్ము సన్నుతులుల్లసిల్లఁగన్. 270

మ. ధరణీచక్రము నాల్గుపాదములచే ధర్మంబు వర్తిల్లఁగాఁ
బరిపాలించెను రంగపాధిపుఁడు శుంభద్బాహుగర్వోన్నతి
స్థిరుఁడామేటి మఖంబులన్ద్విజులచేఁజేయింపఁగా దేవభూ
సురసంఘంబతితుష్టిచే సిరులచే శోభిల్లనశ్రాంతమున్. 271

శా. నెమ్మిన్ రంగపరాజశేఖరుఁడు కోనేటమ్మఁదిమ్మమ్మఁ జె
న్వమ్మమ్మువ్వురఁబెండ్లియయ్యెను బ్రమోదాయత్తుఁడై బంధులో
కమ్ములెచ్చ మహావిభూతినిటులాకాంతామణుల్దాను సౌ
ఖ్యమ్ముంగాంచెను ధర్మతత్పరతనత్యంతంబు వర్తిల్లుచున్. 272

క. అతనికిఁగోనేటమ్మకు, గతకలికల్మషుఁడు విమతఖండనుఁడు గుణా

న్వితుఁడైనవేంకటాద్రి, క్షితిపతి జనియించెనార్యకీర్తనలెసఁగన్. 273

క. ఆరంగపరాజఘరి, శ్రీరమణునకుదయమయ్యెఁ దిమ్మాంబాయో
పారతప్పమువలన మహో, దారుఁడు గోపాలరాజధన్యుం డెలమిన్. 274

సీ. శ్రీకృష్ణగోపాలసేవావిహారవిచక్షణుండురుధర్మరక్షణుండు
నందిపకుపుత్యానందకరాన్వయమండనుండఖిలారిఖండనుండు
రాజీవపత్రేక్షణాజనతాపంచసాయకుండర్థదాయకుండు
బాహుబలోగ్రసపాదమహాబలభంజనుండాశ్రితరంజనుండు
తే. సతతసేవకనరనరాంచిలికిరీట, ఘటితమణిఘృణిలలితాంఘ్రికమలుఁడాగ
వీటిగోపాలరాజభూవిభుఁడు కంద, నోలు నిజరాజధానిగానేల ధరణి. 275

క. చాల విశీర్ణినిఁగర్ణుని, బోలును దుర్జయవిరోధిభూపాలకగో
పాలవధూటీజనగో, పాలుఁడు గోపాలరాజ పార్థివుఁడెలమిన్. 276

ఉ. శ్రీలెలమిన్దైలంగఁగ వరించె ముదంబున రంగపేంద్రుగో
పాలనృపాలచంద్రుఁడతిపావని గొబ్బురిగిర్యధారుణీ
పాలునిపుత్రి వేంగమనుపంకజనేత్ర జితేళ్లరంగగో
త్రాలనామనోహరసుతామణిఁదిమ్మనునున్నహోన్నతిన్. 277

క. ఆపద్మముఖులుదన్మననను, రూపగుణంబుల భజింప యూఁథిగఁగాంచెన్
గోపాలరాజరాజని, శాపతి సతతంబు సకలసౌఖ్యము లెలమిన్. 278

తే. అనానినిటునలెఁబుత్రపౌత్రాభివృద్ధి, రహిని వర్ధిల్లతిరుమలరాయవేంక
టాద్రిరాజానుజద్వయమధికశక్తిఁ, గొలువ నళిరామభూపాలుఁడలరు మిగుల.

తే. సలకవిభుతిమ్మరాజుసేనలనుద్రుంచి, గుత్తిఁబెనుగొండ మఱి గండికోటఁగంద
నోలుపురమాదవేనవలీల గెలిచి, తొలుదొలుత రామనృపతి దోర్బలము మెఱసె. 280

శా. తారాధీశ్వరగోత్రపాలనచమత్కారుండునై దానవి
స్తారోదగ్రతనర్థి మించి రిపులన్ దండించి ధాత్రీజనా
ధారప్రక్రియనొందియింద్రజిపురాధ్యక్షేశుఁడై మించు మా
శ్రీరంగేంద్రునిరామరాజవిభుఁడాశ్రీరాముచందంబునన్. 281

సీ. హరిశౌర్యుఁడగుతిర్మలాధీశ్వరుండుదదనరజుండగు వేంకటాద్రిరాజు
భుజయుగంబుగ బలస్ఫురణతోఁగరిహరిపరవీరభటులతో దొరలతోడఁ
దనయాజ్ఞమీఱినకినుక నిజాముపై దండెత్తి లతిమియుద్దండవృత్తి
నతఁడేలుచున్నట్టియామదానగరంబు చాలెత్తి మఱియామదాలు చేసి

ఆ. సేతుకాశిమధ్యభూతలనుతజయ, శ్రీవరించి వేడ్కఁ జేఁజెలంగ
రామమూర్తియైనరామరాజేంద్రుఁడు, సాంద్రవిభవజితసురేంద్రుఁడెలమి. 282

సీ. దళితనిజానూదిబలశోణితప్రవాహినులచే జలధినేఁకనుఁడు నింపెఁ
గుమరుకోసలమత్స్యకురుకరూశాదిభూపతులచేఁ గాన్కలే ప్రభువుగొనియెఁ
దనపేర దేవతాస్థలులనవసరముల్భక్తితో నెప్డు నేపతియొనర్చ
నతిరాత్రపౌండరీకాదియాగమ్ములు సేయించి ప్రీతి నేక్షితిపుఁ డలరె
తే. నతఁడు కర్ణాటరాజ్యరమాధినాథుఁ, డార్యరక్షావిచక్షణుండద్రిధైర్యుఁ
డనఘచారిత్రుఁ డఖిలరాజాధిరాజ, రాజపరమేశ్వరుఁడు రామరాజవిభుఁడు. 283

క. నడతయొకింతయు లేదె, క్కడు బహుగంధములుఁ బాఁగుకొనునని గిరులన్
విడిచి సుఖవసతిఁ గొఱకై, పుడమిపడఁతి రామరాజుభుజమున నిలిచెన్. 284

శా. రారాజేయభిమానశీలుఁడు సుభద్రానాథుఁడే ధన్వికం
పారిఘోద్భవుఁడే సురూపి రవియే యత్యుగ్రతేజుండు మం
దారక్ష్మారుహమే ప్రదాత విధుఁడే నందత్కళారాశి మా
శ్రీరంగాధిపురామరాజమహిభృచ్ఛ్రితాంశ వర్ణించుచోన్. 285

ఉ. యామవతీశవంశకలశాంబుధిపూర్ణసుధామయూఖుఁడౌ
రామనృపాలుకీర్తిసరి రానుబెనంగి తొలంగి మూలను
ద్దామతఁ గొండయెక్కి హిమధామధరుండురుభీతి మేనఁ దా
సామున నార్యనుంచి మఱి సామునఁ గప్పె మదేభచర్మమున్. 286

చ. ఎలమిని రామరాజవసుధేశుప్రతాపమపార్యమై మహిన్
జెలువుగ నిండఁబర్వ శశిశేఖరదివ్యమహాశితాశుగ
జ్వలనశిఖాసముత్కరముచందమునందము నొందె నెంతయున్
సలకయతిమ్మయప్రముఖశత్రుపురంబుల నెల్లనారయన్. 287

బిరుదగద్యము.

జయజయ, స్వస్తి, సమస్తసన్నుతస్తోమభద్ర, రణరంగరామభద్ర, కల్యాణమహీపాలభాస్వర, కల్యాణపురనరాధీశ్వర, కన్యాకుమారీ భీమరథీ తటాంతనిక్షేపితవిజయస్తంభ, స్తోత్రార్హయశఃప్రక్రియాపావనచరిత్ర, ఆత్రేయగోత్రక్షత్రియకులపవిత్ర, మహితకేళికాపారాయణ, మహితచాళుక్యనారాయణ, ధానుష్కచక్రవర్తిబిరుద, చాళుక్యచక్రవర్తిబిరుద, నానావర్ణమండలీకరగండ, దైత్యేభఘనగంధ, హత్తిబ్బరగండ, భాసురభుజాదండ, జయబిరుదరగండ, అసమశూరరగండ,

హొసబిరుదరగండ, గండరగండ, ఘనీకృతమదేభసరజన్యలంపట, త్రిభువన
బిరుదులవెన్నుసమ్మెట, పట్టెసరాయనిజానిష్ట, ఒడయరాయనిశాభట్టశిష్ట, సర్గరాయ
ఘనప్రియంకర, అష్టవిగ్రాయమనోభయంకర, విజయచరితసింహాసనాభాస్వర,
విజయనగరసింహాసనాధీశ్వర, యుక్తవర్గసద్యోధనపుర, గుత్తిదుర్గనిర్భేదనపుర,
వాదిపురతర్కాభరణ, ఆదవేనిదుర్గాపహరణ, ఘనచండవర్గబాధక, పెనుగొండ
దుర్గసాధక, మంద్రగిరిదుర్గభాస్వర, చంద్రగిరిదుర్గరాజ్యాధీశ్వర, శబ్దపరిశుద్ధ
పాలక, ఉద్దగిరిరాజ్యపాలక, కాయదుర్గతనయాబంధుర, రాయదుర్గాపనధురంధర,
వందనశీలకిరీటపాదక, కందనవోలుకవాటభేదక, చాటూరుఘణితినిర్వాహక, జూ
టూరుసమరనిర్వాహక, చండనపాటిఖడ్గసాయక, కొండవీటిదుర్గనాయక, పుట్టప
ల్లిసీమాధిష్ఠితధామసాగర, గట్టహళ్లిసీమాప్రతిష్ఠితధామసాగర, బంకాదపుపేరసమా
సంగిత, బంకాపురవీరరమాలింగిత, సాంద్రకీర్తినిరంతర, చంద్రగుప్తపురాంతర, ఆచా
రరాజ్యావయనచర్య, రాచూరురాజ్యహరణధుర్య, మదచండవర్గాదదాయక, ముదు
గంటిదుర్గాధినాయక, పరిభల్లచరణభూషణ, ఓరుగల్లునగరపోషణ, విజయనకరాయ
తసాయక, విజయాపురభయదాయక, సర్గనాదికరఘోషకార, సొల్లలాపురసంతోష
కార, కల్యాదినృపకబాధక, కల్యాణనగరసాధక, సామదానముఖ్యోపరంజన, అ
మదానగరసాలభంజన, ధానకరమార్గవిక్రాంతిసార, పెనగిరదుర్గసమాక్రాంతిధీర,
గాత్రమీస్నానపాపనాకార, కౌతుకాఖిలభూజనాధార, బలిచావలిజన్యదాయక,
హాలిపురచాంచల్యకారక, ఘడితపాటుతమసింహాసంహనన, పెనదతోటనగరసింహ
సంహనన, బలికిరికూటపాకలశౌర్య, కలుబరగికోటపాటనధుర్య, నగరసమాక్రమ
ణవిచార, సగరసమాక్రమణధీర, పరచండనిర్గతకింకర, పరచండనుర్గభయంకర,
సంసదుర్గకేతుహరణ, హంసదుర్గనిబర్హణ, స్వర్ణకోటకదుర్గసద్గ్రంథనాసిక, కర్ణాటక
బుధధన్యాసిక, జూటనరభయనిర్ణాయక, నిరుపనుసామజసముద్రదుర్గనిస్తాధనా
యక, సామగిరిదాపక, రామగిరిదుర్గప్రతిష్ఠాపక, మేదనీతలసమగ్రసంపాదన,
యాదగిరిదుర్గభేదన, శీలచండమృదుభాషణ, గోలకొండపురదూషణ, అయులకొండ
చండవిమతహలాహల, అయిలకొండహరణకౌతూహల, సానుగల్లుగ్రహతిపరాక్రమ,
సానుగిల్లకృతిపరాక్రమ, పానుగంటిదుర్గపాటనధుర్య, భూనుతసాహసధుర్య,
వేల్లితచండదుర్లభ, బెల్లముకొండవల్లభ, నిలయకోలగర్జితాకార, మలయకళిమహి
మాధార, కామసమాచరణాక్రమణ, సోమసదమానచరణాక్రమణ, శాఖగదుర్గబా
ధక, మావురదుర్గసాధక, ఖండితసమగ్రసంఘాచణ, దండితసమస్తశత్రుగణ,
అక్షౌరూఘరతఘౌనికర, ముక్తాకోటదతఘౌనికర, ముక్తాకోటశిఖౌనికర, అక్షౌదయసశి
ఘౌనికర, ఉల్లీఘనిజాప్తకల్లోలజాలిక, ఢిల్లీపురహల్లకల్లోలహాలిక, కలిసుమందారు

గతబృందాయక, గోలేరుసందేరూభయసందాయక, కలంబవర్గసంభాసుర, కలంబ దుర్గకంపాసుర, భూగోళరుచిరభూషణ, పైగోవనగరభీషణ, కొండపల్లిహరణ, చండకరనిభప్రతాపభరణ, వినుకొండపాలక, వినూత్నకృతనాగార్జునుని కొండ సాలజాలక, అనంతికలితపూరణ, అనంతీమదవిదారణ, కటకరాజ్యాధిపవర్తన, కట కరాజ్యఘటితకీర్తన, అజికకేంద్రదారుణశరాసన, రాజమహేంద్రరాజధనుశ్శా సన, బూదలఖానుతిక్తాంగహరణ, యేదులఖానుసప్తాంగహరణ, నిదానమలకగుణ సహజాపగాధిచారక, నిదానమలకభుజాబలాపహారక, రమాధిపవినుతాపదానకీర్తన, ఇమాదనమలకమానమర్దన, భృతరిపుదళనబంధుర, కుతపనమల్కదళసింధుర, కరీ శతరుణాకారీశసుగుణాభరణ, బరీదుబలహరణ, భుజకృతరిపుధావనావధాన, గజ పతివినుతపరాక్రమావధాన, కలికర్కశసమగ్రస్తంభీకృతారాతివర్గవిశాల, కలివర్గ మననిర్గపరతర్కవారాశివర్గకేళి, గిరిదుర్గ వనదుర్గ జలదుర్గ స్థలదుర్గ చతురశీతిదుర్గ సమస్తవళవిభాళ, రిపురాజగోపికాగోపాల, గాయగోవాళ, శ్రీరంగరాజరామ భూపాల, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ. 288

తే. అని హిమాచలసేతుపర్యంతధరణి, పతులసభలందు సత్కవుల్ ప్రణుతిసేయ
వెలసె నెంతయునార్వీటికులపయోధి, చంద్రుఁడైనట్టిరామరాట్టనవిభుండు. 289

తే. అనఘుఁడౌవైరసేని భీమాధిపేంద్రు, పట్టి దమయంతిచేపట్టినట్టిరీతి
రామభూపాలకుఁడు కృష్ణరాయతనయ, యగుతిరుమలాంబనుద్వాహమయ్యె వేడ్క.

చ. శతమఖునింబులోమజను శంకరునిన్గిరిపుత్రి శంబరా
హితు రతిదేవిఁబోలుచునహీనసుఖానుభవాప్తి రామభూ
పతియును దిర్మలాంబయును భానుసమానునిఁగృష్ణపాథ్యునం
చితగుణుఁబెద్దతిమ్మనృపశేఖరుఁగాంచిరి హర్ష మొప్పఁగన్. 291

సీ. మఱియునునారామమానవాధిపుండు జిల్లెళ్లకులసుధాసింధుచంద్రుఁ
డగు పెద్దనందిరాజాగ్రణిసుతనప్పలాంబనుబోచిరాజాన్వయాబ
ఉంసముఁదిమ్మభూపుప్రియాత్మజలఁగొండమ్మలక్ష్మమ్మయునన్ఁగఁబరఁగు
సరసిజసదనల నరుసతో నిరువురనతివైభవోన్నతులతిశయిల్ల

తే. సతు నిట్లమువ్వురను బంధువితతిపొగడఁ,బరిణయంబయ్యె సంభ్రమభరతుఁడగుచు
నబ్జగర్భగురుండు పీతాంబరుండు, శ్రీమహీనీళల మును పరించినట్లు. 292

క. ఆలితఘర్మ పరతనా, శాతోదరులందు రామజనపాలుఁడు వి
ఖ్యాతిగ వక్షణనాయక, రీతి మెలఁగి వినుతిఁదా ధరిత్రినిఁగాంచెన్. 293

తే. ఆయమూద్వహుదేవులయందు మిగులఁ, గాంతుననురక్తిఁగనుభోజకన్యపగిది
రామభూపాలుసతులలో రమణుమన్న, నలను లక్ష్మాంబ మిక్కిలియలరుచుండు.

శా. ఆరామక్షితిభర్తగాంచెను బ్రమోదాయత్తుఁడై కొండమాం
బారామామణివల్లఁగొండధరణీపాలేంద్రు సద్వర్తనుం
డారామారిపురీశుఁదిమ్మవిభు లక్ష్మాంబాపయోజాస్యయం
దారూఢాత్ము సిరంగరాజవసుధాధ్యక్షున్దయాబ్ధ్యాత్మునిన్. 295

తే. ఈవిధంబునఁదిరుమలదేవి కొండ, మాంబ లక్ష్మమ్మయనుదేవులందు రామ
ధరణిపతిగాంచె సుతుల నేవురను వార, లలరిరీశునిపంచాస్యములనుబోలి. 296

క. వితరణరేఖను రాధా, సుతుఁడంచితభోగగరిమ సుత్రాముఁడనన్
నుతిఁగాంచెఁగృష్ణరాయ, క్షితివరుదౌహిత్రుఁడైనకృష్ణేంద్రుఁడిలన్ 297

క. కృష్ణమహీపతి రెండవ, కృష్ణుఁడు విమతబలహననకీర్తిని సాక్షా
త్కృష్ణుఁడు సతోషణన, తృష్ణకిరణసదృశుఁడెన్నుసురు తేజమునన్. 298

మ. హరిశౌర్యుండగురామరాజవిభుకృష్ణాధీశుసత్కీర్తియా
సురనాథేభము వెంటఁగొట్టి జలజస్తోమంబులంగట్టి భా
సురముక్తామణికాంతిఁదట్టి తుహినక్షోణీధ్రము న్మెట్టి తా
నురిఁబొమ్మంచను బొమ్మఁబెట్టుఁగరఁచున్నక్షీరవారాశులన్. 299

ఉ. ధైర్యుఁడు రామరాజపెదతిమ్మవిభుండని వాజిఁదోలి లోఁ
బాయనిభీతిచేత మొన భగ్నముగా యవనుల్దొలంగనా
చాయ నిజాముఁడడ్డపడ సామజయూథముఁదుంచెఁజూపరుల్
వాయుజుఁడంచునెంచఁగనవార్యసముజ్జ్వలబాహుశౌర్యుఁడై. 300

క. పెదతిమ్మనృపతి మఱియును, మదకరిహరివీరభటసమాజముతోడన్
గదనమునఁగదియుతురకల, సదమదముగఁగునిమె బాహుసంరంభమునన్. 301

ఉ. రాయకులీనుఁడైనయళిరామనృపాలుని పెద్దతిమ్మభూ
నాయకమౌళి యిచ్చు దిననాథతనూభవుమాడ్కి నర్థికిన్
ద్రోయక కోరుకోరికలు తూర్ణముగాఁగడుఁగీర్తిచంద్రికల్
దోయజసంభవాండమునఁదోరములై కనుపట్టుచుండఁగన్. 302

ఉ. మావులు నేనుఁగుల్భటసమాజము పీనుఁగుపెంటగాఁగ గం
గావలినుండి కృష్ణదనుకానొనరించి నిజాముఁదోలి రా
మావనినాథుఁగొండవిభుఁడాహవకేళిఁజరించెఁజూచియా
దేవతలెల్లనిఘనుఁడు దేవవరాత్మజుఁడంచునెంచఁగన్. 303

ఉ. సారదయావిశిష్టగుణసన్నుతరామనృపాలుకొండధా
త్రీరమణోగ్రఖడ్గహతిఁ ద్రెళ్లి తురుష్కవిభుల్చరింతురి
చ్ఛారతినొక్కటొక్కటె వశంబు పడైదుగురట్లు దేవతా
చారుమృగీవిలోచనలసంగతి నైజగుణంబెయౌఁగదా. 304

ఉ. ఏలుచునానెగొందిపురమింద్రసమానుఁడు కొండధారుణీ
పాలుఁడు పొల్చె శాత్రవులు బంటుతనంబుల మాని చావడిన్
వేళ యెఱింగి కాంచి మఱి వేళమునన్మకుటాగ్రరత్నరు
గ్జాలముచేత నాత్మపదకంజయుగంబునలంకరింపఁగన్. 305

క. సూరపవాహాధీశ్వరు, కూరిమిసుతఁదిరుపులాంబఁగులసతిగ మహో
దారత వరించె రాము, త్మారపుణునికొండనృపతి కడు వేడుకతోన్. 306

క. ఆమహితాత్మునితనయుఁడు, రామాధిపుఁడహితకమలరాకాశశియై
భూమిఁబ్రజలెప్పుడునధిక, శ్రీమించఁగనేలె నీతి చెలువుదలిర్పన్. 307

క. సారిభక్తిపరుఁడు సుగుణా, కరుఁడంచితదానవిజితకర్ణుఁడు రజనీ
కరకులుఁడు కొండధాత్రీ, శ్వరరామనృపాలుఁడిలను జననులినలరన్. 308

సీ. గొబ్బూరికులవార్ధికుముదాప్తుఁడౌనోబవిశ్వంభరాధీశవిభునికూర్మి
తనయయౌనరసింగమను సూరపాన్వయపావనుండగునోబపార్థివేంద్రు
పుత్త్రి నోబమ్మనుబోచిరాట్చన్ననృపాగ్రణ్యునిసుత జానకమ్మనిట్లు
పరుసతో ముగ్వురఁబరిణయంబై వారలనిశంబునసురక్తినాత్మధర్మ
తే. వర్తనను సహాయులై వర్తిలంగ, నఖిలతరభోగభాగ్యంబులాసతిత్ర
యంబుతోఁగూడఁ దాఁజాలననుభవించె,రామభూవరుకొండ్రాజు రామరాజు. 309

క. రామారితిమ్మవిభుఁడు క, రామారిని రిపులఁగనుమ రంజిలు శుభసం
సూచకములుదోస్తోడ సు, గీవయమునకును బ్రమోదస్ఫూర్తిదలిర్పన్. 310

ఉ. నారద వింటివె చిత్రమిది నారకవాసులుగాక దేవతా
వారిజగంధులంగలసి వత్తురు నన్గొలువంగ ధేనుసం
హారులు మ్లేచ్ఛులన్న వినుమా సురవల్లభయాజిభూమి రా
మారిపురీశుతిమ్మవిభునుగ్రకరాసిని మగ్గఁగాఁజుమీ. 311

చ. అన సురలెల్ల సంశయమె యబ్జజసంభవుమాట తథ్యమా
ఘనుకరవాలచిత్రగతిఁగంటిమిగాదె నిజాముసేనలన్

దుని మెడివేళ నాశ్వికునితోఁ దురగంబును మాపటీనితో
డనుగరి ఖడ్గయుక్తము భటప్రకరంబును డోల్ల వాసవా. 312

చ. అనఘుఁడు రామభూవరుప్రియాత్మజుఁడాచినతిమ్మమానవేం
ద్రుని పటుశౌర్యమాశశివిరోచనభూధరతారకంబుగా
దినదినముం బ్రియంబునను దీవనలిచ్చిరియెల్లదేవతల్
ఘనముగఁ బూలవాన జడిగాఁ గురియించిరియాడిరచ్చరల్. 313

ఉ. భూరిపరాక్రమోజ్జ్వలుఁడు పుణ్యచరిత్రుఁడు రామరాజు రా
మారిపురీశుతిమ్మనృపసోముని నిర్మలచారుకీర్తితో
సారెను సాటిరాఁ బెనఁగి చాలక కాదె జడద్ధరించి గా
రీరమణుండు గప్పెను ధరిత్రి యెఱుంగఁగ వ్యాఘ్రచర్మమున్. 314

క. రామారితిమ్మరాజఘ,రాచక్రేశ్వరుఁడు పాపరాజుప్రియసుతా
పోచమదేవిని మోద, ప్రాచుర్యము మదిఁ దలిర్పఁ బరిణయమయ్యెన్. 315

క. వీరాగ్రణి శ్రీరంగధ,రారమణుఁడు నదుల సాగరము లోఁగొనున
ట్లారూఢి రిపులఁ బోరిఁగొని, వారలసంపదలఁ గొనియె వాఱని వేడ్కన్. 316

చ. అతిశయదానలోలుఁడు మహామహుఁ డాశ్రితవజ్రపంజరుం
డతులితధర్మమార్గుఁ డభియాతిభయంకరమూర్తియార్యస
మ్మతమతి రామభూవరకుమారకుఁడైన సిరంగరాజుతో
క్షితివరులెవ్వరీడతనికిన్మఱి సాటియతండెయా మహిన్. 317

శా. దక్షధ్వంసియు రామరాజమనుజాధ్యక్షేశు శ్రీరంగరా
జక్షోణీంద్రుఁడు నొక్కమాపరయనీ సర్వంసహామ్నాధుసం
రక్షన్ శత్రుపురీహరత్వమున శౌర్యస్ఫూర్తినట్లయ్యు య
జ్ఞక్షోభోగ్రుఁడతండితండు మఘురత్నాదత్తుఁ డీక్షింపఁగన్. 318

మ. పరమప్రీతి వినమ్రులై సకలభూపాలుర్ధనంగొల్వఁగాఁ
గరుణాంభోనిధి రామభూవరుసిరంగక్ష్మాతలాధీశుఁడు
ర్వరఁ బాలించె భగీరథున్నగరునిన్ రాముం ద్రిశంకూద్భవున్
బురుకుత్సున్నహుషుం బకీషు భరతున్ బూరున్నలుం బోలుచున్. 319

మ. అళిరామేంద్రసిరంగరాయమనుజాధ్యక్షేశుసత్కీర్తి ని
ర్మలకాంతుల్నిబిడంబుగాఁ గలుషుఁ బర్వం జూడఁ జెన్నొంగెనే

జలజాతప్రభవాండభాండము మహాశ్చర్యంబు సంధిల్లఁగాఁ
బొలుపొందంగ వివర్ణనీయమయి కర్పూరంపుబొట్టోయనన్. 320

తే. బాహుబలభీమ సంగ్రామపరశురామ, రామభూవర శ్రీరంగరాయవిభుని
భూరితేజోఽరుణద్యుతి భువనములరేఁ, బుష్పితాశోకభూరుహచ్ఛ్రీఁ దనరి.

చ. కడిమిఁ గిరీటిమాడ్కి నుతిఁగన్న సిరంగమహీవిభుండు మే
ల్కడకలపోచిరాజరఘునాథనృపాలునికూర్మిపుత్త్రికన్
బుడమిపడంతిదాల్మినను బోలినలక్ష్మమనున్వరించెనిం
పడరఁగ రాఘవుండు జనకాత్మజఁ గైకొనుచంద మేర్పడన్. 322

సీ. అనవరతాభ్యుదయాభిలాషాశ్రితప్రతతికి ముంగొంగుపసిఁడియనఁగ
వినుతవిద్వత్కవివిసరంబులకు గృహస్థితయైనయా కామధేనువనఁగ
వంశానుగుణ్యప్రవర్తనులౌ బంధువితతిపాలిటికల్పలతికయనఁగ
సరసాన్నదానదీక్షామహానిపుణత్వమునను రెండవయన్నపూర్ణయనఁగఁ

తే. జతురుదధివేష్టితావనీచక్రమునను, గలుగుసర్వసర్వంసహాతలవరేణ్య
కామినీజనసన్నుతుల్గాంచి మిగులఁ, దేజరిల్లి నలక్ష్మమ్మదేవివలన. 323

క. అతిగుణనిధి శ్రీరంగ, క్షితిపతికుదయించిరార్యకీర్తితసుగుణా
న్వితులు సుతులు పెదవేంకట, పతి చినవేంకటపతియనఁబరఁగనిరువురున్. 324

మ. అరిభూపాలకులాజి నిక్కముగ జాయార్థంబు సక్రోధుఁడై
శరధిం గట్టి కపర్ది నాఁగఁ బురముల్ శౌర్యోన్నతిన్ర్పుంచుదా
శరథిం గా మది నెంచి కాన్కలిడి యాజ్ఞావర్తులై కొల్తురా
కరుణాంభోనిధిఁ బెద్ద వేంకటపతిక్ష్మాపాలు నెల్లప్పుడున్. 325

శా. శ్రీరంగాధిపు పెద్దవేంకటధరిత్రీజాని యుద్యద్భుజా
సారంబొప్పఁగ నేలె నెంతయునుగృష్ణా సేతుమధ్యక్షితిన్
దూరీభూతవిపత్సమానవవరస్తోమప్రచారంబుగా
నారూఢిన్ధరణీజనుల్సకలసౌఖ్యావాప్తి రాణింపఁగన్. 326

సీ. వనజనివాసానివాసకృపారసాసారాలవాలవీక్షణము చేత
శరసుధామందారశరదభ్రడిండీరధవళసత్కీర్తిసంతతుల చేత
నలజయంతవసంతనలకూబరనితాంతవరరూపకలితవిస్ఫురణ చేత
రణరంగచండదోర్బలదుర్జయాహితగణగర్వహరణవిక్రమము చేతఁ

తే. బుండరీకాక్షుఁ దద్భాగ్రితఁ బుత్త్రమిత్త్రుఁ, దెగడి ప్రహసించియుఁ జికించి ధిక్కరించి

మించె నెంతయు శ్రీరంగమేదినీశు, పెద్దవేంకటపతిరాయభిదురపాణి. 327

క. గొబ్బూరివంశమణి హ, న్నిబ్బరగండఁడగు నోబనృపవరుసుతయౌ
నబ్బంగారమ్మను మది, నుబ్బుచుఁ బెదవేంకటపతియొనర వరించెన్. 328

క. అతనిసహోదరుఁ డబ్జా, హితకులకలశాబ్ధిపూర్ణహిమరుచి బుధస
న్నుతమతియౌ చినవేంకట, పతిగుణతతి నుతికలవియె ఫణిపతికైనన్. 329

తే. భక్తజనమందిరాంగణపారిజాత, మైన శ్రీవేంకటాచలాధ్యక్షుపగిది
భవ్యసాత్త్వికగుణగణభ్రాజియగుచుఁ, జిన్నవేంకటపతిరాజసింహుఁ డలరు. 330

సీ. పెనుబాఁపకవణంబుఁ దినువారువము రౌతుపట్టి సోయగముతోఁ బరఁగువాఁడు
కలిమిచూపుమిటారికత్తియతోఁ బుట్టుపసమించు రంగుతో నెసఁగువాఁడు
తపసిరాకన్నాఁపదాలుపుచెలికానిదళమైనయీవితోఁ దనరువాఁడు
తాటిపెక్కమువానితల్లి నెయ్యపుఁబట్టి మించుబీరంబుతో మెఱయువాఁడు

తే. రాజమాత్రుండె శ్రీరంగరాజుచిన్న, వేంకటపతీశుఁ డఖిలపృథ్వీపతీంద్ర
మకుటమణిఘృణిసువిరాజమానపాద, పద్ముఁ డాశ్రితజనపద్మభాస్కరుండు. 331

సీ. మొగమియ్యకను బరాఙ్ముఖుఁడైనఁ గదియఁబోకను జిరాయువు గల్గఁగా నొనర్చుఁ
గని కరమ్ములు మోడ్చఁగ నికరమ్మునఁ బ్రోచి ముదముతో సకలసంపదలఁ గూర్చుఁ
గలసియుండకను జపలమతి నాగవాసముఁ జేర నిజవధూజనులఁ జేర్చు
నెదురుగా రాఁ గ్రుచ్చి రొత్తి వేగమె వేల్పుపొలఁతులపాలిండ్లఁ బొందఁ దార్చు

తే. నతులవీరప్రతాపరాజాధిరాజ, రాజపరమేశబిరుదవిరాజమానుఁ
డైన చినవేంకటేంద్రుబాహాసిపుత్త్రి, చిత్రమిదియని బుధులు చర్చింతు రెపుడు.

సీ. ఒకనాఁడు చినవేంకటోర్వీశ్వరుఁడు విరూపాక్షసేవాసక్తి నచ్చటికిని
నరిగి క్రమ్మఁ ద్రోవయందొక్కరెయుడ రామసుత్రాముఁడును బొడచూపినట్లు
తోఁచిన భయము సంతోషంబుఁ బెనఁగొనఁ బ్రకటరోమాంచకంచుకితగాత్రుఁ
డై వచ్చి నెమ్మది హరిఁ దల్చి నిస్త్రింశ పంజైనమణికిరీటంబుఁ దాల్చి

ఆ. దివ్యభూషణములు దివ్యమాల్యంబులు, దివ్యగంధములును దివ్యవస్త్ర
ములును దాల్చి దివ్యమూర్తితోఁ గోదండ, పాణియైన రామభద్రుఁ డెపుడు. 333

క. వచ్చుటయు నిల్చినఁ గనుఁగొని, యచ్చెరువీ రాజచటికి నరుదెంచుటయే
మిచ్చను దలఁచుక నోయది, యొచ్చెముపడనీక దానినొనఁగూర్పఁదగున్. 334

సీ. అనుచు నుడువఁ బోయునంత నోఁ చినవేంకటాధిప నీవు సంపాదితాఘుఁ
డగునీశు భజియించి యరుదేరఁ బ్రోవను బొడసూపినట్టి యాభూమిభుజుఁడ

నేను నా పేరు నీకెఱిఁగింతుఁ గోదండపాణియా శ్రీరామభద్రుఁ డండ్రు
మమ్ము భూజనులన్నమాట విన్నంతన నిటలతటాగ్రసంఘటితహస్త
తే. కమలుఁడై దండములఁ బెట్టి కనకపీఠ, మందు నాసీనుఁ గాఁ జేసి యాగమోక్త
సరణిఁ బూజించి తత్పాదజలజములకు, భక్తిఁ బ్రణమిల్లి యిట్లని ప్రణుతిఁ జేసె 335

చక్రబంధము.

శా. భవ్యా కోసలసూతినందన రమాభావేందుసారంగకా
క్రవ్యాదప్రహరప్రవీణ నయరక్షాగణ్యనామాంకితా
దివ్యాండప్రచయప్రభావనరథా దీనస్పృహాకంటకా
కావ్యారంభహితక్రమా విదితనాకారిశ్రితానందకా. 336

నాగబంధము.

చ. పరమదయాకరా రవిజభంజన బోధవిహారభాసురా
కరధృతచాప నీరజజకంజసురప్రకరాశనాంబుజా
మరధరణీజహీరశరమారవిపక్షపయోదసారకీ
ర్తిరమశతావిహార ధరధీర వసువ్రజభూతపావకా. 337

గోమూత్రికాబంధము.

క. మురహర ధృతగిరివర పర, వరద రమాధీశ గోప వర్ణితచరణా
దరధర నుత కరివర సుర, వరద రసాధీన గోప వందితచరణా. 338

చతుశ్చరణగర్భకందము.

గిరిధర కమలాధ్యక్షా, సరసీరుహపత్రనయన శరనిధిశయనా
మురహర సన్నుతనామా, కరుణాకర నరసఖ హరి కరివరరక్షా. 339
1. శరనిధిశయనా మురహర, సరసీరుహపత్రనయన సన్నుతనామా
కరివరరక్షా గిరిధర, కరుణాకర నరసఖ హరి కమలాధ్యక్షా. 340
2. శరనిధిశయనా గిరిధర, సరసీరుహపత్రనయన సన్నుతనామా
కరివరరక్షా కరుణా, కర నరసఖ హరి మురహర కమలాధ్యక్షా. 341

ద్వికందగర్భక్రౌంచపదవృత్తము.

ధారుణిపారావారసుతారత్నములిరుగడల సతతము నుబాదాం
భోరుహసేవల్గూరిమిఁ బూరంబుగ నెదలనునిచి పొలుపుగఁ జేయన్
జేరి సురస్తైవారముచే రంజిలునటులొనరిచి చెలఁగఁగ నుండే
వారిదవర్ణున్ శౌరిని వైరివ్రజదమను జగదవనునినిఁ గొల్తున్. 342

క. ధారుణిపారావారసు, తారత్నములిరుగడల సతతమునుబాడాం
భోరుహసేవల్గూరిమిఁ, బూరంబుగ నెదలనునిచి పొలుపుగఁజేయుఙ్. 343

క. చేరి సురద్గైవారము,చే రంజిలునటులొనరిచి చెలఁగఁగనుండే
వారిదవర్ణుఙ్ శౌరిని, వైరివ్రజదమను జగదవనునినిగొల్తుఙ్. 344

నవగ్రహాష్టదిక్పాలకదశావతారనామగర్భకందము.

హరి శశి కుజ బుధ గురు కవి, హరిసుత తమకేతు హరియమాస్రపకధనే
శ్వరశంకర శరచరయుగ, కిరి నరహరి నటు త్రిరామ కితవ ముఖహరా. 345

దండకము.

శ్రీజానకీనిస్తులోరోజ కాశ్మీరకస్తూరికాగంధపంకాంకితోరస్థలా,నిర్జరారాతి సంఘాటవీదాహదావానలా, కోటిసూర్యప్రకాశా, త్రిలోకేశ, విశ్వస్వరూపా, శుభాలాప, గోరాజహంసాభ్రమాతంగవాహాదిగీర్వాణసందోహకోటీరకోటిస్ఫుటానర్ఘ్యరత్నప్రభాకీర్ణపాదారవిందా, సునాభీసరోజాతగర్భార్భకాకారరాజచ్ఛతానంద, గౌరీశవాగీశనాకేశభోగీశులైనఙ్ భవద్దివ్యచారిత్రముల్సన్నుతుల్సేయఁగాఁజాలరే నెంతవాఁడఙ్ మహామూఢచిత్తుండ మత్తుండనైనఙ్ భవత్కృత్యముల్సన్నుతుల్సెదంజిత్తమందుంచి రక్షింపవే, దేవ, మీనాకృతిందాల్చి, సుప్తాబ్జసంజాతనిశ్వాసవేదాపహర్తాసురారాతి మర్దించి యాబ్రహ్మకున్వేదముల్గ్రమ్మఱంజేర్పవే, కచ్ఛపాకారముంబూని పాథోధినిర్మగ్నమంథాచలేంద్రంబు వెన్నాఁగి దూర్వాసశాపాహతాఖండలశ్రీపునర్భావముంజేయవే, ఘృష్టిరూపంబుచేఁజండబాహాబలోదగ్రహేమాక్షరక్షఃగపతింద్రుంచి పాథోనిమజ్జద్ధరాకాంతనత్యంతసంతోషితస్వాంతగాఁజేసి శృంగాగ్రభాగంబునన్నిల్పవే, మర్త్యసింహుండనై స్తంభమందుద్భవంబంది సాయంసమారంభకాలంబునందూరుయుగ్మస్థలాసాదితాదిత్యవిద్వేషిరాట్కుక్షివిచ్ఛేదనోత్సాహముంజూపి నీబంటుసంతంబుఁ జెల్లింపవే, గుజ్జుపాటుండవై నిర్జితామర్త్యనాథప్రకర్షానుమోదాత్ముఁడైనట్టివైరోచనిన్మట్టి జిష్ణేంద్రరాజ్యప్రతిష్ఠాపనాచార్యవిఖ్యాతినింజెందవే, రేణుకాగర్భపేటీలసద్రత్నరామావతారంబుచే సాపరాధాతిశౌర్యోగ్రరాజన్యహస్తోరుదోర్దుష్టఖ్యాంజన్య సందోహముంజెండి సర్వంసహాచక్రమాద్యంతముంగశ్యపబ్రహ్మకుం దానరూపంబుగా నీయవే, రామభద్రాఖ్యచే గాధిపుత్రుండు గావించుయాగావనార్థంబు వేంచేసి యాతాటకానామఘోషాచరిం బుత్రయుక్తంబుగాఁద్రుంచి మారీచుని న్వారధిన్ముంచి పాషాణరూపంబుచేనున్నమౌనీంద్రుయోషాలలామంబు దోషంబులెల్లన్ని

వేషంబులో నంఘ్రిరేణుప్రభావంబుచేతం దొలంగించి చంచద్గుణోపేతకై లోక
విఖ్యాతకై విస్ఫురద్భాగ్యసంఘాతకై సీతకై దర్పకారాతికోదండదండంబు వేదం
డ మంభోజకాండంబు ఖండించుచందంబునం ద్రుంచి భూపుత్రి నిన్వేడ్కతోఁ
బెండ్లియై చాల దోశ్చండగర్వాతిరేకోన్నతిన్మించు నాజామదగ్న్యున్నివారించి
యాకేకయీశాత్మజామోదమౌనట్టుగాఁ దండ్రిసత్యంబుఁ బాలించి రాజ్యాభి
లాషంబుఁ జాలించి ఘోరాపరాధున్విరాధుంబడంగూల్చి నానామృగాకీర్ణమౌ దండ
కారణ్యభూమిం బ్రవేశించి మౌనీంద్రవిద్వేషణుందూషణుం ద్రుంచి మాయా
కురంగాకృతౌ నీచు మారీచు ఖండించి పాదోరుసంఘట్టనక్షుణ్ణనానావిధగ్రావు
సుగ్రీవునింబంటుగా నేలి సంగ్రామరంగస్థలీజృంభణోద్యద్భుజాశాలి నావాలినా
క్రమ్మునంగూలఁగా నేసి బాణాగ్నికీలంబయోరాశినింకించి భాస్వద్యశోహేతువౌ
సేతువుంగట్టి నిశ్శంక లంకాపురింజుట్టి మాయావులున్యుద్ధచాతుర్యసంపన్నులున్ గ
ర్వదుర్వారులున్ దేవతావ్రాతసంహారులు నైనయాకంపకర్ణాదిరాత్రించరాధీ
శులం ద్రుంచి యాఖండలస్యందనంబెక్కి దుర్వారగర్వోన్నతిన్ లోకవిద్రా
వణున్ రావణున్ గూల్చి లంకాపురాధీశుఁగాఁ గుంభకర్ణానుజుంబట్టముంగట్టి
వైశ్వానరాభీలకీలాప్రవేశక్రియాత్యంతశుద్ధాత్మయైనట్టి ధాత్రీసుతన్వేడ్కఁ జే
పట్టి రాత్రించరుల్వానరుల్గొల్వఁగాఁ బుష్పకంబెక్కి యక్కైకయీనందనాలం
కృతంబౌనయోధ్యాపురంబుం బ్రవేశించి కౌసల్యకుం గైకకున్ శ్రీసుమిత్రామహా
దేవికిన్ భక్తితో దండముల్వెట్టి మిత్రానుజాచార్యసామంతమంత్రిక్షమానాయ
కుల్సంతసంబందఁబట్టాభిషిక్తుండవై సీతతోఁగూడ సౌభాగ్యభోగాభివృద్ధిం బ్రవ
ర్ధిల్లవే, రోహిణీపుత్రరామస్వరూపంబుచే లాంగలోద్ధూతనాగాధిభూపట్టణాకా
రరేఖన్విజృంభించి భీతాత్మఁడౌకారవేంద్రుం గృపం బ్రోవవే, బుద్ధభావంబుచే నా
సురీమానభంగంబుఁ గావించి ఫాలాక్షునింద్రాదిబృందారకానీకసంస్తుత్యశశ్వజ్జయ
శ్రీ నరింపన్నియోగింపవే, కల్కివై గర్హమార్గేతరోర్వీజనవ్రాతముం ద్రుంచియు
త్పన్నవర్ణాశ్రమాచారసద్వర్తనోద్ధారకత్వంబునం బొల్చునాహ్లాదభావాప్రమేయుం
డవౌనట్టిదేవుండవున్నీవకావే, త్రిలోకంబులన్ లీలఁ బుట్టింప రక్షింప సంహారముం
జేయఁగాఁ జాలియున్నట్టి మూర్తిత్రయాకారసంభూతిహేతు స్వయంవ్యక్తమా
యాపరబ్రహ్మము న్నీవకావే, భుజంగేంద్రతల్పా, ప్రపన్నాఖిలాషద్వరానల్ప
కల్పా, భవద్భక్తి నాకుం బ్రసాదించి రక్షింపవే, భానువంశాబ్ధిరాకాసుధాధామ,
దైత్యేంద్రహృద్భీమ, నీలాంబుదశ్యామ, కోదండరామా, నమస్తే నమస్తే
నమస్తే నమః. 346

తే. అనుచు వినుతింపనారాముఁడనియెఁ జిన్న, వేంకటపతిక్షమానాథ వినుము నీదు
పుత్త్రుఁడగువీరవేంకటభూవరునకు, నగ్రసుతుఁడుద్భవిల్లు మదంశమునను. 347

క. అనియానతిచ్చి రాముఁడు, గనుఁగొననంతర్హితుండుగా మేల్కొనియా
చినవేంకటపతి పొంగిన, జనములకావిధముఁ దెలిపి సంతోషమునన్. 348

క. చినవేంకటపతినృపమణి, కనకప్రాకారముఖ్యకైంకర్యంబుల్
జనులెన్నఁగ మోదంబొ, ప్పనొనర్చి భజించె రామభద్రస్వామిన్. 349

ఉ. ఈమహిఁ జిన్నవేంకటపతీశ్వరుఁడర్థులఁ జెందఁ జేయు ము
క్తామితహారనాహమదహస్తి సువర్ణముఖోరుసంపదల్
ప్రేమను శత్రుకోటికిని భీషణరేఖనుగల్గఁ జేయు ము
క్తామితహారవాహమదహస్తిసువర్ణముఖోరుసంపదల్. 350

సీ. ఏధన్యునిజధామమిందిరాకాంతకు మానితకేళికామందిరంబు
ఏఘనుభుజపీఠమీమహీకామోదకరరమణీయసౌఖ్యప్రదంబు
ఏభూభుజునిజిహ్వ యాభారతికి నెప్డుఁగమనీయనృత్తరంగస్థలంబు
ఏకాంతుకరుణావిలోకనంబాశ్రితగురుజనములకు ముంగొంగుపసిఁడి
తే. యతఁడు సామాన్యుఁడే సగరాంబరీష, భరతనలరంతిహైహయప్రముఖపూర్వ
రాజచర్యుండు శ్రీరంగరాజచంద్రు, చిన్నవేంకటపతినృపశేఖరుండు. 351

సీ. జంటమొగంబులసామిముద్దులకుఱ్ఱతల్లిగేస్తుఁడు సిగఁదాల్చుపువ్వు
వడిగలజింకతత్తడి నెక్కునెలరాతుపాఱుగుఱ్ఱిదొరకును బొరుగుఱేని
నిరునాలుమేనులునెసఁగు వేలుపుతండ్రిపట్టిపట్టిపులు బలుసంజమొకముఁ
దనబిడ్డనునుజూపులనుగాచుకొనుడాలుగలమేటితల్లినిఁ గన్నవాని
తే. నక్కఁ జెలఁచియునక్కాఁగి చెక్కలడఁచి, కలఁచి నీరుగఁ జేసి నక్కడలయందుఁ
గడిమి నెంతయుఁ జెలఁగుచుఁ గలయ మెలఁగ, యుబ్బుఁ జిన్నవేంకటపతిగబ్బియసము.

క. చినవేంకటపతినరవరు, ఘననిర్మలతేజమలరుఁ గర్ణాటమహీ
వనజాయతాక్షి మైఁబూ, సినయభినవసంకుమంబు చెలువుదలిర్పన్. 353

మ. పరమప్రీతి జిలెల్లనారపమహాసాతేనుసత్పుత్త్రుఁడా
మరసాక్షిందిరువెంగళాంబనరసంహాగ్రైకశూరుండు భూ
సురధైర్యుండగుచిన్నవేంకటపతిక్షోణీంద్రుఁడు ద్వాహము
ర్యొవ్వరనున్నన్నగరాజతల్పుఁడు వివాహంబైనచందంబునన్. 354

క. మతిచేఁగమనీయతరా, కృతిచేఁబతిభక్తిచేనొగిందగనాభా

రతికిన్ రతికిని సతికిని, నతిశయమయినతిరువెంగళాంబికయందున్. 355

మ. జననంబందిరి చిన్నవేంకటమహీశస్వామికిన్నందనుల్
ఘనచారిత్రుఁడు తిర్మలాధిపుఁడు సంగ్రామాప్తనుండంచు భూ
జనసంస్తుత్యతఁగాంచువేంకటపతిక్ష్మాజానియున్ధర్మవ
ర్తన రాణించుసిరంగరాయమనుజాధ్యక్షుఁడన్ము వ్వురున్. 356

క. కృతిమెఱుఁగుటయరిశరణన, హితమతి మనుచుట కవీంద్రులేమడిగిన స
మ్మతినిచ్చుట చినవేంకట, పతితిరుమలనృపతికెపుడుఁబాయనిగుణముల్. 357

సీ. గోపాలమూర్తియాగోపాలభూపాలచంద్రుఁడు దనదురాజ్యంబునకును
బట్టంబుఁగట్టిన బాహాబలస్ఫూర్తి మెఱసి ధర్మంబున ధరణి నేలి
వర్ణాశ్రమంబులు వరుసతో నడపుచు నీతిబాధలులేక ప్రీతి జనులు
సంపదలనుదేల సవనోత్సవంబులు దఱుచుగానూపూర జఱుగుచుండ

తే. సకలనరనాయకులుగనుసన్నమెలఁగఁ, దనకు వేలూరు నిజరాజధాని గాఁగఁ
బరఁగెఁగడుఁజిన్నవేంకటపతికుమార, రత్నమైనట్టి శ్రీరంగరాయమౌళి. 358

క. దిమ్మరివైరులఁబోరిగొని, కొమ్మనుచునుబసిఁడి వేలకొలఁదులుగా ని
త్యమ్మునుగవులకునొసఁగుట, నిమ్మగు శ్రీరంగమానవేంద్రునిగుణముల్. 359

సీ. ధాటీనిరాఘాటఘోటకోద్ధుతపాంసుపటలంబు నల్గడఁబాఱఁజల్లి
బంధురతరగంధసింధురనికరశీకరము నిబ్బరముగఁజిలికి చిలికి
వితతదోర్బలవిజృంభితయోధశరసరశంకాహతులఁజాల బెండుపఱచి
వీరరసావేశఘోరసద్భటభేదఘట్టనలనుజాపముట్టువెట్టి

తే. యుదయగిరిదంతపెలుఁగొండుచుండుకుతువ,శాహుబలదర్ప దనహుతాశనునినడఁచి
వినుతిఁగాంచెను సకలభూజనులచేల, రమ్యగుణహారి శ్రీరంగరాయశౌరి. 360

సీ. మామమామగువానిమామనుగన్నయమ్మకుమారిమిమనుమనికొడుకుకొడుకు
కొండలనొరపట్టి కొడుకు తేజీ మేఁత మేఁతమావలగువానిమేటితాత
తోలుఁబలుఁగుతన్నలఁదోలెడునాతనిమనుమనిమనుమనిపగతుసుతుఁడు
బిడ్డగేస్తునితండ్రిబిడ్డనిమామన్నకొడుకునుకూడఁజినకడిఁదిమగఁడు

తే. దానగుణమున వితతప్రతాపమునను, జక్కఁదనమునసహాయసాహసమున
సాటియగుఁగాకయితరులు సాటిరెటులఁ, జేయఁగావచ్చు శ్రీరంగరాయమణికి.

క. శ్రీరంగరాయనకి గొబ్బూరివంశజైన నెంగళోర్వీశుతనూ
జారత్నముఁబొందిస్మన, సాదవిభవమలరఁగా వివాహంబయ్యెన్. 362

సీ. మఱి పోచిరాట్కులమండనుండగు వెంగభూనాయకాగ్రణిపుత్త్రియైన
రాఘువమ్మను బోచిరాజువేంకటరాజతనయ వెంగమ్మనుద్వాహమయ్యె
నాసతీత్రయమునననురక్తితో సర్వధర్మసహాయమై తగ భజింప
నతిశయభోగభాగ్యాభివృద్ధినిఁ జాల రాణించి ధర్మమార్గప్రచారి
తే. యనుచు విద్వజ్జనంబులు వినుతిసేయ, వెలసె నెంతయునసహాయవిక్రమాఢ్యుఁ
డారవీటిపురాధీశుఁడైన చిన్న, వేంకటపతీంద్రు శ్రీరంగవిభుఁడు మిగుల. 363

సీ. దరముతోఁ జీనికప్పురముతో ఘనశశకంధరముతోఁ జోడుగాఁ దనర మెలఁగి
శరముతోఁ దుహినభూధరముతో బుక్కవిసరముతోఁ బ్రతియనఁ జాల మెఱసి
హారములతో ముత్యపుసరులతో దైవతతరులతో ననురక్తిఁ దగ నొనర్చి
రాజుతో నింద్రేభరాజుతోఁ బన్నగరాజుతో నెనయగు రంగుఁ బూని
తే. దశదిశాత్యంతపరిపూర్ణతను వహించి, రహిని వెలసెను శ్రీరంగరాయమౌళి
ధాళధళ్యప్రభామయ ఘనవిశకీర్తి, కవిజనాధీశవర్ణనగడుఁ జెలంగ. 364

క. ఇట్టిగుణంబులుఁ గలతోఁ, బుట్టువులనురక్తిఁ గొలువఁ బోరుల రిపులన్
గొట్టి మనుమార్గచర్యకుఁ, బట్టగుచును వేంకటేశపార్థివుఁ డలరున్. 365

చ. కుటిలవిరోధిరాజమదకుంజరసింహకిశోరమూర్తి వి
స్ఫుటహరిభక్తితత్పరుఁడు పూరుకులీనుఁడు ధర్మవేది వేం
కటపతిరాయశేఖరుఁ డగణ్యగుణాకరుఁ డమ్మహాత్మునిం
బటుమతియౌ బృహస్పతికిఁ బన్నగభర్తకు నెన్న శక్యమే. 366

సీ. తా భుజింపఁగలేక తళిగ వడ్డించినయన్నంబు సతతంబు నమ్ముకొనుట
పారి బీదతనమున నొరులకుఁ దన సొమ్ము పుడకమాత్రంబైనఁ బోరయనీక
యొకటికి రెండుగా నొగి వడ్డి రాఁబట్టి ధనమెల్ల మూలను దాఁచుకొనుట
తనుఁ జూడవచ్చినఁ గనికరంబును లేక కలసొమ్ములెల్లను గిలుబుకొనుట
తే. మానెనేనియు నెనవచ్చు మానితోన్న, దానవితరణభోగప్రజానురంజ
నపరుఁడై నట్టిచిన వేంకటపతి వేంక, టపతికిని నల శ్రీవేంకటపతి యరయ. 367

చ. జలరుహబాంధవాత్మజుఁ డొసంగును రేఁపటి పూటభక్తితో
గలుపలరాయఁ డిచ్చు నొడికంబుగ మాఁపటివేళ వేడ్కచే
నెలమి నొసంగు వేంకటపతీంద్రుఁడు రేఁపును మాఁపునర్థిన
ర్థులకు సమస్తవస్తువులు దోరముగా ననివార్యదాతృతన్, 368

సీ. వైభవంబున నెనవచ్చును మఘవుఁ గుఱ్ఱో భీతి డాఁగకయున్న భిదురపాణి
సౌందర్యమునఁ గొంత సరియగుఁ బురహరుకనువెచ్చఁ గనకున్న మనసిజుండు
గాంభీర్యమున నీడు ఘనరాఘవాశుగాగ్రమున నీల్గక యున్నఁ గంధిరాజు
కాంతినిఁ బ్రతియగు మఖధ్వంసిపదహతిఁ గందుఁ జెందక యున్నఁ గమలవైరి
తే. యనుచుఁ జతురంబునిధివేష్టితావనీశ, సభలఁ గవిజననికరంబు లభినుతింప
నలరునార్వీటిపురవరాధ్యక్షుఁ డైన, రణజయవిహారి వేంకటరాయశౌరి. 369

చ. ఇననిభుఁ డైన వేంకటపతీశుఁడు దక్షిణబాహుపీఠి నిం
పెనయ వహింప భూభరమహీనపరాక్రమరేఖ మించె భూ
జనములు సర్వసంపదలఁ జాలఁ గఁ గల్గి సుఖింప నాగకూ
ర్మనగవరాహభోగులకు మానుగ నూఱట గల్గె నెంతయున్. 370

సీ. ఆగమోక్తసుదక్షిణాన్వితముగఁ జేయు సరవితో దశదశసవనములను
బర్వములను భూసుపర్వులకిచ్చు నుదఱుచుగా బహువిధదానములను
ఆరూఢిగాఁ గనూయూరను బెట్టించు ప్రపాసోపేతాన్నసత్రములను
గనకగోపురవప్రకలితంబుగా వేడ్కఁ గట్టించు దేవతాగారములను
తే. రాజమాత్రుండె ధరణీవరాహబిరుద, వినుతుఁ డాత్రేయగోత్రపవిత్రుఁ డాన
తారికోటీకరుగ్భ్రాజితాంఘ్రితామ, రసుఁడు వేంకటపతిరాయరాజమౌళి. 371

సీ. నెఱయాఁగి బలుఁ జెట్టునిగనిగల్లడు నవ్వి రిక్కలదొరరంగు స్రుక్కఁజేసి
జగడాలమునితేనిజిగిఁ గేరి వినువాఁక చాయలనిట్టునటుఁ బాయఁద్రోచి
పల్కుఁజిల్కలకొల్కి తళుక్కలగమి మించి యంచలమైసిరిఁ గొంచెపఱచి
తెరగంటియొకిమీని తేజిసొంపును గెల్చి పాపరాయని పసఁ బాఱఁదోలి
తే. ప్రొద్దుకడవెళ్ళఁ బూచునాపూవుతావి, కలుకుఁ బుట్టించి చాదంతి యనువుఁ దెగడి
కడిమి నలుగడలందు వేంకటపతీశు, నసము మిగుల మేలనఁగఁ జెన్నలరుచుండు. 372

ఉ. ఇమ్మహియందు వేంకటపతీంద్రునభోమణిసాటియౌ ప్రతా
పమ్మనివార్యతన్నెలఁగి బంధురమై నలుదిక్కులెల్లనుం
గ్రమ్మిన దుర్జయాహితధరావరులెల్లను భీతిచే దివాం
ధమ్ములఁ బోలి డాఁగిరి పదంబులఁ బొంగి గుహాంతరంబులన్. 373

సీ. రాజాధిరాజవీరప్రతాపాంకుఁడౌ వేంకటపతిరాయవిభుఁడు వేడ్క
నూరపక్ష్మాక్షి శోణీశుసత్పుత్రి నప్పలాంబను నమరాద్రిధైర్యుఁ
డనఘుండు పోచిరాజాన్వయుండగు రఘునాథరాజేంద్రునినందనలను
విమలసచ్చారిత్ర వెంగమ్మ పద్మాయతాక్షి కోనేటమ్మ యన నిరువుర

తే నొగి వరించెను సతులను ముగురియందు, నశ్వినియునాదియగుతారకాళిలో ర
మణుని యనురక్తిఁ గాంచు రోహిణివిధమున, నలరుఁబతిమన్ననలనప్పలాంబ మిగుల.

ఉ. అంబుధిరుద్ధభూస్థలిని నారసి చూచిన దీటు లేదుగా
యంబుదవేణులందు సుగుణావళిచేతను యానధూలికా
దంబకుఁ బోషితాశ్రితకదంబకు నాస్యనిరస్తశీతరు
గ్బింబకు భద్రదప్రథితకీర్తివిడంబకు నప్పలాంబకున్. 375

క. దీనులను బ్రోచు సరతను, నూనకృపారసనిగుంభితోజ్జ్వలమతియై
జానుగ నిల వేంకటపతి, భూనాథుని యప్పలాంబ బుధనుతు లెసఁగన్. 376

సీ. తాలిమిచే భూతధాత్రికిఁ బ్రతియిచ్చు వాగ్వైఖరిని సరస్వతికి హెచ్చు
సత్యవాక్ప్రౌఢిని సత్యభామను నీడు వైభవంబున నిందువనితఁ జోడు
మాంగళ్యమున సర్వమంగళకెనఁ జాలు భద్రసంపదఁ గల్మి పడఁతిఁ బోలు
నన్నదానంబున నన్నపూర్ణకు సాటి పతిభక్తి నరుంధతికిఁ బోఁటి
తే. యనఁగఁ బొగడొందు నుభయాన్వయంబులకును, వన్నెవాసియుఁ గలుగంగ వసుధ నార
వీటి వేంకటపతిపృథివీవరాప్తు, రాంశునర్ధాంగలక్ష్మి యానప్పలాంబ. 377

క. వారిరువురుగని రనఘుల, వీరాగ్రణి రామరాజవిభునిన్ శౌర్యో
దారుం డనఁదగు తిమ్మధ, రారమణుని వేంకటాద్రిరాజబిడౌజున్. 378

తే. ఘనతరాన్యోన్యమోదంబుగలుగ మెలఁగి, చెలఁగుచుండెడియారాజసింహవరుల
యన్నదమ్ముల సౌభ్రాత్రమభినుతింపఁ, జెలువరాయని కైనను నలవియవునె. 379

సీ. కమలాతనూభవాకారరేఖను బొల్చి సతులను మోహావసతులఁ జేయుఁ
గదనగాండీవివిఖ్యాతిని రాణించి పరులను సురవధూవరులఁ జేయు
దేవతాభూజవితీర్ణినిఁ దనరుచుఁ గవులసంపన్మహార్ఘులఁ జేయు
వినుతసద్ధర్మప్రవీణత్వమున మించి జనులను సన్మోదఘనులఁ జేయు
తే. ననుచు వినుతింతు రఖిలధరాధిపేంద్ర, సభల నెప్పుడు సత్కవీశ్వరులు వేడ్క
లలర నెంతయు నార్వీటికులపవిత్రుఁ, డైన వేంకటపతినృపాలాఢ్యు నెలమి. 380

సీ. ఘనధర్మసద్గుణకమనీయుఁ డగుటనో పలుకు రామామోఘబాణమయ్యె
వర్ణితమిత్రానువర్తనంబవుటనో పృథివీశరణమింపు రేఖయయ్యె
ఘోరారికర్ణవిదారణంబగుటనో సాహసంబింద్రజోత్సాహమయ్యె
వరవర్ణినీమనోహరవృత్తియౌటనో సోయగంబు సుమాస్త్రచాయ యయ్యె
తే. నౌర పరిపంథిరాజగర్వాంధకార, నలినహితుఁడైన తిమ్మభూనాయకునకు

ననుచుఁ బొగడుదు రఖిలనృపామృతాంశు, లహరహంబును ముదితాత్ములగుచుఁ జెలఁగి.

క. రామునకు లక్ష్మణుఁడు సు, త్రామునకుఁ ద్రివిక్రమాభిధానుం డెట్లా
రామాధిపునకుఁ దిమ్మధ, రామండలపతి మహానురక్తిగ మెలఁగున్. 382

సీ. కరుణారసార్ద్రీతసరినచ్చునొక్కింత పదినూఱుచేతులఁ బరఁగువాఁడు
వైభవంబునఁ బ్రతివచ్చునుబరికింపనొకసహస్రముకన్నులొనరువాఁడు
క్ష్మాభారభరణదక్షత నెనయఁగఁ జూడ దశశతాననములఁ దనరువాఁడు
పరమతేజంబునఁ బాటియౌ నెన్నంగ వేయికరంబుల వెలయువాఁడు
తే. గాక యితరుల నెటు దీటుగా నుతింప, వచ్చు మనుమార్గచరితుఁ డవార్యబాహు[సు.
శౌర్యుఁ డంభోధిగాంభీర్యుఁ డార్యవినుతుఁ, డయిన యార్వీటితిమ్మభూపాధ్యునకు

చ. పొడఁగననర్థికర్థమిడి పోయెదమూరికినంచుఁ దెల్పని
ప్పుడెకదయిచ్చినాపునక భూరికృపామతి వస్తువాహనా
లుడుగరలిచ్చియన్నుసుగుణోజ్జ్వలుఁ డార్వీటితిమ్మలేంద్రుఁ డీ
నడవడిగల్గునే శిబినృనాథదధీచులకున్ నిమ్మహిన్. 384

ప్రహరణకలితవృత్తము.

చటులభుజబలశ్వసనజుఁడగు నా, ర్వీటితిరుమలభూవిభుపటహము ది
క్తటములవియనుద్ధతిచనఁ దనయం, తట భయపడి శాత్రవులిడుదురరిన్. 385

ఫలసదనవృత్తము.

నిటలతటమున బొమలు నిచి కలనియందా, ర్వీటితిరుమలనృపశశి వితతకరహేతి
స్ఫుటతఁ బఱపన రితతి పొలఁతులెడలంతం, తట వనములకుఁ జనిరదడఁ బడుచు భీతిన్,

కుసుమితలతావేల్లితవృత్తము.

క్రోపై ఖడ్గాళిద్యుతితతి మిణుంగుర్లుగాఁ గానిపించున్
గోపోద్రేకప్రాకటమదరిపుక్షోణిపాలాంబురుట్చ్ఛ
భాపాళుల్వాడఁగ నలుదెసలంబర్వి యార్వీటితిమ్మ
క్ష్మాపాలాంభోజహితుబలపరాగంబు ధ్వాంతంబుఁ జేయున్. 387

సీ. పలుమాఱు వైరిభూపాలురరాజ్యసప్తాంగముల్గట్టిల్కనాక్రమించు
జగజెట్టివలెఁ జేరి జలకట్టిగతిఁ దూఱి చలపట్టి బుసకొట్టి చప్పరించుఁ
బుడమిదాలుపు వేయిపడగలల్లాడంగ వడి మెట్టుఁ గిలకొట్టు బడలుపడఁగఁ
గడుమోరతోఁ బునూఁకుడుఁ జేసి కోలాడి కొమ్ములసగఁ దట్టుఁ జిమ్మిచిమ్మి

తే. కలఁచి కబళించి కడువడి బలిమి మించి, గెలిచియార్వీటి వేంకటక్షితిపతిర్మ
లేంద్రుఁ డిలమూఁపునను నిల్చియిరవుకొనియె, రాజనుతులొప్ప ఘనశేషరాహమూర్తి.

మ. అనిలో నార్వటితిర్మలాధిపుమహోగ్రాసిన్ రిపుల్ మ్రగ్గి పా
వనలీలన్ రవి దాఁటి దేవగణికావాటిం జరించిం దుదిప
జ్జను గూర్చుండిన మోవిగంటిఁ గని లజ్జన్ రంభ కన్వాల్చె నా
ననము న్వంచె ఘృతాచి పూనిరి సునందా మేనకల్ మౌనమున్. 389

శా. భీతిన్ జన్యపరాఙ్ముఖాహితవరుల్ భీమాటవీవాసులై
శీతోష్ణాదులకోర్చి యోగనిరతిన్ శ్రీరామనీలాహరుల్లై
చేతోజారి భజించుచుం జటిలురై చిత్రంబు సంరక్ష సం
ప్రీతిం గాంతురు రాయలాధిపుని మా శ్రీతిర్మలాధీశు చేన్. 390

తే. చేఁదు దిగ మ్రింగి సెలఁదులఁ జేర్చనట్టి, సాదుని వలె నాశ్రితావగుణాళి నణఁచి
గుణ మొకింతయుఁ గలిగినఁ గాని గ్రహించు, రాయలాధిపుతిరుమలరాయశౌరి. 391

సీ. పరకాంతఁ గన్నెత్తి భావించి చూడఁడు పరధనంబుఁ దృణంబుపగిదిఁ జూచుఁ
బరులదూషింపఁ జెప్పటికిని గల్గిన బొంకు నాలికయందుఁ బొసఁగనీఁడు
న్యాయమార్గ మొకింత పాయ వర్తిల్లఁడు ధర్మ మున్నవలనైనఁ దప్పఁబోఁడు
చాడిఁ జెప్పిన విననోడు సెన్నఁటికి నొకింతైనఁ గోపంబు పొంతఁ జనఁడు
తే. విడువఁ డాశ్రితరక్షయే వేళనైన, ధరణినన్యనృగాదిభూపతులఁ బోలి
మేలిగోనములవేలిమి మెలఁగ మరగి, భానునిభుఁడైన తిరుమలపార్థివుండు. 392

చ. సరసకళాప్రవీణుఁ డతిసాహసుఁ డంచితధర్మవేది భూ
సురవరపోషి దాని రిపుసూదనుఁ డద్వయతానువర్తియా
శ్వరభజనాతిసక్తమతి సాధుజనాదరణుండటంచును
ర్వర నుతిఁ దిర్మలక్షితిపవారిజమిత్రుఁడు గాంచె నంతయున్. 393

సీ. కట్టించె నేరాజు గగనంబు నొరయ విరూపాక్షప్రాగ్ద్వారగోపురంబుఁ
బెట్టించె నెన్నఁడభిధరపాణి హృద్దిష్టమృష్టాన్నసత్రంబు నిత్యఁ గూర్చి
చేయించె నేపుణ్యశీలుండు ద్విజులకు నడుగులు పండంగ్లా కటు మోదమునఁ
గావించె నేమహీకాంతుఁడు ముద్రించి సద్దు సంపాదనకై సమస్య [illegible]
తే. దలఁచు నేధన్యుఁ డాత్మ నుదనకుఁ గలుగు, మానితైశ్వర్యమీశ్వరధ్యానమనుచు
నతఁడు మనుజేంద్రమాత్రుఁడె యధిమహిమ, రాయలాధిపుతిరుమలరాయమౌళి.

ఆ. ఆటవీటితిరుమలాధీశ్వరుఁడు లావు, భద్రకరిఘనుఁడు వదనొసర్చ

పరమభక్తిని నాప్రబంధంబు శ్రీవిరూపాక్షు పేరఁ జేసె నంకితముగ. 395

సీ. శ్రీరంగనాథుఁగ వేరజాతటమున మును ధర్మవర్మప్రార్థన నొనర్చి
నిలిపిన వైఖరిని మహీధరశ్రేష్ఠమైన కిష్కింధాభిధానదివ్య
నగభేదిరై రమానాయకదేహశ్రమాంబుస్వరూపంబు నన ఘుమూర్తి
యగు తుంగభద్రామహానది మధ్యమ శ్రీరంగమందిరక్షేత్రమునను
తే. క్రముకముఖభూజముల మల్లికాప్రసూతిల, తాళిఁగలవనమును వేసి యాయుపవన
సీమయందును శ్రీరంగధామును నిచె, రాయలోర్వీశు తిరుమలరాయవిభుఁడు. 396

తే. చెఱువు నల్లిండ్లు వనము నిక్షేపదేవ, భవనసత్కృతిసుతులనఁ బరఁగు సప్త
సంతతులఁ గాంచె వరుసను సజ్జనములు, పొగడ నార్వీటి తిరుమలభూభుజుండు.

చ. అరుదగు లీలఁ దిర్మలనృపాధిపుసద్గుణశీలధారుణీ
ధరమునఁ బుట్టి సర్వవిబుధప్రణుతుల్ సెలఁగంగ దేవతా
నరఫణిలోకముల్ గెలయ నవ్యరతిన్ విహరించి రాజశే
ఖరశిరమావహించుటను గాంచెను గీర్తి సురస్రవంతియుఁ బోలెన్. 398

సీ. గంధసింధురజవసైంధవవీరగణంబులు బుత్విగ్జనంబు గాఁగ
దిగ్గజకర్ణబాధీకరసుభటాట్టహాసము ల్వేదమంత్రాళి గాఁగ
దళితాహితాశ్వమత్తగజఘటాలంకృతధరాతలంబు వితర్ది గాఁగఁ
జంపితరాట్కోపమండితపరిపంథిరాజవరులు పశుప్రతతి గాఁగ
తే. భూతభేతాళదేవతాప్రీతి గాఁగఁ, జటులసంగరసవనప్రజంబొనర్చి
వినుతికెక్కెను ధరను నార్వీటితిరుమల, భూమిపాలుప్రతాపాగ్నిసోమయాజి. 399

తే. పటుయశోనిధి చిన్నవేంకటపతీంద్ర, వీరవేంకటపతిరాయవిభులు తిరుమల
నృపతి జిల్లేళ్ళకొండమహీవరాఢ్యు, తనయరైన నట్టి కోనేటమ్మను వరించె. 400

క. అనసూయతౌర్యతాశుచు, లనసూయారోచిసుధాంశునబ్జముఖుల దీ
టన నారవీటి తిరుమల, ఘనుకోనేటమ్మ వినుతిఁ గాంచె ధరిత్రిన్. 401

సీ. సన్నుతికెక్కిన సతతాన్నదానంబు భోఁడిమి నాయన్నపూర్ణ సాటి
గణుతింపఁదగిన నట్టికడుఁ దాల్మి గొనఁగున జలరాశిమేఖలాలలన సాటి
సంస్తుతింపఁగఁదగు సర్వలక్షణములఁ బాలేటిదొర ముద్దుపట్టి సాటి
వినుతికిఁ జాలిన విమలమాంగల్యతఁ జలిమలఁ బొడమిన చెలువ సాటి
తే. గాక యితరము సేనాథకామినులను, సాటి యనవచ్చు నెట్టులార్వీటితిరుమ
లక్షితీశ్వరునర్థాంగలక్ష్మి యనఁగఁ, బరఁగు కోనేటమ్మను బుధవరులు సకల. 402

సీ. దుర్జయరాజన్యదోశ్శక్తులుడిగించి సర్వసర్వంసహాచక్రభార
భరణదక్షత మహాప్రౌఢులౌ శ్రీకృష్ణరాయలు నార్వీటిరామరాజ
తిరుమలరాయాదిధరణినాయకులును వారలదేవులు వసుధఁగీర్తిఁ
గనరె యాకీర్తికి జననంబు ఘోషితకవిజనసన్నుతిగాదె యట్టి
తే. కవిజనాధారవిఖ్యాతిఁ గాంచి మిగులఁ, గవులఁ బోషించి తన్నుతి కబ్బముల ను
తింపవెలసెను నార్వీటితిరుమలక్షు, మాపచంద్రు కోనేటమ్మ మహిని మిగుల. 403
శా. దీనత్రాణుఁడు తిమ్మరాజమహిభృద్దేవేంద్రుఁ డుద్యద్భుజా
నూనస్ఫారబలాహతాహితమహీశోత్సాహుఁడౌ పోచిరా
డ్భూనాథోత్తమరామరాజతనయన్ బూతాత్మఁ దిర్వంగళాం
బానారీమణి నగ్నిసాక్షిగను జేపట్టెం బ్రహృష్టాత్ముఁడై. 404
క. ఆమదిరాక్షులు తిమ్మ, క్ష్మామండలపతియు మనిరి సౌఖ్యోన్నతులన్
శ్రీమేదినులును హరిబలెఁ, బ్రేమలు చిత్తముల మిగులఁ బెనఁగొని నిగుడన్. 405
మ. అమరాహార్యసమానధైర్యుఁ డరివర్యధ్వంసి సద్వైభవా
నిమిషేంద్రుండగు తిమ్మరాజమణి కోనేటమ్మ శ్రీరంగభూ
రమణున్ శ్రీచినవేంకటక్షితిపునిన్ రాజద్గుణాంభోనిధిం
బ్రమదంబొప్పఁగఁ గాంచి రంతయు బుధవ్రాతంబు గీర్తింపఁగన్. 406
చ. ఎలమినిఁ దిమ్మరాయవసుధేశుసిరంగనృపాలవర్యుఁడు
జ్జ్వలవిజయాతిశౌర్యవరవైభవవర్ణితరూపచండదో
ర్బలమహనీయదానగుణరాజితకాంతులఁ గేలిసేయు నా
బలరిపుపుత్రసింహసురపాలరతీశబలాబ్ధచంద్రులన్. 407
క. కురుకులమణియగు శ్రీరం, గరమావరయశము దీటుగాఁ బూననుదా
సరిగాక డాఁగె శారద, సరసిజభవవదనజలజసదనము లందున్. 408
సీ. పరమవైభవమునఁ బ్రతివచ్చునొక్కింత చుక్క పేరిటి నాఁటిసుతునితాత
విక్రమోదగ్రత వినుతింప సరివచ్చుఁ జుక్క పేరిటి నాఁటిసుతునితాత
గాంభీర్యగుణమున గణుతింప సరివచ్చుఁ జుక్క పేరిటి నాఁటిసుతునితాత
యధికబలంబున నరయనుద్దనవచ్చుఁ జుక్క పేరిటి నాఁటిసుతునితాత
తే. కాకయితరులెటు దీటుగా నుతింప, వచ్చు నార్వీటిపురవంశవర్ధనుండు
విమతగజసింహుఁడగు తిమ్మవిభుతనూజ, చిన్నవేంకటపతిరాయశీతఘృణికి. 409
మ. అనిఁ దిమ్మాధిపు చిన్నవేంకటనృపాగ్ర్యత్ముండు గీర్వాణరా
ట్తనయుండంచును మార్కొనన్ వెలిచి యాత్తత్రాణపారీణుఁడై

ఘను సేవించుట యుక్తమంచు రిపుభూకాంతుల్ మదేభాశ్వమం
డనముల్ దెచ్చియొసంగి పెట్టుదురు దండంబుల్ వినీతాత్ములై. 410

మ. ఇలఁ దిమ్మప్రభుచిన్నవేంకటధరిత్రీశోరుసత్కీర్తినిన్
గలధౌతాద్రిని నాగిరీంద్రమున నుత్కుంభాబ్ధిపాథీశుపైఁ
జెలువొందన్ శివు నాగిరీశుతలపై శీతాంశునిన్ గంగనున్
దులలో నిట్లు జూఁడుంచి తూఁచ ములుదాఁ దోచున్ యశంబున్నెడన్. 411

తే. ఇట్లు సుతయుక్తమిల నుతికెక్కియునుఁగుఁ, దమ్ముఁడౌ తిమ్మభూభర్త నెమ్మిఁ గొలువ
రాజకులమణి కోదండరామవిభుఁడు, దనరుఁ గర్ణాటరాజ్యపదస్థుఁడగుచు. 412

క. ప్రణుతపరాక్రమతిగ్మకి, రణుఁ డార్యనుతుండు సకలరాజమకుటస
న్మణిరంగదంఘ్రిభాసుర, గుణియా రామవిభుఁ బొగడ గురునకు వశమే. 413

క. వనజాహితకులుఁడగు శ్రీ, చినవేంకటపతినృపాలశేఖరునకుఁ దా
మునుగరుణ వచ్చి వచియిం, చినయట్టివరంబొసంగుచిత్తముతోడన్. 414

సీ. జగములు గంపింప సాహసవృత్తిని వనితకై ధర్మవిధ్వంసియగుట
పట్టాభిషేకవిఫలత నొందియు జటివేషియై వనముప్రవేశమగుట
యపరాధియగువాని ననిలోనఁ ద్రుంపలేకర్కతనూజుతోఁ బాసపడుట
చెలరేఁగి మదిని వచింపక మిగులఁ బుణ్యజనౌఘవంశసంహారియగుట

తే. పరిహారముగాఁగ ధర్మతత్పరత రాజ్య, మేలి యసహాయశూరత నెసఁగి పుణ్య
జనుల రక్షింపఁ గోరి దాశరథి వేంక, టాధిపేంద్రుని రామరాజై జనించె. 415

సీ. ఎంతఁ జల్పిన మనవంతఁ జేయుటె కాని యంత లేదనుట యూవంత లేదు
సజ్జనసాంగత్యసరణి నుండుటె కాని యితరమార్గమొకింత లేదు
ప్రాకటసుకృతసంగ్రహబుద్ధియే కాని నీతిదూరంబైనరీతి లేదు
పరధనంబు తృణంబుపగిదిఁ గాంచుటె కాని మోమెత్తి చూచుట మొదలె లేదు

తే. దుష్టనిగ్రహమొనరింపఁ దొడరుఁ గాని, పరుల గుణదోషమెన్నుటవలను లేదు
రాముఁ బోలినసుగుణాభిరాముఁడైన, వేంకటపతీంద్రుని రామభూవిభునికరయ. 416

సీ. అలసటచేనైన ననృతమౌ మాటాడఁ డాడినమాట శిలాక్షరంబు
మఱచియైనను నసన్మార్గవర్తన లేదు వర్తిల్లు ధర్మప్రవర్తనంబు
కలనైన నోరులను నలుకతోఁ జూడఁడు చూచిన సంతతశుభకరంబు
నలయికలోనైన నర్థికీయఁడు కొంచెమిచ్చిన దారిద్ర్యమెల్లఁ దొలఁగు

తే. నెప్పటికినైనఁ బ్రజలకత్యంతయంత, సంతసమె కాని వేరగుచందమొందఁ

వనుచు ధరణభినుతిఁగాంచియలరునాఁగ, వీటివేంకటపతిరామవిభుఁడు మిగుల. 417

సీ. సదయప్రవర్తన శౌరిదాఁ బ్రతివచ్చు నరసారథియనంగఁ బరఁగఁడేని
ఘనగుణస్ఫూర్తి సాగరుఁడుదానైనయగు విషధినామంబున వెలయఁడేని
కాంతిని రోహిణీకాంతుండు సరిఁబోలు దోషాకరాఖ్యతోఁ దొడరఁడేని
సర్వజ్ఞతను ద్రిలోచనుఁడు చూడఁగనొప్పుఁ దామసగుణముఁ దాఁ దాల్పఁడేని
తే. యితనికనుచును బుధతతుల్ నుతియొనర్పఁ, దనరు నెంతయు లోకైకఘనుఁడఖిల
వసుమతీభారభరణనిర్వాహకుండు, వేంకటపతీంద్రుశ్రీరామపృథ్వీవరుండు. 418

మ. వనజాదిప్రసవాశుగంబులు శుకాశ్వంబిక్షుచాపంబు మీ
ననవోదగ్రపతాక దాఁచి ధరసున్ రాఁబోవు లక్ష్మీసుతుం
డని భావింతురు నెమ్మనమ్ములను మోదాభ్రాంతిచే భామినుల్
ఘను రామక్షితిపాధ్యు నార్తజనరక్షాదక్షు నెల్లప్పుడున్. 419

లయగ్రాహి.

దిక్కుల జయించుమది నెక్కుడుగ రామపతి పెక్కుగుబలంబులిగుచక్కఁ గొలువంగా
నొక్కపయనంబుననికక్కడికి రాఁదలఁచునిక్కమిది నాస్తతని యక్కడగుసూగుం
డొక్కరుఁడు గల్గుఁడిబనెక్కుడివిచారములు మ్రొక్కి కొలువన్ వలెను స్రుక్కి పనసీమన్
ద్రొక్కవలెఁ గాలగతులక్కరణి వచ్చు హరి దిక్కనుచు వీరములు దక్కుగురునైగుల్.

సీ. ఘనఘనాఘనసముత్కరపటితాశని ఘోషఘోర రవముల బెట్టు గెలిచి
ప్రళయకాలోగ్రభైరవకరఘంటికాఘణఘణధ్వనులనుగడు హసించి
పృథుతన్పహర్మ్యత్రువిభిన్నోన్నతస్తంభపటపటార్భటులను బరిహసించి
ఘోరహేమాత్రువిదారణోద్ధతకిటిఘుటుఘుటుస్వనములఁ గొంచెపఱచి
తే. ధరను వెలసెను రిపునృపధవసధూని, కాయములగర్భనిర్భేదక్రమవిహారి
గౌరవం బార్యలెంచంగఁ గాంచి రామ, ధారుణీనాథుభూరిభేరీరవంబు. 421

చ. పరధరణీశరాజ్యముల బల్విడి రామనృపాలుసేన స
త్వరముననాక్రమింపఁ జనఁ దత్పదరేణువు దిక్కులందునం
బరమున నిండఁ బొల్పెసఁగె భాస్కరుఁడుం బసలింటిదీపమై
యరయఁగ ధూళిధూసరితమయ్యె నభశ్చరసంతతాగ్రసుల్. 422

శా. ఉత్సారోహణుఁడై దిగంబరుఁడునై యుగ్రాంశుఁడై సొంపుగా
శిక్షేత్రంబునఁబోవువాఁడు చలులాబిక్ రామభూపాలకా
ధ్యక్షున్ మార్కొని తత్కరాసినిహతుండైనట్టివాఁడాసహ

ప్రాక్షోణీంద్రము నెక్కి పద్మాసనుండై దివ్యుఁడౌఁ జూడఁగన్. 423

మ. కనఁగాఁ జిత్రము గాఁగఁ జేయు రణరంగక్షోణియందున్న శ
త్రునృపాలావళి యర్కమండలముఁ దోర్దోపాడుచున్ దాటి వే
చని రంభాదినిలింపవామనయనాసంఘంబుతో నెప్పుడున్
ఘనదాంపత్యమునొంద రామమహిభృత్ఖడ్గాబ్జజుం డెంతయున్. 424

ఉ. శ్రీకరమూర్తి రామనృపశేఖరుఁ డాజి విరోధిభూవరా
నీకముఁ [illegible]ంచఁ దన్మకుటనిర్గతరత్నముల ప్రవాహినుల్
వే కొనిపోయి నింపఁ [illegible] బయోధి ర
త్నాకరమంచుఁ గాక కలవా మును వారిధియందు రత్నముల్. 425

మ. అనిలో రామనృపాలు బారిఁబడి భృత్యామాత్యబంధావళీ వా
హనపుత్రప్రతతిం గ్రసించి హతశేషారాతివర్గంబు భీ
తిని వింధ్యాదిమహీధరంబులను [illegible] గ్రాసార్థమై
వనితాయుక్తముగా వనేచరులలో వర్తించు నారీతులన్. 426

శా. శిక్షింపంబడె రామభూవిభుఁడు [illegible]ర్యంబుచే మించి జ
న్యక్షోణిన్ రిపుకోటులంగు [illegible]త్యంతంబు తత్పంకజా
క్షాళుల్ దీనత [illegible] కురియు బాష్పంబు ప్రవాహంబు ప్ర
త్యక్షప్రక్రియ నాక్రమించి మరుదేశాంతంబులన్ నించుటల్. 427

[illegible]. [illegible]తై బలాబలముఁ దా [illegible] సం
గ్రామముఁ జేసి [illegible] పుట్టెడు నెట్టులక్క శ్రీ
[illegible] రామమహీమహి [illegible] త్ర [illegible]
నా [illegible] నవ్వుచున్. 428

ఉ. [illegible]ముని [illegible] కుమారు సు
త్రాము [illegible] సుముష్టి నమందరంబుచే
రామవిభుండు శత్రుజలరాశి మథించుచు నెక్కఁ గాంచెఁ ద
[illegible] సంపదలెల్ల [illegible] ఖరిన్. 429

వి జ య సీ స మా లి క.

శ్రీమ[illegible] విమల[illegible] నుద్భవించినట్టి
[illegible] మూర్తి [illegible] బొటూరిబైట [illegible]
[illegible]

గరిమచేఁ గరులను హయంబులం బదాతులం బోరిఁ గొని జయలక్ష్మిఁ బొందెనట్టు
లాసనమును పేరనమరిన పురియొద్ద మైసూరివారలు మాఱుకొనను
గణుతికి నెక్కినగంధసింధురతురంగమవీరభటనికాయములు పెక్కు
గలదళముల వారిదళవాయి యైనకుమారయ్య చనుదెంచి పోరుఁ దీర్పఁ
గని కరిఘటఁ గన్నకంఠీరవేంద్రునికైవడి మిగుల దుర్గర్వమెసఁగ
మేటైన కాసరకోటతిమ్మయ సబినీసుకృష్ణయ కార్యనిపుణుఁ డైన
మట్టి వేంకటపతిత్మాపాలుఁ డాదిగాఁ గలదొరల్ చతురంగబలముతోడ
నిరుగడ వెనుక ముందఱఁ ద్రొక్కి నడవంగ ధరణీవరాహపతాక మెఱయ
బలరజంబంబుదపథసురకామినీబృందధమ్మిల్లంబులందు నిండఁ
బలుమాఱు దెచ్చుచుఁ గలహాశనుఁడు నాట్యమెలమితో నాడుచు నిట్టిరణముఁ
గాననేరము మును గౌరవపాండవుల్ పెనఁగిరీరీతిని వినుతిచేయ
ఖడ్గమరీచులాకసము దిక్కులఁ గప్ప సుతహితబంధుసంతతులతోడఁ
గరులకుఁ గరులును హయులకు హయులును గాల్బలంబునకును గాల్బలంబు
దలపడి పోర శాత్రవసేనలు రుపడించినప్పుడుగని నిజసేనఁ జెదర
నియ్యక పురికొల్పి వ్రయ్యలుగా నని మొనఁ జొచ్చి చించుచు మూలలుగను
జోరఁ బోరి మతియును జుట్టువారక విన్వేసుఘుఁ బూనిన శౌరియూపుమాడ్కి
నరులకందఱకును నన్నిరూపంబులనక్కడక్కడ మొనకాని నిలిచి
హాలిపోలిక లయకాలునికైవడి మారిమసఁగునీతి మాఱులేక
రెంపవపాత్థుఁ డ్డీతంపననవలీలఁ గంముక క్రీడగాఁ గంధరములు
ధర డొల్లఁ బదములు కరయుగంబును బ్రక్కడొక్కనియే ఱుపఱు కరూక
వండెమదఱిగినట్లుండ గాత్రంబు ఖండమ్ముల్ కుప్పలుగాఁ గూర్పు
విదళితద్విపమును వినిహతహయమును నిపాతితవీరపదాతియును వి
ఖండితవాహవేదండచయారోహకంధరంబును వికలితపాద
కర్ణనాసోష్ఠకంఠకరంబు విభ్రష్టకేయూరహారమును భూరి
ఘోషంబు విశ్రుతసింహనాదంబును విదార్యమాణగదాసితోమరగదాంగ
పరశుపట్టసశూలపరిఘంబు వినిపాతితచామరకేతనచ్ఛత్రమును వి
ధీయమానతురగాళిఖురసముద్ధూతవిపులపాంసుగంబు విరహితాన
కారావకరటిఘీంకారఘంటాఘణంఘణత్కారభూషణఝణఝణత్కారతురగ
కింకిణీనూపురక్రేంకారవీరభటాన్యోన్యధిక్కారమాజిభూమి
యగునట్లుగాను మహోగ్రప్రవాహముల్ గాత్రయుతంబుగాఁ జాఁగి పాఱ
శాకినీప్రముఖపిశాచజంబుకకంకవారంబులకుఁ దనివారఁ బెద్ద

పబ్బంబుగా వీరభటసామజాశ్వాళిఁ బొరిఁగొని హరులనుగరులఁ బట్టి
శరణన్న నృపతులఁ గరుణతోఁ గాచుచుఁ బఱవడిఁ గొండజూఁ బట్టి విడిచి
కాందిశీకత నలుగడలకుఁ బాఱిన వెంటనంటక మళ్లివిడుపట్టుఁ
జూఱగాఁగొని జయభేరులు మ్రోయంగ సైన్యంబులుభయపార్శ్వములఁ గొలువ
నిజశిబిరంబున నిండువేడుకఁ దలప్రాపు వాడక సుఖంబున వసించి
క్షితిసురౌఘమ్ములాశీర్వాద మొనరింపఁ బ్రమదలు నీరాజనములొసంగ
రామ రాజకులాబ్ధిరాకాసుధాకర రాజాధిరాజ వీరప్రతాప
రాజమార్తాండ సుత్రామసన్నిభ యష్టదిగ్రాజభయదార్క తేజ రాజ
పరమేశ యనుచును భటకవిగాయకుల్ వినుతింప నసదృశవిజయమును

తే. బొందెఁగడు శ్రీవిరూపాక్షుభూరికరుణ, స్థిరముగా నెంతయును దనుఁ జేరినార
వీటిపురవంశమణియార్యవినుతచరితుఁ, డైనకోదండరామరాయనరవరుఁడు. 430

సీ. ఎల్లప్పుడును గనులెఱ్ఱగాఁ జేసుక పడి మోరతోఁ బునుగుడు లెగయును
గనుఁగొనుచూరక తనపఁ దానడఁకుచు బుడిబుడి కడుపులో ముడుచు మొగము
పదవృత్తి మేననుగదురఁ మాఁగుచు బయల్ సారెసారెకును జేబారలిడును
గాలానటించు నేవేళ నుజూచిన బుసకొట్టుచుంబంట విసపుఁ బెట్టు

తే. ననుచు భూదారపార్శ్వనాగాహివరుల, బరిహసించుచు ధారుణీసరసిజాక్షి
భామినీలోకనూతనపంచబాణు, రామరాజేందునిలమూఁపు రహిఁ వహించె. 431

సీ. ఘనమదోద్ధతప్రవృత్తి కరిశాబకములంద గతివిభ్రమము రథాంగములయంద
పరపీడనము వీరభటసంకులములంద త్వరితలాఘవము సైంధవములంద
ధర్మవిధ్వంసంబు దారుణాహవమంద ఖరకరత్వము సాయకములయంద
భీషణారావంబు భేరిభాంకృతులంద యతిచంచలత మండలాగ్రమంద

తే. కాని తనయందుఁ బ్రజయందుఁ గానఁబడక, యుండ నేలెను ధారుణీమండలంబు
శౌర్యమున నాదిరాజన్యచర్య మెఱసి, రాజకులభూషణుఁడు రామరాజవిభుఁడు.

మ. కుముదాప్తాన్వయభూషు రామవిభునింగొల్వంగ నశ్రాంతము
గములై వచ్చి నిజాంకమూర్ధపతాకల్ చాల శోభిల్లఁబా
ళెములం జొచ్చును డిగ్గి కాన్కలిడి పాళింబుల్ గలంజెయ్యరం
బ్రమదంబందఁగఁ జేయుచుండుదురు సర్వక్షోణిపాలాగ్రణుల్. 433

క. అనవరతకృతాధ్వరముల, ననిమిషులకు మిగుల మోదమలరించుచుఁ గాం
చెను భూజనులెంచఁగ వరుస, నను రామవిభుండు సప్తసంతానంబుల్. 434

క. క్షేమంబడిగిననర్థికి, నంతయు నదె రామనరవరాగ్రణి యొసఁగున్

సంతతవితరణరేఖా, చింతామణియనుచు బుధులు క్షితి నుతిచేయన్. 435

మ. అలరన్ రామవిభుండు శిక్షితముసై యార్యప్రజస్తుత్యమై
వెలయన్నేర్చినపూర్వధర్మవిలసద్విద్యావిశేషంబును
జ్జ్వలమైనట్టిగుణంబు నర్థిసలనున్ వ్యాకీర్ణమై మార్గణా
వళులెల్లప్పుడు సన్నిధిన్ మిగులనున్ వర్తిల్లఁ జిత్రంబుగన్. 436

మ. ఘనకర్ణాదులఁబోలు రామధరణీకాంతేశునౌదార్యమున్
గనియాతారసువర్ణభూధరములన్ గాపుంచిరీశేంద్రులున్
దనరన్నెప్పుడు దేవతల్విబుధవిత్తప్రేమలేదిమ్మహా
త్మునకిట్లున్నను వీనిసేఁడని సురస్తోమంబు మోదంబునన్. 437

మ. ననపాలాయిదియేమి కల్పకము లేవన్ భూమిపై రాల్చెఁ గ్రొ
న్ననలన్నన్ వినుమో శచీశ ధరణీనాథాద్యుఁడౌ రామభూ
జనిశంబర్థులకర్థినర్థమిడు మిత్రాత్మోద్భవున్ మీఱియం
చును జెప్పన్ దలయూఁచి మెచ్చుచునటంచున్ వల్లువ వాఁడంగన్ప్రీతితోన్. 438

చ. తిరముగ నీలికోఁకఁగట్టిఁదీర్పనిరాముఁడు కంసనీసునున్
గరళముతేనిశంకరుఁడు కంపదఁజెందనిశీతభానుఁడున్
సరియగుఁగాకయున్న సెటు సాటగునంచు జనంబులెంచఁగాఁ
బరఁగు ధరిత్రి రామనరపాలునికీర్తి మనోజ్ఞమూర్తియై. 439

సీ. ఘోరవిరోధిధరావరమణౌఘుచోర్గర్వంబు కాలంబుఁగడకు మాన్పి
దుష్టాహితేశవధూసంఘమానసేందీవరోల్లాసంబుఁ బోవఁద్రోచి
దర్పితాజేయశాత్రవబలయామినీరాజమండలముసంభ్రమముమాణించి
పరిపంథిమానవవరచారుసైన్యప్రాలేయపటలంబుఁ బాఱఁదోలి

తే. హితపయోరుహములకునింపెసఁగఁజేసి, ధీజనస్తుత్యసరఁగినదెసలు వెలుఁగ
ధరణిఁగోదండరామరాడ్ధరణిపాల, నయనిభూరిప్రతాపభాస్కరుఁడు వెలఁగు.

సీ. జిగివెండిసరిగంచుచెంగావిపట్టువని కొంత్కింతు గంతయుఁగట్టుకొనఁగ
శ్రీగంధమిళితకాశ్మీరపంకంబని తలపోయుదురు మీసనలఁదుకొనఁగ
జాజులజతయైనసంపంగిదండని మూఁపురు కొప్పునఁజుట్టుకొనఁగ
ఘనహారపద్మరాగయుతభూషణమని శ్రీలుఁబొందుగసుంకొత్తబెట్టుకొనఁగ

తే. భ్రమసి తిరుగుదురిట్టుల దిగ్భామలెప్పుడును జతుర్వ్యాప్తశృంగారమునుసుటించఁ
గిమంబుజాండంబునిండి చెల్వలరురామ, విభునికీర్తిప్రతాపములో వెలయుచుండు. 441

శా. కారుణ్యాంబుధి పోచిరాట్కులసుధాకంధీశుఁడర్థార్థి మం
దారుండై విలసిల్లుకృష్ణపనుజాధ్యక్షేందుసత్పుత్రి నాం
చారమ్మన్ పరియించె రామధరణీశస్వామి మోదంబునన్
క్షీరాంభోనిధికన్యనచ్యుతుఁడు మున్ జేపట్టినట్టుంబలెన్. 442

తే. రాజమణియౌజిలెల్లతిర్మాధరాజు, తనయ వెంకమదేవినుద్వాహమయ్యె
నారవిటిరామభూపాలకాగ్రగణ్యుఁ, డఖిలబాంధవనికరంబులభినుతింప. 443

ఉ. సూరపవంశవర్ధనుఁడు సూరిజనావనుఁడైనయోబధా
త్రీరమణీశునాత్మజ సుధీనుతనుగ్గమదేవినిన్ మహో
దారుఁడు రామరాజహిమధాముఁడు వేడ్కనుబెండ్లియయ్యె నా
గారిని మోదమొప్పఁ గరకంధరుఁడున్ వరియించుభంగిగన్. 444

మ. పరువంశాగ్రణిరాయలాధిపుని శ్రీకోదండరామాఖ్యభూ
వరుఁడంభోజహితాన్వయాబ్ధిశశి శశ్వత్కీర్తియౌ పోచిరా
డ్ధరణీపాలునియచ్చిరాజుతనయన్ ధన్యన్వినీలాలకన్
హరిణాంకాస్యను రంగమాంబను వివాహంబయ్యె మోదంబునన్. 445

ఉ. సంగరరంగభార్గవుఁడు సానుజనావనుఁడౌజిలెల్లతి
ర్వంగిశనాథరాట్సుతను విశ్రుతధర్మగుణాలవాల సా
రంగధరాస్యనుగ్గమను రామవిభుండు వివాహమయ్యెను
ప్పొంగుచు సర్వబంధుచయమున్ దగునౌనని సన్నుతింపఁగన్. 446

తే. వెండియునలజిల్లెళ్లతిర్వంగశేందు, తనయయైనట్టినాంచారమను వరించె
నారవీటికోదండరామావనీశుఁ, డఖిలబాంధవసందోహమభినుతింప. 447

సీ. కావేరికాల్వలు గాఁదీర్చి కట్టించి కట్టినాతనిపేరుఁగలిగి తనదు
కులమొప్పఁజేసినజలజాప్తవంశజుఁడగుచోళభూపాలునన్వయాబ్ధి
సోముఁడౌ వరదరాట్క్షోణీశునప్పలమానవాధీశుకుమారికఁదిరు
వెంగళాంబను నారవీటివంశలలాముఁడౌ రాయలాధీశునగ్రతనయుఁ
తే. డఖిలరాజన్యమస్తకన్యస్తమకుట, మాన్యమణిరాజపాదతామరసుఁడలఘు
చరితుఁడైనట్టిరామరాజ్జనవిభుండు, పరిణయంబయ్యె బాంధవప్రణుతులెసఁగ. 448

ఉ. భానుని నప్పుడింతయెడఁబాయనిఛాయయుఁబోలి రామభూ
జానిమనంబు రా మెలఁగి చాల సపర్యలొనర్చి మన్ననన్
మానుగఁగాంచి బాంధవసమాజముకొంగుపసింపసంగనా

మానవతీచయంబు గుణమండనసన్నుతిఁ గాంచె నెంతయున్. 449

చ. భరతకులప్రదీపుఁ డరిభంజనుఁ డంచితరాజధర్మత
త్పరమతి యారవీటిపురధాముఁడు రామమహీతలాధిపే
శ్వరుఁడు మదిన్ బ్రమోద మొదవన్ గనె నుగ్గమదేవియందు భా
సురసుకుమారునిన్ సుగుణశోభితు నింబెద వేంకటాధిపున్. 450

క. ఘనుఁ డగు రామనృపాలుఁడు, కనె నాంచారమ్మయందుఁ గడు మోదముతో
డను జినవేంకటపతినృప, వనజాహితు రాజవంశవర్ధను ననఘున్. 451

క. రెండియు నాంచారమ్మకు, పండితయశుఁ డైన రామమనుజేశునకా
ఖండలసన్నిభుఁ డగుకో, దండమహీపాలతుహినధాముఁడు పుట్టెన్. 452

మ. శమితారాతిబలుండు రామమనుజేశస్వామి రాజాస్యరా
గమదేవీమణివల్లిఁ గాంచెను మహాహ్లాదంబుతో ధన్యునిం
బ్రమదానూతనపంచబాణు సుగుణభ్రాజిష్ణుఁ బంచాస్యవి
క్రముఁ బాథోధిగభీరు వేంకటపతిక్ష్మాపాలకాగ్రేసరున్. 453

సీ. సంగీతసాహిత్యసరసవిద్యాప్రౌఢి రాజీవగర్భతనూజు భోజు
ఘనధర్మగుణగణకాంతి నిస్తంద్రత రాజాంతకుఁడైన రాము సోముఁ
జంపతరాటోపసౌందర్యవైఖరి క్ష్మాధరకన్యాకుమారు మారు
సకలభూభరణభుజాబలవిస్ఫూర్తిఁ బవనభుక్కులసార్వభౌము భీముఁ
తే. దెగడి ప్రహసించి యుతికించి ధిక్కరించి, మించి సరిఁబోలి ప్రతియయి మేటి యగుచుఁ
దనరుఁ గోదండరామభూధవుని పెద్ద, వేంకటోర్వీశ్వరుండు దార్యవినుతు లెసఁగ. 454

చ. బలిసదనంబుఁ బొందుకొని పన్నగభర్త నిడంగఁ జేసి భూ
తలము బలాక్రమించెను సుధాజలరాశి మథించి నాకమున్
గలయఁగఁ బర్వి కల్పకముఁ గైకొనె నిట్లు జగత్త్రయంబునన్
వెలసెను రామరాజుపెదవేంకటభూపతికీర్తి వేడుకన్. 455

తే. అప్పు డుర్విఁ గోదండరామావనీశు, పెద్దవేంకటనరపతి పెండ్లియయ్యె
నెలమిఁ బోచిరాట్చినవేంకటేశుపుత్రిఁ, గోనమాంబను బాంధవకోటి యలర 456

సీ. సతతంబు నతిభక్తిఁ బతిసేవ సేయుచు నతులితసంపద యతిశయిల్ల
నత్తమామలపట్ల ననురక్తి నడచుచుఁ దోడికోడండ్రతోఁ గూడి మెలఁగి
వదినెలు మఱఁదండ్రు ముదమందనల్లన మఱఁదులఁ దారతమ్యములఁ బ్రోచి
సుతులఁ బ్రీతినిఁ గాంచి హితబంధువులు దాసదాసీజనంబులు దయను మనిచి

తే. పుట్టినిల్లును మఱిదాను మెట్టినిల్లు, వన్నెవాసినిఁ జెలఁగంగ మన్ననఁగనె
నారవీటివేంకటపతిక్ష్మాధినాథు, కోనమాంబకు సాటి యేమానవతులు. 457

క. రతిమదనులన శచీంద్రుల, గతి సౌఖ్యములలర మనిరి కాకోదరరా
ణ్ణుతపెద్దవేంకటాద్రి, క్షితిపతి కోనాంబ విభుఁ కీర్తనలెసఁగన్. 458

సీ. హరిరాజహరిరాజహరిరాజులకు సాటి పటుబలాజ్ఞానూనభాషణముల
హరిహయహరిహయహరిహయులకు సరి వితతక్ష్మాభోగవిభవములను
హరిసుతహరిసుతహరిసుతులకు నెన వినుతజవౌదార్యవిక్రమముల
హరిపౌత్రహరిపౌత్రహరిపౌత్రులకుఁ బ్రతి సద్ధర్మవిజ్ఞానసాహసముల
తే. ననుచు నెవ్వాని వినుతింతు రఖిలవిబుధు, లగమహీధరశతకోటియారవీటి
వంశకలశాబ్ధిరాకాసుధాంశుఁ డతఁడు, పరఁగుఁ బెద వేంకటక్ష్మామాగ్రయోలమి. 459

ఉ. ఆలములోన రామమనుజాధిపు మా పెదవేంకటావనీ
పాలుఁడు శత్రులందునుమఁబల్వురఁ దదుధిరప్రవాహముల్
చాలఁగ వార్ధినించె నటు చాలునె భార్గవరాముసాహసా
భీలత యెంతదొడ్డ యని పేర్కొన నేనుమడుంగులే కదా. 460

చెన్నపురి : 'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము.—1923.

ఆంధ్ర ప్రబంధములు.

		రూ.	అ.
		ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
ఆంధ్రభారతము, పద్యకావ్యము:—			
ఆది, సభాపర్వములుగల సంపుటము	...	2	4
ఆరణ్యపర్వము ,,	...	2	4
విరాటోద్యోగపర్వములు ,,	...	2	4
భీష్మద్రోణపర్వములు ,,	...	2	4
కర్ణశల్యసౌప్తిక స్త్రీపర్వములు	...	2	4
శాంతిపర్వము ,,	...	2	4
ఆనుశాసనిక అశ్వమేధ ఆశ్రమవాస మౌసల మహాప్రస్థానిక స్వర్గారోహణ పర్వములుగల సంపుటము	...	2	4
ఆదిపంచకము, ఒకటేసంపుటము	...	6	8
యుద్ధపంచకము ,,	...	4	4
శాంతిసప్తకము ,,	...	4	4
ఆంధ్రభారతవిమర్శనము పల్లాది సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారిది	...	0	8
శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణకవికృతము	...	0	12
తెనుఁగుసమస్యలు, చక్కనికూర్పు	...	0	2
భాస్కరరామాయణము, చక్కనికూర్పు, అత్యుత్తమప్రతి	...	4	0
కృష్ణరాయవిజయము, కుమార ధూర్జటికృతము	...	0	8
లంకావిజయము (రావణదమ్మీయము), సటీక, పిండిప్రోలు లక్ష్మణకవికృతము		1	4
నిర్వచనోత్తరరామాయణము, సాధారణప్రతి	...	0	12
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాపరాజప్రణీతము, చక్కనికూర్పు		2	4
రంగనాథరామాయణము, ద్విపద, చక్కని క్రొత్తకూర్పు	...	3	8
గోపీనాథరామాయణము, 2 సంపుటములు శ్రీమద్రామాయణమునకు సరియైన పద్యము, కవనము మిక్కిలిసొంపు, పీఠిక అతివిపులము	...	5	8
మొల్లరామాయణము, చిన్నసైజున పెద్దఅక్షరములతో ముద్రితము	...	0	10
అచ్చతెనుగురామాయణము, శుద్ధప్రతి	...	1	4
ఆంధ్రభాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఇదివఱకు ముద్రితమైన ప్రతులకన్న అన్నివిధముల బాగుగనున్నది	...	6	0
డిటో అత్యుత్తమప్రతి, రెండుసంపుటములు	...	8	0
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, క్రొత్తకూర్పు	...	0	10

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,

292, ఎస్ప్లనేడ్, చెన్నపురి. ఈ.

ఆంధ్రగ్రంథములు.

	ప్రతి 1-కి రూ॥	అ.
భోజరాజీయము, అనంతామాత్యకృతము	1	2
తారాశశాంకవిజయము, చక్కనికూర్పు	0	12
బసవపురాణము, పిడుపర్తి. సోమనాథప్రణీతము	2	4
హంసవింశతి, నారాయణామాత్యప్రణీతము	0	14
చెన్నబసవపురాణము, పావకవికృతము	1	2
పంచతంత్రము, నారాయణకవికృతము	0	12
ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము	5	0
సీతారామాంజనేయసంవాదము, సటీక. అనేక నూతనాంశములు చేర్చి చిన్నసైజున ముద్రించినారము. టీక, వివరణము మిక్కిలివిపులము. ఇదివఱకు ప్రకటితమైనప్రతులకన్న బాగుగనున్నది. సాధారణప్రతి	2	8
జైమినిభారతము, అశ్వమేధపర్వము, చక్కనికూర్పు	1	0
నృసింహపురాణము, ఎఱ్ఱాప్రెగడ, క్రొత్తకూర్పు	0	12
వైశ్యపురాణము, పద్యకావ్యము	1	4
ఉత్తరహరివంశము, నాచన సోమనాథకృతము	1	8
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబనిఘంటువు, టీకానుక్రమణికాసహితము	0	12
అనంతునిఛందము, ఛందోదర్పణము	0	14
బిల్హణీయము, చక్కనికూర్పు	0	8
వైజయంతీవిలాసము ,, ...	0	8
రుక్మిణీపరిణయము, శుద్ధప్రతి	0	8
రసికజనమనోభిరామము	0	12
రాజశేఖరవిలాసము	0	8
వేమనపద్యములు, చక్కనికూర్పు	0	6
డిటో బ్రౌనుదొరగారి ఇంగ్లీషుతో	1	4
డిటో ([illegible]) ఆంధ్రతాత్పర్యముతో	3	8
బాలచంద్రోదయము	0	8
అప్పకవీయము	2	8
సులక్షణసారము, సటీక	0	10
ఆంధ్రభాషాభూషణము	0	2

ఆంధ్రగ్రంథములు.

		రూ.	అ.
ఆంధ్రచంద్రాలోకము, సటీక	....	0	8
ఆంధ్రభాషార్ణవము	...	0	12
దసరాపద్యములు	...	0	2
భాగవత షష్ఠస్కంధము, [illegible]	....	0	6
సప్తమస్కంధము, సటీక, [illegible]		1	4
గజేంద్రమోక్షము, సటీక, [illegible]	...	0	8
కుచేలోపాఖ్యానము, సటీక, (భాగవతము)	....	0	1
రుక్మిణీకల్యాణము, సటీక, [illegible]	..	0	8
అంబరీషోపాఖ్యానము, సటీక, (భాగవతము)	...	0	4
నలోపాఖ్యానము, సటీక, [illegible]	..	0	8
సానందోపాఖ్యానము, శ్రీ [illegible]	..	0	14
మాంసలి, రాజవృత్త [illegible] / శ్రీ ఎఱ్ఱమంత్ర [illegible]		0	8
విదురనీతి, సటీక, ఆంధ్ర, భాగవతము [illegible]	..	0	5
చాటుపద్యమణిమంజరి, [illegible]	..	1	4
డిటో రెండవభాగము	....	1	10
శశిరేఖాపరిణయము, [illegible]	..	0	12
నలచరిత్ర, ద్విపద	..	0	14
పంజాబుఅల్లరి, [illegible] వారిచేనిర్మింపబడిన [illegible] బడినది. ఇందనేకపటములు [illegible]	..	0	8
తిలకుగారి సెక్యూరిటీకేసు, ఉపన్యాసములు	..	0	14
మదనమోహన మాలవ్యగారి జీవితము, [illegible]		0	8
ద్వాదశోపనిషత్తులు, సంస్కృతములకు [illegible]		3	0
యజుర్వేదకథాసంగ్రహము	....	0	8
ఆంజనేయదండకము, హనుమద్దండకము	....	0	2

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,

292, ఎస్ప్లనేడ్, చెన్నపురి.